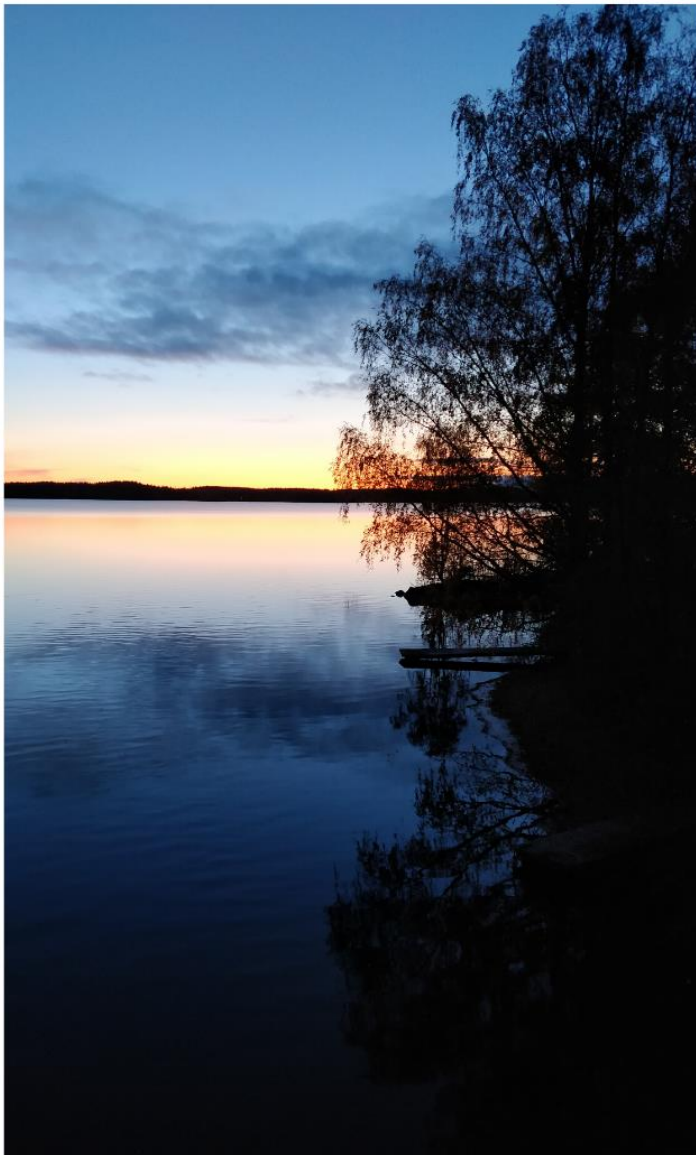


Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2021-2023



**Hankasalmen
kunta**

Sisällys

Hankasalmen talousarvio tiivistettynä	1
Lähtökohdat	2
Hankasalmen kunnan strategia 2018-2021	3
Hankasalmen kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät	3
Taloussuunnitelman laadinnan perusteet	3
Talousarvion sitovuus	7
Taloussuunnitelman tavoiteasetanta	7
Taloussuunnitelman yhteenveto	8
Kuntatason taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	8
Tiivistelmät vastuualueittain	10
Käyttötalous	17
Rahoitus	18
Henkilöstö	19
Investoinnit	19
KÄYTTÖTALOUS JA TOIMINTA	20
Keskusvaalilautakunta	20
Tarkastuslautakunta	21
Kunnanhallitus	22
Perusturvalautakunta	31
Sivistyslautakunta	40
Ympäristölautakunta	48
Rakennus- ja valvontalautakunta	57
Toimenpideohjelma taseen alijäämän kattamiseksi	59
TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA	60
Investointisuunnitelma 2020-2024	62
Henkilöstösuunnitelma 2019-2020	65
Kunnan tuki yritystoiminnalle	69
Avustukset talousarviossa 2020	70
Kuljetuskustannukset 2020	71
Konsernin tytäryhtiöt	72

Hankasalmen talousarvio 2020 tiivistettynä

Hankasalmen kunta noudattaa talousarviossaan Hyvän arjen Hankasalmi-strategiaa. Strategian mukaiset tavoitteet nitoutuvat yhteen eri toimialojen talousarvioissa.

TALOUS

Talousarvioon pääseminen edellyttää entistä tiukempaa talouskuria sekä sopeuttamistoimia. Vuosikate on noin 1,8 miljoonaa ja tilikauden tulos 100 tuhatta. Aiempien vuosien aikana kertynyt alijäämä, joka on vuoden 2019 lopussa arviolta 2,4 miljoonaa tulee kattaa vuoden 2020 kuluessa.

TOIMINTATUOTOT

Toimintatuotot kasvavat vuoden 2019 talousarviosta noin 6,7 %. Suurin yksittäinen selittävä tekijä on vuodelle 2020 kirjautuva kertaluontoinen terveystieteiden kiinteistöistä saatava myyntivoitto 650 tuhatta. Metsämaan myyntituottoja ei ole aiempien vuosien tapaan tulevalle vuodelle budjetoitu.

TOIMINTAKULUT

Toimintakulut pienenevät vuoden 2019 talousarviosta 1,8 %. Merkittävimmät tekijät toimintakulujen pienenemiseen ovat lastensuojelukulujen supistuminen 400 tuhannella, seniorikeskuksen muutokset 100 tuhannella ja maksettavien avustusten pieneneminen 78 tuhannella eurolla. Lisäksi jokainen toimiala on talousarvion laadinnan yhteydessä etsinyt lukuisia muita vaikutukseltaan eri kokoisia säästökohteita.

VEROTULOT

Verotulot ovat 15,6 miljoonaa. Verotulot kasvavat vuodesta 2019 1,7 % eli noin 265 tuhatta. Tilinpäätökseen 2018 verrattuna verotulot kasvavat 986 tuhatta eli 6,8 %. Verotulojen kehitys on hyvin vaisua koko maan keskiarvoihin verrattuna.

VALTIONOSUUDET

Valtionosuudet ovat 18,7 miljoonaa. Valtionosuudet kasvavat vuodesta 2019 1,0 % eli 177 tuhatta euroa. Tilinpäätökseen 2018 verrattuna valtionosuudet pienenevät 151 tuhatta eli 0,8 %.

INVESTOINNIT

Investoinnit ovat yhteensä 1,95 miljoonaa, joista uuden koulukeskuksen kalusteiden osuus on 848 tuhatta. Uuden koulukeskuksen kalusteiden lisäksi merkittävimmät investointikohteet ovat uusi perhekeskus sekä kevyen liikenteen väylä.

LAINAKANTA

Kunnan lainakanta ei tule juurikaan kasvamaan lähivuosien aikana. Ensi vuonna kassatilannetta helpottaa merkittävästi terveystieteiden kiinteistöistä saatava kauppasumma. Kunnan lainakannan rakenteen muuttamista lyhytaikaisesta pitkäaikaisempaan päin jatketaan edelleen asteittain.

VEROPROSENTIT

Tuloveroprosentti pysyy 22:ssa. Myös kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan.

Lähtökohdat

Kuntalain 110 §:ssä todetaan:

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin. Tämän ohella lain voimaantuloa määrittävissä pykälissä määritetään muun muassa:

148 § Alijäämän kattamista ja arviointimenettelyä koskevat siirtymäsäännökset

Edellä 110 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikauden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään.

Sen estämättä, mitä 110 §:n 3 momentissa säädetään velvollisuudesta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä, alijäämän tulee olla katettu viimeistään

tilikauden 2022 tilinpäätöksessä, jos kunnan taseeseen kertynyt alijäämä on tilikauden 2015 tilinpäätöksessä yli 500 euroa asukasta kohden. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kuntalain 65 §:n 3 momentin säännöksiä taloussuunnitelman yhteydessä alijäämän kattamiseksi päätetyistä yksilöidyistä toimenpiteistä sovelletaan vuoden 2016 loppuun.

Erytisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä koskevan 118 §:n 1 ja 3–5 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran tilikautena 2017 ja 2 momenttia ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä. Edellä 2 momentissa säädetyssä tapauksessa arviointimenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2022 tilinpäätöksessä. Vuosina 2015 ja 2016 erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a §:ää ja sen perusteella annettua asetusta.

Arviointimenettelyä kuntayhtymässä koskevaa 119 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä.

Hankasalmen kunnan talousarvio on laadittu taloussuunnitelmavuotta 2021 lukuun ottamatta vuosille 2020- 2023 ylijäämäiseksi. Vuonna 2021 kunnan taloutta rasittaa purettavan vanhan koulukeskuksen kirjaaminen pois taseesta ja siksi kyseinen vuosi on alijäämäinen. Taloussuunnitelmavuosien 2022-2023 ylijäämäisyys edellyttää, että koko kunnan henkilöstöä koskevissa YT-neuvotteluissa saavutetaan niille vuosille 2020-2023 asetetut tavoitteet ja että kunnalle laaditaan YT-neuvottelujen kuluessa talouden tasapainotussuunnitelma, jossa selkeät tavoitteet ja seuranta niiden onnistumisen suhteen. Kunnanvaltuustolle tuodaan viimeistään helmikuun 2020 kuluessa hyväksyttäväksi YT-neuvottelujen lopputulos sekä talouden tasapainotussuunnitelma, jonka yksi osa yt-neuvottelut ovat. Talousarvioon ei YT-neuvottelujen tuloksia tai tasapainotussuunnitelman keinoja ole pystytty vielä huomioimaan. Tasapainotussuunnitelmassa esitetään myös keinot kunnan taseessa olevan kattamattoman alijäämän kattamiseksi – käytännössä se tulee edellyttämään kunnan omaisuuden myynnistä saatavaa kertaluonteista myyntivoittoa.

Hankasalmen kunnan strategia 2018-2021

Hankasalmen kunnan tehtävä (missio)

Hankasalmi tarjoaa hyvän ympäristön asua, kasvaa, kasvattaa, ikääntyä, tehdä työtä, yrittää ja harrastaa.

Visiomme

Hankasalmi on hyvän arjen kunta

Arvomme:

Vastuullinen, osallistava ja turvallinen

Päämäärät, joiden kautta arvomme ja tavoitteemme toteutuvat:

1. Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi

Viihtyisä asuinympäristö, avoin vuorovaikutus ja hyvät harrastusmahdollisuudet – niistä tunnetaan Jyväskylän kaupunkiseudun ainoa aito maaseutukunta.

2. Laadukkaiden palvelujen Hankasalmi

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta ja palvelujen järjestämiseen on toimivat tilat.

3. Hankasalmi vastuullisena omistajana

Luovomme turhasta sekä tasapainotamme taloutta harkitulla omaisuuden myynnillä – jäljelle jäävän omaisuuden kohdalla keskitymme sen vastuulliseen hoitoon

4. Voimaannuttava Hankasalmi

Elinvoimaisuuden saavutamme yhteistyöllä yrittäjiemme ja yhteisöjemme kanssa

Strategia mukautuu koko ajan muuttuvaan toimintaympäristöön. Strategian visio, missio, arvot ja päämäärät ohjaavat talousarvion tavoiteasetantaa koko strategiakauden ajan. Talousarviossa vuosittain päivitetään strategian mukaiset tavoitteet ja vuoden 2019 talousarvio oli ensimmäinen talousarvio, jossa näin tehtiin. Tilinpäätöksissä seurataan vuosittain kyseisten tavoitteiden toteutumista.

Hankasalmen kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät

Hankasalmen kunnan 1990-luvulle saakka vahvana säilynyt taloudellinen tilanne heikkeni ajanjaksolla 1996–2000. Kuluvan vuosikymmenen alussa toteutettiin muun muassa kunnan vuokratulojen yhtiöittäminen ja valtion sekä kuntien välistä tulonjakoa tarkistettiin, mikä johti etenkin vuonna 2003 mutta myös vuonna 2004 ylijäämäisiin tilinpäätöksiin.

Tuon jälkeen kunnan taloudellinen tilanne heikkeni uudelleen. Vuosina 2005 - 2007 tehtiin alijäämäiset tilinpäätökset. Vuosien 2008 - 2010 tilinpäätökset olivat kuitenkin selkeästi ylijäämäisiä, kunnan talouden tasapainottamistoimenpiteet onnistuivat ja taseeseen syntynyt alijäämä saatiin katetuksi. Vuoden 2011 talousarvio oli laadittu ylijäämäiseksi, mutta sosiaali- ja terveystoimen menojen kasvu – erityisesti erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun menojen kohdalla – johti selkeästi yli miljoonan euron alijäämäiseen tilinpäätöstoteumaan. Kyseiset seikat ovat olleet keskeisimpiä seikkoja Hankasalmen kuntatalouden vaikeuksiin tuosta lähtien. Hankasalmella ei ole taseessa ollut kertynyttä ylijäämää puskuriksi 2010-luvun kuntatalouden haasteisiin.

Vuoden 2012 leikkaukset peruspalvelujen valtionosuuksista ja kiinteistöveron poisto verotulotasausjärjestelmästä leikkasivat Hankasalmen kunnan tulorahoituksesta yli 800 000 euroa. Kun edellä jo mainittu lastensuojelun menojen kasvu vuoden 2011 kuluessa heijastui käyttötalouden menoihin myös vuonna 2012, niin hallinnon rakenteita ja palvelujen tuottamistapoja tarkasteltiin vuoden 2012 talousarvioon. Esimerkiksi kunnan johtamisessa siirryttiin yhden johtajan organisaatioon. Lisäksi korotettiin verotuksen tasoa, jotta keskeiset palvelut kunnassa kyettäisiin turvaamaan.

Talouden haasteet johtivat kuitenkin siihen, että tilinpäätös 2012 painui hivenen alijäämäiseksi. Vuonna 2013 alijäämä oli jo lähes 1,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2014 alijäämää kertyi lisää myös yli miljoona euroa. Poikkeuksellisen isojen lastensuojelu- ja erikoissairaanhoidon kulujen ohella selittävä tekijä alijäämäisille vuosille on ollut se, että käytännössä peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaaminen on jatkunut vuodesta 2012 saakka. Huolimatta vuosina 2012 – 2014 syntyneistä alijäämistä talouden tasapainottamiseen tähtäävät

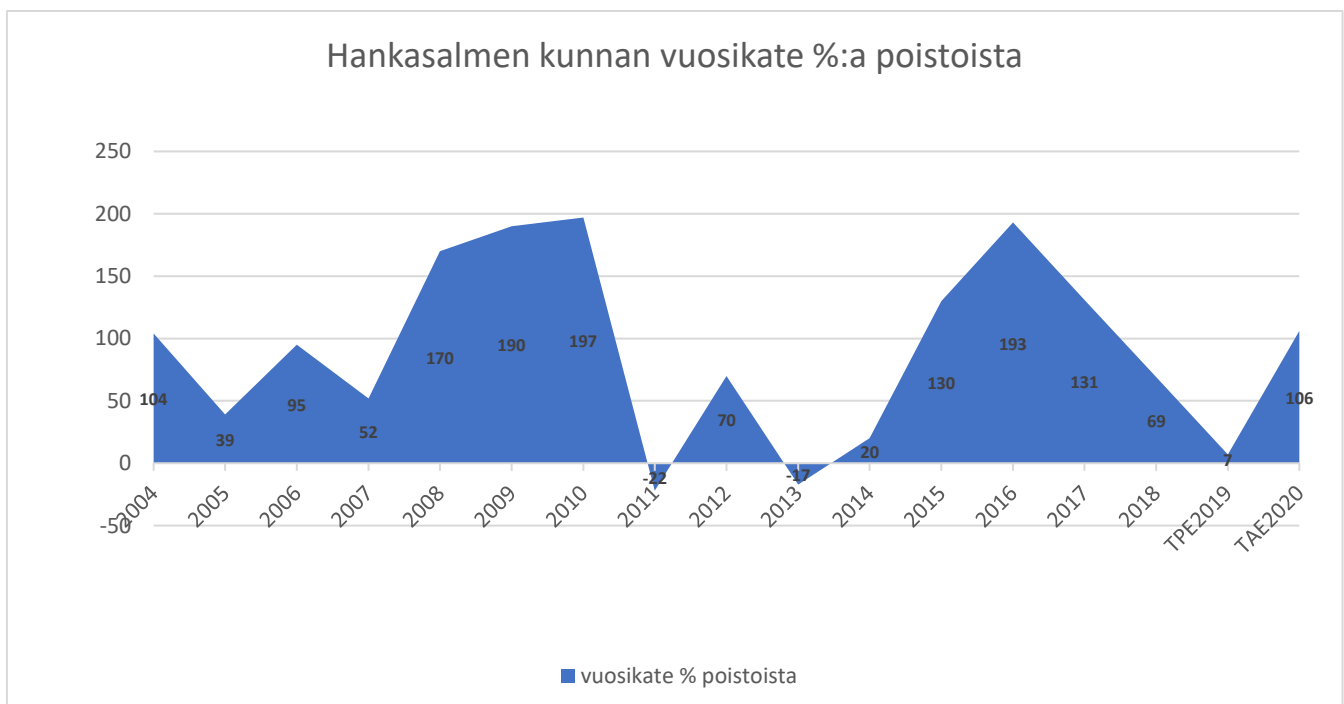
toimet oli aloitettu jo noina vuosina – ja ilman muutoksia alijäämät olisivat olleet huomattavasti suurempia.

Vuodelle 2015 laadittiin selkeästi ylijäämäinen talousarvio, joka lopulta toteutui 0,5 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Tuloksessa on huomioitava kertaluonteinen testamenttivarojen tuloutus. Vuonna 2016 saavutettiin merkittävästi ylijäämäinen tilinpäätös, eli 1,55 miljoonaa euroa. Keskeisenä talouden tasapainotusvuonna henkilöstön palkattomien vapaiden ja/tai lomautusten kautta saavutettiin useamman sadan tuhannen euron tulosvaikutus ja testamenttivarallisuutta vanhuspalvelun rakennemuutoksiin käytettiin 150 000 euroa. Käytännössä vuoden 2016 tulos johti siihen, että talouden tasapainottaminen eteni kattamissuunnitelmaan nähden etupainotteisesti ja vuodelle 2017 voitiin tehdä niukasti ylijäämäinen talousarvio, joka myös toteutui ja tavoiteltua ylijäämää hivenen suurempana.

Talouden tasapainotus eteni hyvin ja vuoden 2018 tilinpäätöksessä taseessa ollut kattamaton alijäämä oli tarkoitus kattaa sähköomaisuuden myyntivoitolla (noin 1,4 miljoonaa euroa). Jo tuolloin arvioitiin, että tulevat vuodet ovat puolestaan hyvin haasteellisia kaikkien kuntien käyttötalouden osalta, koska kuntakentän verotulojen kasvu on huomattavasti odotettu pienempää koko Suomessa ja kunnissa, joissa väestö vähenee, valtionosuuksien määrä laskee samanaikaisesti huomattavasti. Perusturvan menojen toteutuminen arvioitua suurempana johti

vuonna 2018 lopulta alijäämäiseen tilinpäätökseen (-486 000 euroa) ja vuoden 2019 tilinpäätöksen voi samasta syystä arvioida painuvan alijäämäiseksi noin 1,5 miljoonaa euroon. 2019 tulokseen vaikuttaa myös verotulojen vielä ennakoitua pienempi kertyminen, joka koskee koko kuntakenttää ja josta syystä vuoden 2020 valtionosuksiakin maksettiin kunnille jo vuoden 2019 puolella.

Lähtökohta Hankasalmen kunnalla on kuitenkin, että hyvät peruspalvelut on kyettävä turvaamaan ja niitä on tilojen uudisrakentamisella ja peruskorjauksella tuettavakin, jotta kunta on houkutteleva asuin- ja yritysraikakuntana nyt ja tulevaisuudessa. Vuoden 2020 talousarvio on laadittu ylijäämäiseksi ja taloussuunnitelmavuosina käyttötalous saadaan tasapainoon. Se vaatii kuitenkin selkeitä henkilöstösäästöjä, joiden vuoksi kunnassa on käynnistetty koko kunnan henkilöstöä koskevat YT-neuvottelut sekä muutoksia taas kerran palvelurakenteissa, minkä vuoksi laaditaan uusi talouden tasapainotusohjelma. Sote- ja maakuntauudistuksen, jonka piti olla maanlaajuinen ratkaisu kuntataloudenkin haasteisiin, toteutumisen varaan ei voida talouden tasapainottamisessa nojata, koska mitään selkeää aikataulua ja toteutumismallia uudistukselle ei nyt Rinteen hallituksen hallitusohjelman kautta ole olemassa. Talouden suunnittelussa ja tasapainottamisessa on huomioitu kunnan uuden koulukeskuksen ja sairaanhoitopiirin uuden sairaalan aiheuttamat mittavat lisäkulut käyttötalouteen.



Kuntatalouden katsotaan olevan terveellä pohjalla, jos vuosikate kattaa poistot säännöllisesti 100 %:sti. Talous on puolestaan kriisissä, jos vuosikate painuu negatiiviseksi. Hankasalmen kunta eli 2010-luvun alun mitä suurimmissa määrin vedenjakajalla, jossa tarvittiin selkeitä toimia, joilla estettiin talouden kriisiytyminen. Valtionosuusjärjestelmän muutos, joka otti huomioon väestön sairastavuuttakin, sekä erikoissairaanhoidon menojen tasaantuminen yhdessä kunnan omien talouden tasapainotustoimenpiteiden kanssa johtivat käyttötaloutta tervehdyttäneeseen kehitykseen vuodesta 2015 lukien.

Suunta oli oikea, mutta verotulojen yllättävän heikko kehitys kuntakentällä, muuttoliikkeen voimistuminen, valtionosuusleikkaukset ja terveys sekä vanhuspalvelujen menojen kasvu ovat johtaneet siihen, ettei kunnan rahoituspohja riitä nykyiseen palvelutuotantoon. Siksi tarvitaan rakenteellisia uudistuksia ja uusi talouden tasapainotusohjelma. Toisaalta talousarvio- ja taloussuunnitelmakaudella on kuitenkin luotava sellaista kehityskulkua kunnassa, jolla estetään muuttotappion kasvua väestössä ja vahvennetaan siten rahoituspohjaa. On uskallettava luoda uusia tiloja ja investoitava tulevaisuuteen käyttötalouden tasapainotuksen keskelläkin. Ja niin on myös Hankasalmella toimittu.

Kuntatalouteen ja kunnan tulevaisuuteen vaikuttaa voimakkaasti asukkaiden määrä kunnassa. Hankasalmella väkiluvun luontaista laskua (syntyneiden ja kuolleiden erotus) saatiin hillittyä ennen taantumaa positiivisen muuttoliikkeen kautta. Tätä kehityskulkua tai vähintään nykyisen muuttotappion hillintää on hallittava esimerkiksi Niemisjärvellä Pienmäen alueen rakentamisen vaatimusten keventämisellä ja investoinneilla lasten ja nuorten palvelujen tiloihin.

Syntyneiden määrä kunnassa oli vuosina 2007-2013 korkeampi kuin muutoin 2000-luvulla, vuosina 2014 - 2015 seurasi osin tästäkin syystä vähenemä syntyneissä ja nyt vuosina 2017 - 2019 on kunnassa sitten toteutunut sen nykyhistorian pienin syntyneiden määrä ja samankaltaiselta tilanne näyttää vuoden 2020 osalta. Osaltaan kyse on myös koko Suomessa tällä hetkellä vallitsevasta poikkeuksellisesta trendistä syntyneiden määrän suhteen. Tilastokeskus onkin päivittänyt koko Suomen osalta väestöennustettaan vuoden 2019 kuluessa. Vuonna 2017 kuolleiden määrä oli myös poikkeavan suuri, koska muutamana aiempina vuonna tuo määrä oli ollut normaalia pienempi. Luontainen väestön vähenemä oli siis siksikin kunnan nykyhistorian suurin vuonna 2017, mutta se ei onneksi tulevana

taloussuunnitelman vuosina ole todennäköisesti vuoden 2017 kaltainen.

Työttömyysaste Hankasalmella painui vuonna 2008 parhaimmillaan vain noin 8 %:iin. Kyseinen kehityskulku oli sekä kuntalaisten hyvinvoinnin että kunnan talouden kannalta erittäin positiivinen asia. Maailman talouden kriisiytyminen näkyi jo vuonna 2009 työttömyyden vähittäisenä nousuna ja siitä eteenpäin työttömyys on ollut koko Keski-Suomessa huolestuttava ongelma. Vasta vuonna 2017 työttömyyden taso oli pitkästä ajasta selkeässä laskussa ja tilanne on nyt vuonna 2019 vaihdellut 9,6 - 12,4 % välillä. Edelleen Keski-Suomi on yksi heikoimmista maakunnista työllisyyden suhteen.

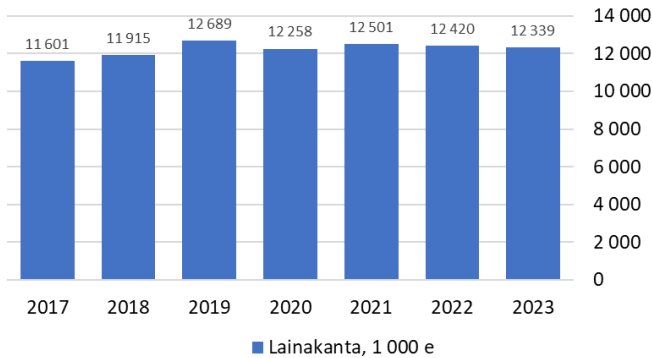
Hankasalmen kunnan lainakanta on kasvanut viime vuosina maltillisesti. Hankasalmen kunnan lainakanta oli vuoden 2018 lopussa 11,9 miljoonaa euroa. Lainakannasta 3,9 miljoonaa oli pitkäaikaista lainaa ja 8 miljoonaa lyhytaikaista kuntatodistuslainaa. Vuoden 2018 asukaskohtainen lainamäärä oli 2 414 euroa asukasta kohti kun Suomen kuntien asukasta kohden laskettu lainamäärä oli 3 039 euroa. Vuoden 2019 aikana kunta nosti 4 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan. Vuoden 2019 lopussa kunnan lainakannan arvioidaan olevan 12,7 miljoonaa euroa. Kuluva vuoden lainamäärä asukasta kohden kasvaa arviolta noin 2 597 euroon. Korkotaso on pysynyt useita vuosia poikkeuksellisen matalalla tasolla ja ennusteiden mukaan korkotaso ei tule merkittävästi nousemaan seuraavien vuosien aikana. Kunnan korkokulut ovat tämän vuoksi pysyneet hyvin kohtuullisina.

Talousarviovuoden 2020 investointisuunnitelma sisältää noin 2,0 miljoonan euron investoinnit, josta uuden koulukeskuksen kalusteisiin varataan noin 848 000 euroa. Kuntaan vuonna 2020 valmistuva uusi päiväkotikoulu on hankittu leasingrahoituksella. Vuonna 2020 kunta saa terveyskeskuskiinteistöjen myynnistä noin 3,5 miljoonaa euroa, joten uudelle pitkäaikaiselle lainalle ei ole ensi vuonna nostotarvetta. Vuoden 2020 aikana kunnan kokonaislainamäärän arvioidaan laskevan vuodesta 2019 12,3 miljoonan euron tasolle, jolloin asukasta kohden laskettu lainamäärä vuoden 2020 lopussa olisi 2 534 euroa.

Taloussuunnitelmavuosina 2021-2023 kunnan lainamäärään ei odoteta merkittävää kasvua verotulojen nousun, käyttötalousmenojen kasvun hillitsemisen ja investointien supistumisen vuoksi. Kunnan kokonaislainakantaa ja sen rakennetta joudutaan kuitenkin tarkastelemaan talousarvio- ja suunnitelmavuosina kunnan kassatilanteen vuoksi. On

myös huomattava se että kunnan lainakanta koostuu tällä hetkellä suurelta osin lyhytaikaisesta lainasta, joten sen osalta on asteittain jatkettava siirtymistä kohti pitkäaikaisempaa lainaa.

Hankasalmen kunnan lainakannan kehitys 2017-2023



Taloussuunnitelman laadinnan perusteet

Tilinpäätösennuste 2019 päätty alijäämäviseen -1,5 miljoonan euron tulokseen tämän hetkellä arviolla. Talousarvio 2020 on laadittu ylijäämäiseksi – samoin taloussuunnitelmavuodet 2022-2023. Vuosi 2021 painuu alijäämäiseksi vanhan koulukeskuksen purkamisen vuoksi. Tavoiteltuun tulokseen pääsemiseksi tulee kuntaan laatia uusi talouden ja toiminnan tasapainottamisohjelma, jonka ensimmäisenä vaiheena kunnassa on käynnistetty koko kunnan henkilöstöä koskevat YT-neuvottelut. Tasapainotussuunnitelma ja YT-neuvottelujen tulos tulevat kunnanvaltuuston päätettäväksi viimeistään helmikuussa 2020. Tasapainotussuunnitelmaan sisältyy esitys kunnan taseeseen kertyneen kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi.

Rahoituksen suhteen verotulot on arvioitu viimeisimmän Kuntaliiton veroennustekehikon pohjalta. Valtionosuudet vuodelle 2020 on arvioitu tuloslaskelmaan Kuntaliiton laatiman arvion mukaisesti. Toimintakate muodostuu kesäkuussa vastuualueille kunnanhallituksen antaman raamin mukaisista nettomenoista. Tilinpäätösennusteeseen 2019 nähden toiminnan nettomenot vuonna 2020 laskevat selkeästi kuluvasta vuodesta. Vuonna 2020 tulokseen vaikuttaa Attendon kanssa tehdystä kiinteistökaupasta saatava n. 650 000 euron myyntivoitto, joten se huomioiden käyttötalouden nettomenot laskevat esityksessä 2 % tilinpäätösennusteeseen nähden.

YT-neuvottelujen kautta haetaan vuodelle 2020 noin 200 000 euron henkilöstösäästöjä, jotka eivät vielä sisälly tähän talousarvioon eivätkä tähän kunnanjohtajan esityksen tuloslaskelman tulokseen.

Muilla kunnan tasapainotusohjelman keinoilla arvioidaan olevan vaikutusta kunnan käyttötalouden nettomenoihin vuodesta 2021 eteenpäin.

Vuosien 2021 -2023 taloussuunnitelman laadinnan perusteista:

Verotuloarvio kuntaliiton veroennustekehikkoon nojautuen ja verotuksen tasoon olisi tämän taloussuunnitelman toteutumiseksi tehtävä vuonna 2021 korotus (kunnallisveroon 1 % ja kiinteistöverojen kaikkiin verolajeihin 0,1 %), mikäli talouden tasapainotusohjelman laadinnan kautta ei löydetä nyt arvioitavissa olevia vahvempia keinoja talouden tasapainotukseen.

Investointien taso vuosille 2021 – 2023 on asetettu maksimissaan 800 000 euron vuositasolle ja käyttötalouden nettomenoihin on laskettu vuotuinen 1 % kulunousu ja kertaluonteinen vuonna 2020 toteutuva Attendon kaupan myyntivoitto on huomioitu tuloista pois muina taloussuunnitelmavuosina. Uuden koulun vuokratulot (535 441,92) on huomioitu menoissa samoin kuin sairaanhoitopiirin uuden sairaalan Novan aiheuttama erikoissairaanhoidon kulunousu (arvio 600 000 euroa).

Vastaavasti vuoden 2021 käyttötalouden nettomenoihin on viety 700 000 euron säästö nykytilanteeseen nähden henkilöstömenoihin, eli YT-neuvottelujen tavoitteesta pääosa ja muun talouden tasapainotusohjelman kautta on vuodelle 2021 asetettu tavoitteeksi vielä 500 000 euron kustannussäästö.

Vuonna 2021 Kuuhanaveden koulun kiinteistö kirjataan alas taseesta, mistä aiheutuu noin miljoonan euron negatiivinen tulosvaikutus.

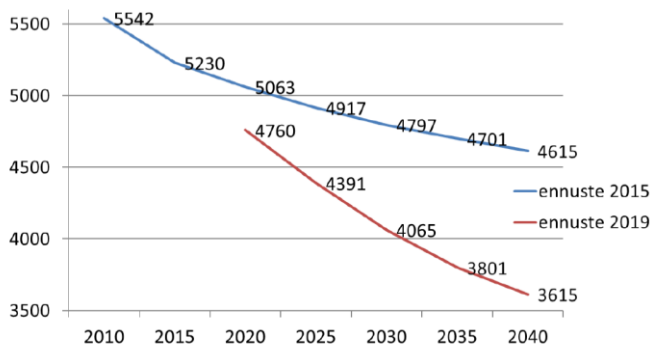
Vuodelle 2022 tavoitellaan käynnissä olevien YT-neuvottelujen kautta vielä noin 200 000 euron henkilökulujen säästöä jo aiemmin toteutuneiden säästöjen lisäksi.

Suurimmat kunnan ulkopuolelta tulevat riskit talousarvion toteutumiseen aiheuttavat Rinteen hallituksen hallitusohjelman työllisyystavoitteen toteutuminen, millä on vaikutusta todennäköisesti kuntien valtionosuuksiin. Tulevan vuoden kunta-alan palkkatarkaisu, eli pysyvätkö kunta-alan palkankorotukset maltillisina. Lainojen korkotason kehitys lähivuosina sekä sairaanhoitopiirin kulujen lopullinen kehitys uuden sairaalan myötä.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa on otettu huomioon mm. seuraavat kunnan talouteen tai toimintaan oleellisesti vaikuttavat seikat:

Väestön määrä

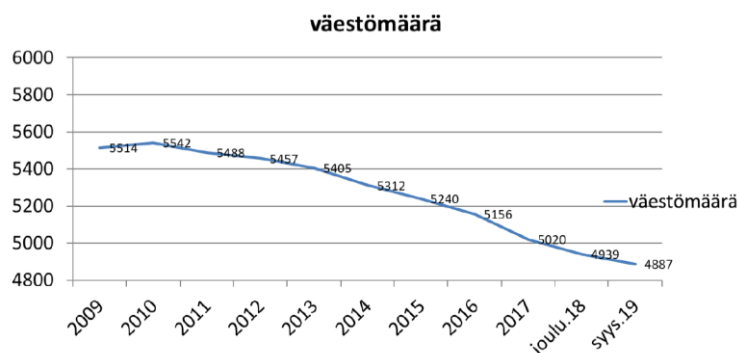
Väestön määrän ja rakenteen kehittämisellä on suurin merkitys niin toimintojen järjestämiselle Hankasalmella kuin niiden rahoituksellekin. Tilastokeskuksen vuoden 2015 ennuste lähti Hankasalmen kohdalla selkeästi väestön määrän vähenemästä tulevina vuosina. Vuoden 2019 ennusteesta negatiivinen väestön kehitys on jyrkentyynyt – suunta on sama käytännössä ympäri Suomen. Vain suurissa kasvukeskuksissa ja joissain kunnissa niiden lähellä väestön määrä kasvaa.



Kuva: Tilastokeskuksen ennuste 2015 ja 2019

Keski-Suomen maakuntaa ja Jyväskylän seutua muuta maata rajummin esimerkiksi työllisyyden suhteen kohdellut talouden taantuma käänsi voimakkaasti 2010-luvulla muuttoliikkeen suuntaa 2000-luvun ensimmäistä vuosikymmentä negatiivisempaan suuntaan. Se on täytynyt ottaa huomioon kunnan taloutta ja toimintoja suunniteltaessa. Luontainen väestökehitys on matalan syntyvyyden vallitessa koko Suomessa ja Hankasalmenkin haasteena. Väestön vähenemästä noin 2/3 tulee luontaisen kehityksen kautta. Toimenpiteitä, joilla tilannetta voidaan kääntää positiivisemmaksi, vaaditaan ja niihin lapsiin ja nuoriin painottuvilla investoinneilla pyritään.

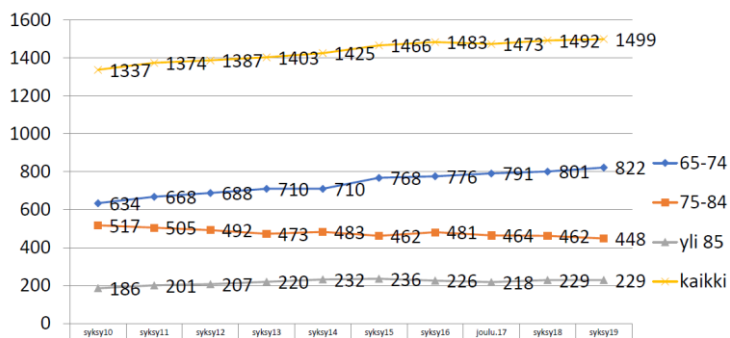
Seuraavassa vielä kuvausta väestön kehityksestä ja ennusteista Hankasalmella:



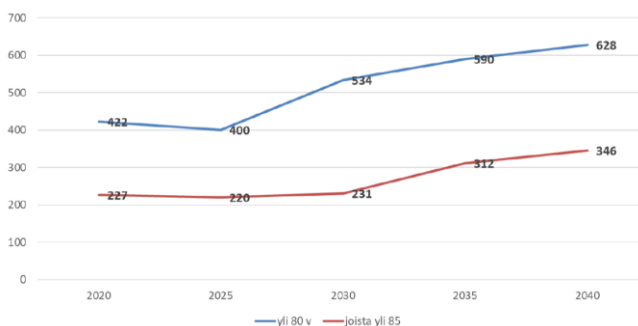
Kuva: Väestömäärän kehittyminen 2009 - 2019

Hankasalmen kehitys ei poikkea kokoistensa ja kaltaistensa kuntien väestökehityksestä, mutta kunnan elinvoimaisuuden säilymiseksi kehityskulkuun olisi saatava aikaan muutosta. Hyvät ja toimivat peruspalvelut, riittävät vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ja työpaikat ovat erittäin tärkeässä roolissa tontti- ja kaavoituspolitiikan ohella väestön määrän kehityksen kohdalla, vaikka kaupungistumisen globaaliin trendiin emme täysin pystykään vaikuttamaan vain omin toiminemme.

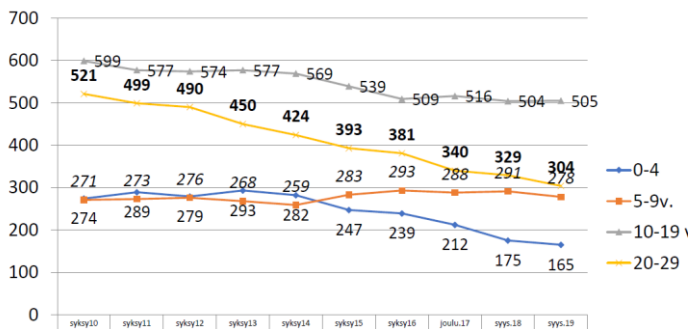
Miten sitten toisaalta vanhusväestön ja lasten sekä nuorten määrä on kehittynyt ja miten sen ennustetaan kehittyvän kunnassamme:



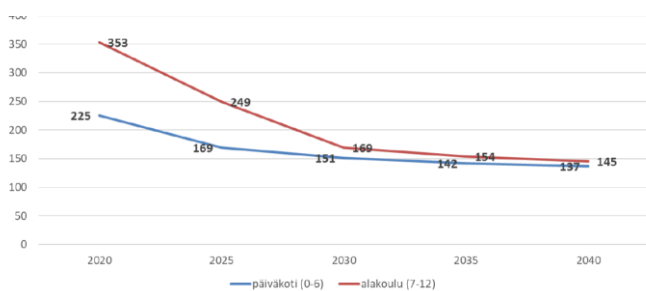
Kuva: Väestönkehitys iäkkäät



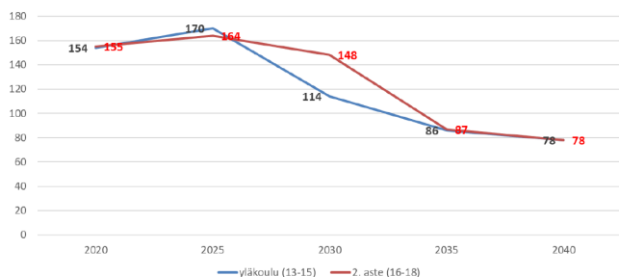
Kuva: Ennuste iäkkään väestön määrän kehitymisestä



Kuva: lapset ja nuoret väestössä



Kuva: ennuste alakoulu- ja päiväkotikäisten määrän kehittymisestä



Kuva: ennuste yläkoulu- ja lukioikäisten määrän kehittymisestä

Väestön rakennetta koskevissa ennusteissa Hankasalmella huomionarvoista on se, että yli 80-vuotiaiden määrä ei kunnassa kasva tulevaisuudessa huolestuttavan voimakkaasti, vasta vuoden 2025 jälkeen määrässä on kasvua. Lasten kohdalla, mikäli syntyvyudessa ei tapahdu muutosta, on ensin päivähoidon ja sitten alakoulujen kohdalla edessä selkeitä muutoksia. Yläkoulu- ja lukioikäisten kohdalla vuoteen 2030 saakka tilanne olisi hyvinkin nykyisen kaltainen palvelutarpeiden suhteen.

Huoltosuhte kasvaa työikäisten määrän pienentyessä, mikä on koko Suomen suuri ongelma. Hankasalmi ei sen suhteen ole Keski-Suomen tai Suomen heikoimpien kuntien joukossa, mutta asia on huomioitava. Muutosta väestörakenteesta ja -

määrässä on nyt seurattava kaiken aikaa ja pyrittävä löytämään keinoja työikäisten määrän säilymiseen mahdollisimman suurena Hankasalmella tulevaisuudessakin – sillä on sitten vaikutusta lasten ja nuortenkin määrään.

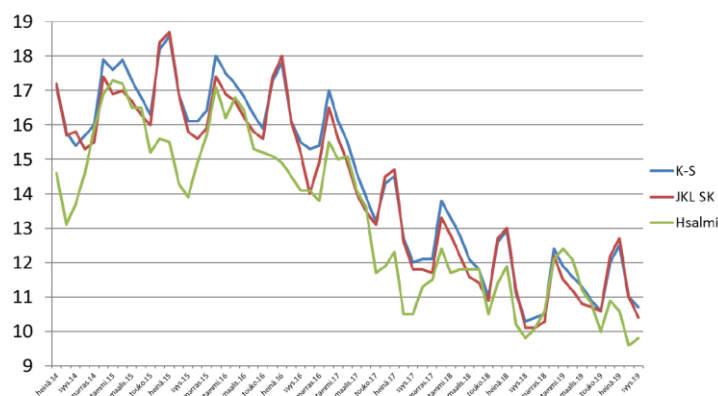
Työllisyys

Vuoden 2014 maaliskuussa kunnan työttömyysprosentti oli huolestuttavasti jo 15,3 ja työttömyys pysyi siitä lähtien hyvin korkealla tasolla aina vuoteen 2017 saakka. Alle 12 prosenttiin syksyn 2013 jälkeen päästiin ensimmäisen kerran kesäkuussa 2017. Vuonna 2018 positiivinen kehitys työttömyyden vähenemisessä tilastollisesti jatkui ja takapakkia ei ole tullut vuonna 2019.

Kun verotulot eivät kuitenkaan kasva, niin työllisyyden paraneminen on osin ehkä tilastollista. Keski-Suomen osalta on todettava, että tilanteen kohentumisesta huolimatta maakunta on yksi Suomen heikoimpia työllisyytensä suhteen.

Työttömyys kasvattaa kunnan toimeentulotukimenoja ja näin ollen myös sosiaalitoimen menoja. Samoin sillä on vaikutusta kunnan verotuloihin. Kunnilla on myös vastuunsa työmarkkinatukimenojen kattamisesta. Siksi työllisyyden koheneminen on hyvä asia ja voidaan arvioida, että talousarviovuonna 2020 myönteinen kehitys työllisyyden suhteen jatkuu Keski-Suomessa.

Työttömyyden rakenteessa nuorisotyöttömyys ei ole ollut Hankasalmella ongelma – mutta siihen tulee kiinnittää huomiota kaiken aikaa. Siksi Hankasalmi on ollut mukana Ohjaamo-yhteistyössä vuoden 2019 alusta Keski-Suomen TE-toimiston kanssa. Iso haaste on yli 50 -vuotiaiden työllistämässä, mutta työllisyyden positiivinen kehitys on vähentänyt työttömyyttä juuri tässä ikäluokassa ja pitkäaikaistyöttömien määrä on myös laskenut.



Kuva: Työttömyysprosentin kehitys

Työttömyyden kehitystä ja sen rakennetta seurataan ja on seurattu Hankasalmella kuukausittain ja ennen kaikkea tilannetta on myös pyritty kohentamaan. Vuoden 2015 kuluessa käynnistettiin uusia keinoja kuntouttavan työtoiminnan kasvattamiseksi ja nimenomaan kuntouttavan ja valmentavan toiminnan kehittämistä on jatkettu viime vuodet.

Vastuualueiden käyttötalous

Vuoden 2020 talousarvio mahdollistaa vastuualueille sen, että ne voivat toteuttaa hyvälaatuiset palvelut kuntalaisille. Kaikkia vastuualueita koskee kuitenkin toimintojen tehostamisen vaade ja rakenteellisten muutosten aikaansaaminen. Vuosille 2020 ja 2021 on saatava aikaan muutoksia toimintatavoissa ja palvelurakenteissa.

Tilinpäätösennusteeseen 2019 nähden toiminnan nettomenot vuonna 2020 laskevat selkeästi kuluva vuodesta. Vuonna 2020 tulokseen vaikuttaa Attendon kanssa tehdystä kiinteistökaupasta saatava n. 650 000 euron myyntivoitto. Tästä huolimatta käyttötalouden nettomenot laskevat esityksessä 2 % tilinpäätösennusteeseen nähden, eli talousarvio vaatii vastuualueilta vahvoja säästötoimenpiteitä jo vuonna 2020.

Palveluihin käytettävissä olevia menoja ei ole tuloihin nähden varaa kasvattaa. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että eri tulosyksiköjä ohjataan tekemään sellaisia priorisointeja ja valintoja, joilla keskeisimmät ja välttämättömimmät palvelut pääosin kyetään turvaamaan. Talousarviossa ei ole otettu huomioon meneillään olevien yt-neuvottelujen avulla saavutettavia säästötoimenpiteitä.

Verotus

Tuloveroprosentti korotettiin Hankasalmella 22 % tasolle vuonna 2015. Kiinteistöveroista yleistä kiinteistöveroa ja muun kuin vakinaisen asunnon kiinteistöveroa korotettiin myös vuonna 2015. Vuodelle 2015 korotettiin yleistä kiinteistöveroa 1,1 %:sta 1,2 %:iin, vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroa 0,5 %:sta 0,6 %:iin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroa 1,1 %:sta 1,2 %:iin. Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti korotettiin vuonna 2016 2,5 %:sta 3,10 %:iin.

Vuodesta 2016 lukien ei verotukseen ole tehty tarkastuksia. Talouden tasapainotusta ja investointien rahoitusta on toteutettu muilla keinoilla. Verotukseen ei tule muutoksia vuodelle 2020 mutta taloussuunnitelmavuosien aikana verotuksen tasoa on syytä tarkastella.

Yhteistyömahdollisuudet kuntien välillä

Yhteistyö kuntien välillä on lisääntynyt niin kuntien omista tarpeista käsin kuin lakien edellyttäminäkin. Hankasalmen kunta on kuulunut vuoden 2004 alusta osaksi Jyväskylän seutukuntaa ja yhteistoiminta Jyväskylän ja sen lähikuntien kanssa on kasvanut vuosien kuluessa. Naapureista Konneveden kanssa jaamme yhteisen kansalaisopiston ja sen toiminnan kohdalla yhteistyöllä on vuosikausien perinteet.

Keskeisimmät yhteistoimintamuodot vuonna 2020 kansalaisopiston lisäksi ovat Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskus, JYTE, joka tuottaa Jyväskylän vastuukuntana toimiessa Jyväskylän, Uuraisten ja Hankasalmen terveyspalvelut. Laukaan hallinnoimassa maaseututoimen yhteistoiminta-alueessa Hankasalmi on mukana Jyväskylän seudun ja Joutsan seudun kuntien kanssa.

Tällä hetkellä Työterveys Aalto ja Työterveys Laine tuottavat Hankasalmella työterveyspalvelut. Ympäristöterveydenhuollon tuottaa kunnalle Jyväskylä. Pelastustoimessa kaikki Keski-Suomen kunnat kuuluvat Jyväskylän hallinnoimaan pelastuslaitokseen.

Hankasalmi itse isännöi maatalouslomitukseen järjestämistä Laukaalle, Konnevedelle, Ääneskoskelle ja Uuraisille vuoden 2016 loppuun saakka. Vuoden 2017 alusta lomitukseen järjestäminen on siirtynyt Keuruun hallintoon lähes koko Keski-Suomen osalta. Hankasalmella on Keuruun lomitushallinnon yksi etapiste.

Hankasalmen kunnan talous-, palkka- ja henkilöstöraportointitietojärjestelmät tuotetaan Monetra Keski-Suomi Oy:n (entinen Jyväskylän talouskeskus) kautta. Jyväskylä, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ja Keski-Suomen maakunta ovat vuonna 2018 liittyneet osaksi Monetra-yhtiötä ja Keski-Suomeen on syntynyt näiden tahojen toimesta yksi Monetran tytäryhtiö. Hankasalmi on liittynyt yhtiöön vuoden 2019 aikana.

Vuonna 2018 aloitettiin neuvottelut Sammakkokangas Oy:n kanssa kunnan jätehuollon järjestämiseen liittyen. Vuodesta 2020 alkaen Sammakkokangas aloittaa kunnan vastuulle määriteltujen jätehuollon palvelutehtävien tuottamisen ja kunta puolestaan liittyy osaksi Sydän-Suomen jätelautakuntaa.

Jyväskylän seutukunnan kunnat Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen sekä Äänekoski pyrkivät yhdessä MAL-

sopimusalueeksi vuoden 2020 kuluessa

Uudessa hallitusohjelmassa on edelleen linjattu sote- ja maakuntauudistuksen toteuttamisesta mutta sen valmistelu on edelleen kesken.

Talousarvion sitovuus

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova vastuualueittain käyttötalousneton osalta, poikkeuksena vesihuoltolaitos. Vastuualueen sisällä tapahtuvista muutoksista ja sitovuudesta päättää lautakunta. Kunnanhallituksen vastuualueen osalta muutoksista päättää kunnanhallitus. Kunnanvaltuuston kokouksessa talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyt mahdolliset yksittäiset talousarviopykälässä mainitut asiat sitovat kuitenkin kaikkia lautakuntia ja vastuualueita.

Kullakin vastuualueella on velvollisuus päivittää käyttötaloussuunnitelmansa välittömästi, mikäli osoittautuu, että talousarvion pohjaksi tai sen pohjalta laadittu vastuualueen käyttötaloussuunnitelma ei jonkun tai joidenkin kustannuspaikkojen osalta olisi toteutumassa.

Talousarvion noudattaminen ja toteutumisen seuraaminen on ehdottoman välttämätöntä. Talousarvion toteutumista on neljännesvuosittain käsiteltävä lautakunnissa päätöspykälänä, jossa annetaan selvitys kunnanhallitukselle talouden ja toiminnan toteutumisesta talousarviovuoden kyseisessä vaiheessa. Mikäli tässä yhteydessä ilmenee, että talousarvioon pohjautuva käyttötaloussuunnitelma on joiltain osin ylittymässä, on samassa yhteydessä taloudesta vastaavien viranhaltijoiden annettava selvitys lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle, miten arvioitavissa olevat talousarviomäärärahojen ylitykset kyetään kattamaan talousarviovuoden aikana vastuualueen sisällä.

Vesihuoltolaitos on ollut vuodesta 2002 alkaen laskennallisesti eriytettyä liiketoimintaa. Vesihuoltolain (9.2.2001/119) muutoksen 1.9.2014 vaatimusten mukaisesti vesihuoltolaitoskokonaisuus on eriytetty kunnan kirjanpidossa muodostamalla siitä kirjanpidollinen taseyksikkö 1.1.2015 alkaen. Hulevesien käsittelystä huolehtii kunta MRL:n

mukaisesti. Taseyksikön talousarvio käsitellään kunnan talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2021 - 2023 yhteydessä. Taseyksikön tulojen tulee enintään neljän vuoden pituisella suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset ja pitkällä aikavälillä myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei kateta oman pääoman ehtoisella rahoituksella. Vesihuoltolaitoksen talousarvio on sisällytetty kunnan talousarvioon.

Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet ovat vastuualueittain sitovia lautakuntatasolla, ellei yksittäisen mittarin kohdalla ole mainittu valtuustotason sitovuudesta. Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet tulee mitoitaa siten, että ne ovat saavutettavissa käytettävissä olevilla talousarviomäärärahoilla.

Investointien sitovuustaso valtuustoon nähden on rakennusten ja rakennelmien osalta hankekohtaisesti, liikennealueet yhteensä ja muut investointikohteet lautakuntakohtaisesti. Muuna taseyksikkönä käsiteltävän vesihuoltolaitoksen sitovia eriä ovat investointimenot ja -tulot. Vesihuoltolaitoksen kahdelle tai useammalle vuodelle jaksottuvassa hankkeessa valtuusto hyväksyy hankintamenon kustannusarvion.

Kustannuspaikkojen välisistä muutoksista lautakunnittain päättää asianomainen lautakunta tai kunnanhallitus kunnanhallituksen vastuualueen osalta. Rahoitus- ja tuloslaskelmaosan muutoksista päättää valtuusto.

Taloussuunnitelman tavoiteasetanta

Kunkin vastuualueen ja tulosyksikön kohdalla esitetään strategiset tavoitteet sekä keinot ja mittarit, mitkä on johdettu koko kuntastrategiasta.

Strategisille sekä toiminnallisille tavoitteille on asetettu seuraavat vaatimukset:

- tavoitteet kuvaavat palvelujen saatavuutta ja vaikutusta kuntalaisille
- tavoitteilla on yhteys kunnan taloudellisiin resursseihin
- tavoitteiden toteutumista pitää pystyä seuraamaan

Taloussuunnitelman yhteenveto

Kuntatason taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Vuosikate (milj. €)	1,2	0,1	1,8	1,9	2,0	2,1
Vuosikate, €/asukas	234	23	376	401	443	465
Vuosikate poistoista, %						
Hyvä > 100 %	69,5	6,8	105,8	62,5	111,8	118,5
Tyydyttävä 80-100 %						
Heikko < 80 %						
Kassan riittävyys, pv						
-keskim. kunnissa 35 pv	33	24	23	36	47	57
-riittävä 14 -30 pv						
Toimintakate, €/asukas	-6 551	-6 912	-6 699	-7 069	-7 301	-7 490
Asukasluku	4 939	4 887	4 846	4 736	4 616	4 556
Talouden tunnuslukuja	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Lainanhoitokate						
> 2 hyvä	0,8	0,1	1,2	1,2	1,6	1,7
1-2 tyydyttävä						
< 1 heikko						
Investointien tulorahoitus, % (vuosikate/nettoinvestoinnit)						
Hyvä > 100 %	79,8	5,9	118,2	237,1	255,5	264,8
Tyydyttävä 80-100 %						
Heikko < 80 %						
Kunnan lainakanta, €/asukas						
Koko maan keskiarvo 3052	2413	2597	2530	2640	2691	2708
Toimintatuottojen osuus toimintakuluista	24,4	20,2	21,9	18,3	18,1	17,8
Kunnallisverotuksen tuloveroprosentti						
Koko maan keskiarvo 19,88	22	22	22	22	22	22
Kiinteistöveroprosentit						
-yleinen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
-vak. asuinrakennus	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
-muu asuinrakennus	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
-voimalaitos	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1

Toiminnan kysyntä-/laajuustietoja	Mittari	Tunnusluku Ta 2020
Asukkaita 30.9.2019	lukumäärä	4 887
Kuntalaisten ikärakenne 30.9.2019 (Tilastokeskus, ennakkollinen ikärakenne)	30.9.2019 osuus %	
	0-14 vuotiaita	14,4
	15-64 vuotiaita	54,9
	65-74 vuotiaita	16,8
	yli 75-vuotiaita	13,9
Väestöennuste (Tilastokeskuksen ennuste 2019)	vuonna 2020	4 760
	vuonna 2030	4 065
	vuonna 2040	3 615
Huoltosuhde (Tilastokeskus)	Taloudellinen (työvoiman ulkopuoliset + työttömät sataa työllistä kohti 31.12.2017)	187
	Väestöllinen (työvoiman ulkopuolella olevat sataa työllistä kohden 31.12.2018)	81,6
Työvoiman rakenne eli kunnassa asuva työllinen työvoima yhteensä toimialoittain riippumatta siitä, missä kunnassa työpaikka sijaitsee 31.12.2017 (Tilastokeskus)	Työlliset yhteensä, lukumäärä	1 749
	Maa- ja metsätalous, kalatalous, osuus %	12,3
	Kaivostoiminta, louhinta	0,9
	Teollisuus	11,1
	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	0,2
	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	0,4
	Rakentaminen	8,9
	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	9,8
	Kuljetus ja varastointi	6,6
	Majoitus ja ravitsemustoiminta	4,3
	Informaatio ja viestintä	1,4
	Rahoitus- ja vakuutustoiminta	0,5
	Kiinteistöalan toiminta	0,9
	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	3,5
	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4,5
	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sos.vak.	5
	Koulutus	5,8
	Terveys ja sosiaalipalvelut	16,5
	Taiteet, viihde ja virkistys	0,9
	Muu palvelutoiminta	3,4
	Kotitalouksien toiminta työnantajina	1,4
	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0
	Toimiala tuntematon	2
Työllisten määrä 30.9.2019	Lukumäärä	2005
Työttömyys 30.9.2019	Lukumäärä	198
	Osuus %	9,9

Tiivistelmät vastualueittain

Kunnanhallitus

Vuonna 2020 kunnanhallitus vastaa kunnan muiden sääntöjen päivittämisestä hallintosäännön mukaisiksi sekä valmiussuunnitelman päivittämisen loppuun saattamisesta. Kyseiset seikat ovat jääneet talouden tasapainottamisen alle. Kunnanhallitus vastaa kunnan osalta Jyväskylän kaupunkiseudun mahdollisen MAL-sopimuksen toteuttamisesta.

Henkilöstökertomuksen ja henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn kautta henkilöstöhallinto toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä henkilöstön osaamisen ja työssä jaksamisen tukemiseksi. Koulutussuunnitelmatyötä jatketaan ja viestinnässä Intran käyttöä tehostetaan.

Elinvoimatoimia tehdään yhdessä yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Yritysvaikutustyöryhmän toimintaa kehitetään. Hankasalmi Kutsuu – hankkeen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä kuntamarkkinoinnin ja viestinnän kehittämisen kohdalla. Tiedotuslehteä Hankasalmen Sanomien kanssa tehtävällä yhteistyöllä julkaistaan neljästi vuodessa edelleen, mutta ennen kaikkea sähköistä viestintää kehitetään ja monipuolistetaan.

Työllisyyden hoidossa painopiste on strategian mukaisesti nuorten osallistamisessa. Tukityöllistämässä yritykset ovat keskeisenä painopisteenä.

Perusturvalautakunta

Tulevan vuoden tavoitteena on jatkaa sosiaalipalveluiden toiminnan ja sisällön kehittämistä yhteistyössä kunnan eri toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa. Yhteistyötä tehdään tiiviisti myös Kelan ja TE-toimiston kanssa pop up-päivien ja nuorten ohjaamotoiminnan sekä terveysaseman kanssa päihde- ja mielenterveystyön ja työttömien terveystarkastusten osalta.

Sosiaalipäivystys-, psykologi- ja perheneuvolapalvelut sekä sijaishuoltoyksikön ja lastenvalvojapalvelut ostetaan Jyväskylän kaupungilta. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselta ostetaan sosiaaliasiamiespalvelut. Perheasioiden sovittelupalvelut ostetaan Jyväskylän seurakunnan perheasiain neuvottelukeskukselta. Kehitysvammaisten laitoshoidtoa ostetaan Vaalijalan kuntayhtymältä, koska Keski-Suomessa ei ole tarjolla

vastaavaa palvelua, mikä lisää ostopalvelujen kustannuksia.

Kotiin annettavat palvelut ovat vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden kohdalla ensisijaisia palveluita. Omaishoidontuella tuetaan kotona asumista. Omaishoitajia tuetaan järjestämällä vapaita monipuolisesti ja asiakaslähtöisesti, tarjoamalla mahdollisuutta terveystarkastuksiin, valmennukseen ja koulutukseen. Lyhyt- ja pitkäaikaista perhehoitoa järjestämällä mahdollistetaan kodinomainen asuminen myös silloin, kun henkilö ei kykene enää asumaan itsenäisesti.

Vanhuspalveluissa pääpaino on ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa toimintakykyä ja terveyttä niin, että ikäihmiset pärjäävät mahdollisimman omatoimisesti ja elävät omannäköistään elämää omassa arkiympäristössään kuntastrategian mukaisesti. Kehittämistyössä hyödynnetään edelleen Kukoistava kotihoito -hankkeen juurruttamissuunnitelmia ja maakunnallisia luonnoksia myöntämisperusteiksi. Kotihoidon palveluja varaudutaan järjestämään noin 13 prosentille yli 75 -vuotiaista.

Vanhuspalveluiden vuoden 2020 talousarvioehdotukseen sisältyvät palvelutalojen ja kotihoidon palvelut, tukipalveluina kotiin kuljetettavat ateriat ja turvapalvelut, sotaveteraanien palvelut sekä seniorikeskuspalvelut. Seniorikeskuspalvelujen sisältöä ja järjestämistapaa on kehitetty vuodesta 2017 alkaen. Seniorikeskus tulee toimimaan vuonna 2020 seinättömänä Seniorikeskuksena. Toiminta on hajautettu eri kyläkunnille kerhomaisena toimintana, jossa on toimijoina vanhuspalvelujen lisäksi muut kunnan yksiköt, kuten kansalaisopisto ja Pollari, seurakunnat, yksityiset palveluntuottajat ja järjestöt.

Tehostettua palveluasumista voidaan järjestää omassa kunnassa 68 henkilölle ja lyhytaikaista palveluasumista 7 henkilölle. Lyhytaikaista perhehoitoa ikäihmisille tarjoaa kolme perhehoitajaa ja pitkäaikaista vanhuksille suunnattua perhehoitoa 2 perhehoitajaa. Omaishoidon vapaan aikaista hoitoa järjestetään Tähtelän lisäksi myös lyhytaikaisessa perhehoidossa.

Tähtelän tiloissa toimii keskitetty asiakas- ja palveluohjaus KAAPO ns. yhden numeron periaatteella. Asiakkaille, omaisille ja yhteistyötahoille on yksi puhelinnumero, joka on toiminnassa 24/7. Kaikki asiakuuteen liittyvät asiat hoidetaan tämän

numeron kautta. Asiakaspalveluohjauksen tehtäviä ovat yleinen neuvonta ja ohjaus, asiakkuuksien hallinta, palveluihin ohjaus, palveluissa ohjaaminen, edunvalvonta asiat, vanhussosiaalityö, asiakasohjaus, asiakaslähtöinen, ratkaisukeskeinen ja tavoitteellinen palvelutarpeen selvittäminen. KAAPO:n kautta järjestetään asiakassuunnitelmien laatiminen yhdessä asiakkaan, hänen läheistensä sekä asiakkaan tarpeenmukaisen moniammatillisen tiimin kanssa. Palvelujen tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden toimintakykyä ja terveyttä sekä myöhäistää ja vähentää ympärivuorokautisten asumispalvelujen tarvetta. Yleinen neuvonta ja ohjaus tarvitsee toimiakseen perustuntemusta palveluista koko maakunnan tasolla, tietoa palveluntarjoajista, osaamista etuusasioissa ja palvelutarpeen selvittämisen osaamista.

Kotiutustiimin toiminnan avulla on pystytty lyhentämään sairaalajaksoja. Lisäksi kotiutustiimi, kotihoidon sairaanhoitajien riittävä määrä, sekä yhteistyö ensihoidon henkilöstön ja vartiointiyritykseltä ostetun yöhoidon (lähihoitaja) kanssa, on mahdollistanut kotona annettavan hoidon tehostamista myös yöaikaan. Onnistuneen kotiuttamisen tueksi Tähtelässä työskentelevä toimintaterapeutti käy sairaaloissa arvioimassa kotiutettavien henkilöiden toimintakykyä tarvittaessa. Kotihoidon asiakasohjaaja tukee sekä asiakkaiden selviytymistä että toimii linkkinä muun henkilöstön, erilaisten verkostojen ja asiakkaan välillä. Kotihoidon kahden fysioterapeutin työpanos on myös merkittävä asiakkaiden kuntoutuksen, toimintakyvyn ylläpitämisen ja kotona pärjäämisen kannalta.

Kotihoidon optimoinnin käyttö on vakiintunut ja sen henkilöstövaikutukset ovat olleet pääosin positiivisia. Työn jakautuminen koetaan tasapuolisemmaksi ja muuttuviin tilanteisiin pystytään reagoimaan optimoinnin avulla nopeasti ja tehokkaasti.

Hankasalmi on mukana seudullisessa vanhuspalveluiden kehittämisen yhteistyössä. Kotihoidon kehittämistyötä jatketaan edelleen ”Kukoistava kotihoito” –hankkeessa alkaneen kehittämistyön mukaisesti verkostoitumalla maakunnan kuntien kanssa. Hankasalmen kunta on mukana muiden Keski-Suomen kuntien tavoin NHG:n valtakunnallisessa vertaiskehittämishankkeessa ”tarvepohjainen toimintamalli”. Lisäksi Hankasalmen kunta on mukana Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen – ohjelmassa, joka on osa Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta – kärkihanketta.

Palveluasumisessa pääpaino on sisällön kehittämisessä ja normaalin arjen mahdollistaminen niille henkilöille, jotka toimintakykynsä, sairautensa, vammansa tai muun vastaavan syyn takia tarvitsevat ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon palveluja ja joiden kotiin annettavat palvelut eivät enää ole tarkoituksenmukaisia. Asumispalveluja varaudutaan järjestämään vähintään noin kahdeksalle prosentille yli 75 –vuotiaista.

Ostettujen asumispalvelujen määräraha ikäihmisten osalta on siirretty sosiaalipalveluista vanhuspalvelujen talousarvioon jo vuoden 2019 talousarviossa. Tehostettua palveluasumista varaudutaan järjestämään keskimäärin 14 henkilölle yksityisiltä palvelutuottajilta.

Jyten toiminnot jatkuvat entiseen malliin väistötiloissa, uudet tilat saadaan käyttöön tammikuun lopussa 2021. Vuoden 2020 talousarviossa on varauduttu kolmentoista sairaansijan käyttöön terveyskeskus-sairaaloissa ja siinä onnistuminen edellyttää tehokasta toimintaa niin Tähtelän kuntoutusyksiköltä, kuin palveluasumisen ostojen käyttämisessä. Tavoitteena on sijoittaa asiakkaat viivytyksettä sairaalasta jatkohoivaan, sairaalahoidon tarpeen päätyttyä. Perusterveydenhuollon suurin ongelma on lääkäriyön saatavuus ja Hankasalmen kunnan näkökulmasta tilanne on kestävä.

Perusturvan johtavat viranhaltijat tulevat osallistumaan myös tulevan sote-uudistuksen valmistelutyöhön maakunnassa. Työskentelyä jatketaan yhtenäistämällä palvelujen saamisen kriteeristöjä ja toimintatapoja. Vuoden 2020 talousarvio sisältää Tuikku ry:n avustuksen noin 50 000 euroa, mutta Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa solmittua kumppanuussopimusta ei ole enää vuonna 2020 tarkoitus jatkaa.

Sivistyslautakunta

Kunnanvaltuusto päätti 10.12.2018 § 44 kokouksessaan valita koulukeskuksen urakoitsijaksi YIT Rakennus Oy:n, jonka tarjous koulukeskuksen osalta oli 13 280 000 euroa (alv 0). Tarjous oli tarjouspyynnön hinta- ja laatutekijät huomioon ottaen kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Samalla kunnanvaltuusto päätti, että myös päiväkotirakennetaan koulukeskuksen yhteyteen, jonka tarjous oli 1 457 000 euroa. Lisäksi urakkaan on laskettu WSP-valvonta, kunnan koontilasku ja lisätyövaraus, yhteensä 528 769,17 euroa, joten

kokonaisurakkasummaksi muodostuu 15 265 769,17 euroa. Rakentaminen toteutetaan valtuuston ratkaisun perusteella KVR-urakkana ja se on toteutunut aikataulussaan. Koulukeskus ja päiväkotitoimitukset valmistuvat siten, että ne voitaneen ottaa käyttöön 17.8.2020.

Koulukeskus ja päiväkotitoimitukset rakennetaan leasing-rahoitusratkaisulla ja sen omistaa Kuntarahoitus. Se vuokraa koulukeskuksen kunnalle/sivistyspalveluille, josta maksetaan kuukausittain leasingvuokraa 44 620,16 euroa tämän hetken laskelmien mukaan. Vuodelta 2020 maksetaan leasing-vuokraa syyskuusta alkaen ja lisäksi hankinta-ajan vuokra 50 000 euroa. Vuokra-aika on 20 vuotta, jonka jälkeen kunta lunastaa koulukeskuksen ja päiväkodin itselleen maksamalla 35 % jäännösarvon urakkasummasta.

Koulukeskuksen (4677 m²) ja päiväkodin (556 m²) leasing-vuokrat tekevät vuodelle 2020 yhteensä 228 500 euroa, joka on jaettu pinta-alan ja käytön mukaan seuraavasti: koulukeskus 182 800 euroa ja päiväkotitoimitukset 45 700 euroa. Vuodesta 2021 lähtien leasing-vuokrat tulevat olemaan koulukeskuksen osalta 460 801 euroa ja päiväkodin 58 864 euroa.

Talousarvion nettoraamiksi vuodelle 2020 sivistyslautakunnan vastuualueelle kunnanhallitus on esittänyt 9 173 000 euron määrärahaa, jossa on otettu huomioon erityisesti leasingrahoituksen vaikutus. Vuoden 2019 talousarvioon verrattuna määräraha on 273 000 euroa suurempi. Sivistyslautakunnan vastuualueen nettoraami vuodelle 2020 on asetunut 9 237 800 euroon. Sivistyslautakunnan vastuualueen vuoden 2020 menoihin ja tuloihin vaikuttavat lisäksi palkkakustannusten nousu noin 160 000 euroa palkankorotusten vuoksi sekä lomarahakulujen palautuminen ennalleen. Sisäisten erien osalta koulujen ja päiväkotien aterasuritteet ovat nousseet noin 62 000 euroa. Lisäksi talousarvioon vaikuttavat koulukuljetusten korkeat kustannukset, väistöistä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset sekä varhaiskasvatuksesta perittävien asiakasmaksujen aleneminen.

Toisaalta toiminnassa näkyvät yhä laajenevat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja hyvinvointipalveluiden hankkeet. Hallitus käynnistää muun muassa varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeet lasten oppimistulosten parantamiseksi ja hyvinvoinnin eriarvoistumisen vähentämiseksi.

Varhaiskasvatuksen hankkeen puitteissa toteutetaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu ja viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluja laajennetaan. Koulupäivän yhteydessä tapahtuvaan harrastustoimintaan ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämiseen on myös tulossa haettavaksi hankerahoitusta. Erityisnuorisotyö (etsivät nuorisotyöntekijät ja nuorten työpajatoiminta) rahoitetaan pääasiassa hankerahoituksen turvin, joihin edelleenkin esitetään hallitusohjelmassa rahoitusta. Hankerahoituksella kehitetään toimintaa.

Lainsäädännölliset muutokset ja määräykset, jotka ohjaavat varhaiskasvatuksen opetuksen ja koulutuksen toteuttamista koskevat vuonna 2020 varhennettua perusopetuksen kieltenopetusta ja perusopetuksen tuntijakoa 1.1.2020 alkaen, lukion opetussuunnitelmienperusteiden uudistumista sekä varhaiskasvatusta 1.8.2020 alkaen, jolloin subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaus poistetaan ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja pienennetään.

Ennaltaehkäiseviä palveluja kehitetään edelleen. Perhekeskuksen tavoitteena on yhdistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut yli hallintorajojen sekä tarjota oikea-aikaisia palveluja asiakaslähtöisesti matalalla kynnyksellä. Palvelut tuotetaan moniammatillisessa yhteistyössä kunnan eri toimijoiden, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Tavoitteena ovat yhteisten toimintatapojen linjaaminen, päällekkäisen työn välttäminen sekä joustava yhteistyö ja palveluohjaus. Perhekeskuksen valmistelu monitoimitalolle aloitetaan heti, kun lukion väistö siirtyy uuteen koulukeskukseen.

Sivistyspalveluissa on toistaiseksi voimassa olevassa työ-/virkasuhteessa 110 henkilöä ja määräaikaista työntekijöitä on erityisesti kansalaisopistossa (tehdään noin 85-90 työsopimusta vuosittain). Määräaikaisten kansalaisopiston tuntiopettajat on laskettu henkilötyövuosiin hyvinvointipalveluissa (muut määräaikaisten 10.9 htv). Lisäksi nuorisopalveluissa työskentelee määräaikaista hanketyöntekijöitä vuosittain. Vakituisten henkilöstön koulutukseen on laskettu pääsääntöisesti 500 euroa/henkilö.

Sivistyslautakunnan vastuualueen suurimmat kustannukset kohdistuvat koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluihin, jossa säädökset ja määräykset säätelevät mm. varhaiskasvatushenkilöstön mitoitusta,

varhaiskasvatuksen saatavuutta, erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden osalta opetusryhmien kokoa, perusopetuksen oppilaan saaman opetuksen vähimmäistuntimäärää, lukiokoulutuksen vähimmäiskurssimäärää sekä varhaiskasvatuksen että opetustoimen henkilöstön kelpoisuuksia.

Sivistyspalveluissa merkittävimpiä investointitarpeina vuonna 2020 ovat uuden koulukeskuksen ja päiväkodin kalustaminen (474 000 euroa) ja AV-laitteistot (374 000 euroa). Myös liikuntapaikkojen varustamiseen varataan 15 000 euron määräraha. Osa monitoimitalon tiloista muutetaan perhekeskukseksi ja sivistyspalvelujen osalta opiskeluhuollon tilat sijoittuvat sinne. Lisäksi jo vuodesta 2009 lähtien kunta on tukenut toisen asteen opiskelijoiden opiskelun maksuttomuutta hankkimalla kannettavat tietokoneet lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille (18 000 euroa). Hallitusohjelman mukaisesti oppivelvollisuus laajennetaan jatkamaan toiselle asteelle 18 ikävuoteen asti (voimaan 2021). Samalla toisen asteen opinnoista tehdään kokonaan maksuttomia. Tavoitteena on velvoittaa koko yhteiskuntaa pitämään jokainen nuori mukana opinnoissa aina toisen asteen tutkinnon suorittamiseen asti.

Koulutuspalvelut

Koulutuspalvelut muodostuvat esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnasta, jonka koordinointi on yhdistetty Sinisiiven päiväkodin johtajan tehtävään. Lukuvuonna 2019-2020 esi- ja perusopetuksen oppilaita on 545 (edellisenä lukuvuonna 543). Lukiossa on 82 opiskelijaa. Vuonna 2020 kunta panostaa suunnistuslukiolinjan rahoitukseen 55 000 euroa, 5000 euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna.

Opetushallitus uudistaa jälleen lukion opetussuunnitelman perusteita ja ne on tarkoitus ottaa käyttöön elokuussa 2021. Uusi lukiolaki tuli voimaan jo 1.8.2019. Uudistuksen tavoitteena on kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. Vuonna 2020 tullaan laatimaan paikalliset lukion opetussuunnitelmat. Edelliset nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksen laaditut paikalliset opetussuunnitelmat otettiin käyttöön lukion aloittavilla opiskelijoilla 1.8.2016 ja käyttöönotto on saatu vietyä loppuun keväällä 2019. Ylioppilastutkinto toteutuu kokonaan sähköisesti ja vaatii myös asianmukaisia laitteita, ohjelmistoja, sähköisiä

materiaaleja ja yhteyksiä.

Varhennettu kieltenopetus ja tuntijako: A1-kielen valtakunnallinen varhentaminen toteutetaan 1.1.2020 alkaen, josta sivistyslautakunta on tehnyt päätöksen 11.6.2019 § 46 kokouksessaan ja samalla tehtiin päätös myös perusopetuksen tuntijaosta. Varhennettu kieltenopetus vaikuttaa myös perusopetuksen tuntijaon minimimäärään, joka nousee 224 vuosiviikkotuntiin aiemmin sen ollessa 222 vuosiviikkotuntia. Sivistyslautakunta päätti, että Hankasalmella perusopetuksen tuntijako on 226 vuosiviikkotuntia 1.8.2019 alkaen eli 2 tuntia yli minimin (Tuntijakoasetuksen muutos 793/2018, Perusopetusasetuksen muutos 794/2018).

Koulutuspalveluissa on tehty jo lukuvuodelle 2019-2020 toimenpiteitä kustannusten hallitsemiseksi mm. yläkoululaisten työelämäjaksojen toteuttamiseen siten, että oppilaat lähtevät TET-jaksoille samaan aikaan samalta luokka-asteelta. Aiemmin luokan oppilaat on jaettu kahteen ryhmään, jolloin puolet oppilaista on ollut TET-jaksolla ja puolet koulussa. Samoin lukion koeviikoilta ja muista tapahtumista/retkistä vapautuvat tunnit käytetään sijaistamiseen, tukiopetukseen, opetussuunnitelmatyöhön jne. Myös valvonta-aterioita on vähennetty siten, että pääperiaatteena on vain yksi valvoja per alakoulun ryhmä ja yksi valvoja per yläkoululaisten ruokailu.

Niemisjärven koululla oppilaiden määrä laski edellisestä lukuvuodesta ja sen johdosta perustettiin jo lukuvuodeksi 2019-2020 kaksi yhdysluokkaa: 4.-5 lk ja 5.-6. lk. Tällä järjestelyllä säästettiin yksi luokanopettajan tehtävä eikä luokkakootkaan kohonneet kovin suuriksi. Niemisjärven koulun oppilasmäärän kehityksen myötä tullaan perustamaan jatkossakin yhdysluokkia.

Kuuhankaveden koulun oppilasmääriin on laskettu alustavasti syksystä 2020 lähtien Ristimäen koulun oppilaat, joten alakoulun oppilasmäärä kasvaa 30 oppilaalla. Lukuvuonna 2020-2021 opetusryhmät alakoulussa ovat suurimmillaan 32 ja pienimmillään 18. Opetusryhmien muodostamisessa tulee huomioida pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien oppilaiden osuus yleisopetuksen ryhmissä, jolloin perusopetusasetuksen 2 §:n mukaan opetusryhmän koko saa olla enintään 20 oppilasta. Lukuvuonna 2020-2021 seitsemännellä luokalla tulee olemaan 62 oppilasta, joten heidät jaetaan kolmeen opetusryhmään, joten jakaminen vaikuttaa tuntikehyksen laajenemiseen.

Moni lapsi ja nuori tarvitsee oppimiseensa tukea. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Hankasalmelle sijoitettujen oppilaiden määrä on lisääntynyt uuden lastensuojelun erityisyksikön aloitettua toimintansa kirkonkylällä syksyllä 2019. Tuen tarve on lisääntynyt kouluissa.

Vuodelle 2020 koulukuljetusmenoihin varataan 700 700 euroa eli sama summa kuin vuodelle 2019, tavoitteena vakauttaa kuljetuskustannuksia. Keväällä 2019 päivitettiin kunnan koulukuljetusperiaatteet, joissa palvelutasoa tarkistettiin siten, että oppilaan omavastuumatkat kuljetusreitille hieman pitenivät.

Lisäksi kuljetusreittien suunnittelua ja kaluston täyttöastetta tehostettiin ja tiedottamiseen panostettiin. Koulukuljetusten reittien tekniseen suunnitteluun hyödynnettiin kunnan atk-tukihenkilön osaamista. Hän laati kevään 2019 aikana tietokantapohjaisen työkalun kuljetusten suunnitteluun ja hallintaan, joka auttaa suunnittelemaan koulukuljetusreitit taloudellisesti sekä tuottamaan ajantasaista ja oikea-aikaista tietoa kuljetusreiteistä niin vanhemmille kuin koulun henkilöstöllekin. Keväällä 2019 koulukuljetukset myös kilpailutettiin edellisen sopimuksen päättymisen vuoksi. Kuljetusten piirissä on tällä hetkellä noin 60 % oppilaista. Alla olevassa taulukossa yhteenveto koulukuljetusten toteutuneista kustannuksista 2014-2018 ja arvio vuodelle 2019 ja talousarvioesitys vuodelle 2020.

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TAE20
11 v oppivelv.	68 840	112 773	102 152	86 396	93 436	63 000	63 000
Perusopetus	543 400	496 600	597 300	667 171	641 337	613 000	613 000
Lukio	25 600	19 500	20 200	34 950	36 600	24 700	24 700
Yhteensä	637 840	628 873	719 652	788 517	771 373	700 700	700 700

Uuden koulukeskuksen kalustaminen ja AV-laitteet hankitaan investointeina. Kalustamiseen varataan 1000 euroa per oppilas. Laskennassa käytetty oppilasmäärä on 424. Sisäkalusteiden hinta-arvio on tällä hetkellä yhteensä 474 000 euroa. Summasta 50 000 on varattu päiväkodin kalusteisiin, sillä osa nykyisistä Sillankorvan kalusteista siirtyy uuteen päiväkotiin. AV-laitteiden hankintaan varataan 374 000 euron investointimääräraha, johon sisältyy myös päiväkodin laitteet. Kalusteiden ja AV-laitteiden poistoaika on 3 vuotta. Vuonna 2021 kalusteiden poistoarvio 158 000 euroa ja AV-laitteiden 124 700 euroa.

Uuden koulukeskuksen kalusteet ovat merkittävimpiä investointeja vuoden 2020 talousarviossa.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Maan hallituksen tavoitteena on nostaa edelleenkin lasten osallistumista varhaiskasvatukseen, muun muassa varhaiskasvatusmaksujen alentamisella (3/2017 ja 1/2018). Asiakasmaksu määräytyy perheen koon ja tulojen sekä lapsen varhaiskasvatuksessa vietetyn ajan perusteella. Lisäksi hallitus osoittaa hankemäärärahoja varhaiskasvatuksen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun ja viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilujen laajentamiseen.

Syyskuun 2019 kartoituksen mukaan 0-6-vuotiaiden määrä Hankasalmissa on 236 lasta, joista perhepäivähoidossa, päiväkodeissa ja varhaiskasvatuksen esiopetuksessa oli 127 lasta eli 54 %. Alueellisesti lapset jakaantuvat seuraavasti:

Postinumero / Alue	Lasten lukumäärä
41520 Hankasalmi kk	Poikia 36 Tyttöjä 27 = 63
41500 Hankasalmi as	Poikia 33 Tyttöjä 49 = 82
41490 Niemisjärvi	Poikia 26 Tyttöjä 21 = 47
41580 Sauvamäki	Poikia 7 Tyttöjä 6 = 13
41550 Hannula	Poikia 7 Tyttöjä 4 = 11
41540 Ristimäki	Poikia 4 Tyttöjä 6 = 10
41530 Venekoski	Poikia 4 Tyttöjä 6 = 10
41410 Kankainen	Poikia 0 Tyttöjä 0 = 0
Yhteensä	Poikia 117 Tyttöjä 119 = 236

Kotihoidon tuen käyttö on vähentynyt lasten syntyvyyden vähenemisen vuoksi ja taas toisaalta siitä syystä, että yhä pienemmät lapset halutaan varhaiskasvatuksen piiriin. Vuodesta 2017 lähtien lapsia on syntynyt alle 30 vuodessa. Vuodelle 2019 tukea on varattu 240 000 euroa ja vuodelle 2020 siihen varataan 31 000 euroa vähemmän. Kotihoidon tukeen on oikeus, jos alle 3-vuotiasta lasta hoidetaan

**Varhaiskasvatuksen
hoitopaikkojen myynnistä
odotetaan tuloja 63 000 euroa.**

kotona. Muista alle kouluikäisistä sisaruksista voidaan myös maksaa kotihoidon tukea. Etuuden maksaminen päättyy viimeistään, kun perheen nuorin lapsi täyttää 3 vuotta. Kotihoidon tukeen kuuluu hoitoraha, johon eivät vaikuta perheen tulot sekä hoitolisä, johon vaikuttavat perheen yhteenlasketut tulot. Kotihoidon tukea ei voi saada lapsesta, joka on kunnallisessa päivähoitossa.

Metsätähden päiväkodin remontti Asemalla tuo toiminnallisuutta päiväkodin arkeen, kun Metsätähden keittiö muuttuu päiväkodin leikki- ja lepoHUoneeksi. Remontti valmistunee joulukuun aikana ja remontissa on jouduttu tekemään laajempia rakenteellisia korjauksia koko rakennusta ajatellen. Remontti on tehty myös sillä periaatteella, että tulevaisuudessa päiväkodin tilat on helposti otettavissa käyttöön vanhuspalveluille. Vuorohoidossa yöhoidon tarve on lisääntynyt ja lisää henkilöstöresurssitarvetta Metsätähden päiväkodissa.

Uuden koulukeskuksen yhteyteen kirkonkylälle valmistuva päiväkotitoimitus otetaan käyttöön elokuun 2020 puolivälissä ja nykyisen Sillankorvan päiväkodin tiloihin suunnitellaan kunnan järjestämää toimintaa sillä ajatuksella, että ulkopuolisia vuokratiloja saadaan vähennettyä.

Varhaiskasvatuspaikkoja on riittävästi uusien tilojen vuoksi ja sen vuoksi voidaan myydä paikkoja ulkokuntalaisille. Vuoden 2020 talousarviossa on otettu huomioon hoitopaikkojen myynnistä tulevia tuloja yhteensä 63 000€.

Varhaiskasvatuksen talousarviovuosi 2020 tuo tullessaan monenlaisia uudistuksia. Hallituksen budjettiesitys sisältää kaksi varhaiskasvatusta koskevaa muutosta, subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen poistaminen ja suhdeluvun palauttaminen 1/7 yli kolmevuotiaiden osalta takaisin 1.8.2020 alkaen eli ryhmäkokojen pienentämisen.

Hyvinvointipalvelut

Hankasalmen kunnan hyvinvointipalvelujen tulosaluejohtajana toimii hyvinvointipäällikkö/kansalaisopiston rehtori. Hyvinvointipalveluilla on tärkeä rooli kunnan elinvoiman ja kaiken ikäisten kuntalaisten osallisuuden edistämässä. Laadukkailla hyvinvointipalveluilla edistetään asukkaiden elinikäistä oppimista, elämäntilannetta, terveyttä ja

hyvinvointia. Palvelu luo asukkaille mahdollisuuden hyödyntää omia vahvuuksiaan ja voimavarojaan sekä yhteisöllisyyttä. Hyvinvointipalveluiden työtavoissa korostuu asiakaslähtöisyys, osallisuus ja toiminnallisuus. Palvelualueita kehitetään verkostoitumalla eri toimijoiden kanssa. Palveluiden tuottamisessa hyödynnetään aktiivisesti uusia toimintatapoja ja teknologiaa.

Tulevan vuoden aikana organisaatiomuutoksista nouseva keskeinen kehittämisen kohde on hyvinvointipalveluiden henkilöstöresurssien yhteenkuuluvuuden ja joustavuuden lisääminen niin, että palvelutarjonnassa hyödynnetään eri sektoreiden rajapintoja, vahvuuksia ja rahoituslähteitä.

Hyvinvointipalveluiden muut kehittämisen teemat ja raamitus nousevat kunnan strategiasta. Näitä strategian mukaisia teemoja kehitetään mm. Opetushallituksen laatu- ja kehittämishankkeen rahoituksella.

Ympäristölautakunta sekä rakennus- ja valvontalautakunta

Ympäristötoimella on ollut työntäyteinen vuosi 2019, mikä on tuonut vaikutteita vuoden 2020 talousarviosuunnitteluun ja alati kiristynvä talous tulee näkymään kunnan strategian painottamisessa talousarviosuunnittelussa.

Kunnan suurista rakennushankkeista Kuuhankaveden koulukeskuksen sekä kirkonkylän ja asemankylän välisen kevyen liikenteen väylän rakentamiset ovat täydessä vauhdissa. Hankkeet valmistuvat vuoden 2020 aikana. Attendo Oy pääsee vihdoinkin rakennuttamaan uutta palvelutaloa ja terveysasemaa, minkä valmistumista saamme seurata vuoden 2020 aikana.

Perusajatuksena ympäristötoimen toimialalla on, että tilat ja palvelut eivät ole itsetarkoitus, vaan ovat palvelemissa käyttäjien toimintaa. Strategian mukaisesti kaikilla ympäristötoimen toiminta-alueilla tukeudutaan oman tuotannon lisäksi yhteistyöhön, sekä kunnallisten, että liiketoiminnallisten kumppaneiden kanssa.

Arkistot ja käyttötieto siirretään suunnitelmakauden aikana kokonaan sähköiseen muotoon, jolloin arkistointitehtävien helpottumisen ja tietovarannon käytettävyyden paranemisen kautta saavutetaan toiminnallisesti tehokkaampi palvelurakenne.

Kuntakonsernin kiinteistöjen kuntoa parannetaan suunnitelmakaudella suurten investointihankkeiden lisäksi sekä luopumalla heikoimmista rakennuksista, että kunnostamalla ja peruskorjaamalla nykyisiä rakennuksia.

Infrapalvelut keskittyvät suunnitelmakaudella peruskorjauksissa kokonaisuuksiin, jotka priorisoidaan riskikartoituksen kautta. Samalla avauksella uusitaan väylien alapuolella olevat putkistot ja perusparannetaan tiet. Heikkokuntoisimmat putkistot määrittävät siten paljolti myös teiden perusparannustöiden jaksotusta.

Vuonna 2018 aloitettiin neuvottelut Sammakkokangas Oy:n kanssa kunnan jätehuollon järjestämiseen liittyen. Vuodesta 2020 alkaen Sammakkokangas aloittaa kunnan vastuulle määriteltyjen jätehuollon palvelutehtävien tuottamisen ja kunta puolestaan liittyy osaksi Sydän-Suomen jätelautakuntaa.

Hankasalmen kunnan uutta rakennusjärjestystä on valmisteltu vuosien 2018–2019 aikana ja vuoden 2020 aikana se otetaan käyttöön.

Tavoite on, että asuntotoimi luopuu yksittäisistä vuokra-asunnoista ja käytöstä poistuneista tiloista. Kuntakonsernin vuokra-asuntoyhtiö KOY Hankasalmen Hakan rakennusten peruskorjauksia jatketaan korjausohjelman mukaisesti sekä edetään heikkokuntoisten rakennusten ja tyhjien asuntojen vähentämisessä taloudellisesti kestäväälle tasolle.

Palveluhenkisen, motivoituneen ja aktiivisesti osaamistaan kehittävän henkilöstönsä sekä yhteistyökumppaneidensa voimin ympäristötoimen tulosityksiköt tuottavat kuntalaisille kustannustehokasta ja tarpeenmukaista palvelua.

Käyttötalous

Käyttötalouden toimintatulot ovat 9 093 000 euroa, toimintamenot 41 556 00 euroa ja nettomenot 32 463 000 euroa ilman rahoituseriä ja poistoja.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Myyntituotot	3 967	3 594	4 289	695	19,3 %
Maksutuotot	1 885	1 710	1 707	-3	-0,2 %
Tuet ja avustukset	729	480	721	241	50,2 %
Muut toimintatuotot	3 856	2 741	2 377	-364	-13,3 %
TOIMINTATUOTOT	10 437	8 525	9 094	569	6,7 %
Henkilöstökulut	15 779	16 076	15 736	-340	-2,1 %
Palvelujen ostot	20 995	20 548	20 205	-343	-1,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 292	1 881	1 898	17	0,9 %
Avustukset	1 660	1 707	1 593	-114	-6,7 %
Muut toimintakulut	2 068	2 093	2 124	31	1,5 %
TOIMINTAKULUT	42 794	42 305	41 556	-749	-1,8 %
TOIMINTAKATE	-32 357	-33 780	-32 462	1 318	-3,9 %
Poistot	1 661	1 650	1 721	71	4,3 %

KÄYTTÖTALOUS VASTUUALUEITTAIN

Toimintakate (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Tulot	10 436	8 526	9 094	568	6,7 %
Keskusvaalilautakunta	9	27	0	-27	-100,0 %
Tarkastuslautakunta					
Kunnanhallitus	1 908	423	423	0	0,0 %
Perusturvalautakunta	2 170	1 752	1 957	205	11,7 %
Sivistyslautakunta	929	793	878	85	10,7 %
Ympäristölautakunta	5 420	5 531	5 836	305	5,5 %
Menot	42 793	42 305	41 556	-749	-1,8 %
Keskusvaalilautakunta	15	41	0	-41	-100,0 %
Tarkastuslautakunta	23	27	29	2	7,4 %
Kunnanhallitus	2 557	2 562	2 473	-89	-3,5 %
Perusturvalautakunta	24 288	24 352	23 637	-715	-2,9 %
Sivistyslautakunta	9 926	9 693	10 051	358	3,7 %
Ympäristölautakunta	5 984	5 630	5 366	-264	-4,7 %
Netto	-32 357	-33 780	-32 462	1 318	-3,9 %
Keskusvaalilautakunta	-6	-14	0	14	-100,0 %
Tarkastuslautakunta	-23	-27	-29	-2	7,4 %
Kunnanhallitus	-649	-2 139	-2 050	89	-4,2 %
Perusturvalautakunta	-22 118	-22 600	-21 680	920	-4,1 %
Sivistyslautakunta	-8 997	-8 900	-9 173	-273	3,1 %
Ympäristölautakunta	-564	-99	470	569	-574,7 %

Rahoitus

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 18 661 000 euroa ja verotuloja 15 572 000 euroa. Tässä arvioissa on otettava huomioon, että Kuntaliiton kunnille tuottama veroennuste, johon verotulojen arvio perustuu, saattaa olla hivenen liian varovainen ensi vuotta koskien.

Vuoden 2010 alusta toteutettiin valtionosuusuudistus, jossa nykyiset sektorikohtaiset valtionosuudet keskitettiin pääosin valtiovarainministeriöön. Valtionosuusjärjestelmän perusrakenne säilyi uudistuksessa lähtökohtaisesti nykyisellään. Vuoden 2015 alusta voimaan astui uusi valtionosuusjärjestelmä, joka huomioi paremmin palvelujen tarvetta mm. väestön sairastavuuden osalta ja kasvatti Hankasalmen osuutta valtionosuusrahoituksessa.

Toisaalta on huomioitava, että kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin tuli vuoden 2012 alussa ensimmäinen leikkaus ja samalla kiinteistövero poistettiin verotulotasausjärjestelmästä. Hankasalmen kunnan osalta nämä muutokset pienensivät tulopohjaa jo silloin hieman yli 800 000 euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaukset ovat kasvaneet kaiken aikaa vuosina 2012 - 2019. Leikkausten rahoituspohjaa vähentävä kumulatiivinen vuosikohtainen kokonaisvaikutus on vuonna 2020 Hankasalmen kunnalle noin 2 miljoonaa euroa (verrattuna siis siihen, ettei valtionosuuksia olisi leikattu vuosina 2012-2019 ollenkaan). Tästä arviosta on jo vähennetty kilpailukyky sopimuksen vaikutus sekä ne vaikutukset, jotka aiheutuvat toimeentulotuen siirtymisestä Kelalle, koska noiden valtionosuuksien leikkausten määrän edestä katoaa kunnalta myös

toimintamenoja. Kiinteistöveron poistolla kuntien verotulotasausjärjestelmästä on Hankasalmelle 300 000 euron tulopohjaa vähentävä merkitys – ja se arvioissa on mukana.

Vuoden 2016 suuri nousu kunnan valtionosuuksissa johtui 1) kustannustenjaon tarkistuksesta, 2) ansiotulo- vähennyksen 250 000 euron tuloveromenetyksen korvaamisesta kunnille valtionosuuksissa ja 3) valtionosuusmuutoksen positiivisesta vaikutuksesta Hankasalmen kunnalle.

Vuoden 2017 selkeä lasku valtionosuuksissa niihin tulevista kustannusten nousun aiheuttamista korotuksista huolimatta taas aiheutui viidestä keskeisestä seikasta: 1) kilpailukyky sopimus (vaikutus noin 370 000 euroa), toimeentulotuen siirto kunnilta Kelalle (vaikutus noin 200 000 euroa), 3) valtionosuusleikkauksista (vaikutus noin 180 000 euroa), 4) väkimäärän väheneminen (arvioitu vaikutus noin 250 000 euroa) sekä 5) verotulotasauksen vaikutus (140 000 euroa).

Vuonna 2018 vähenemää selittää ennen kaikkea väestön määrän vähenemä sekä kilpailukyky sopimus. Kyseisten seikkojen vaikutus oli suuri myös vuonna 2019. Vuoden 2020 osalta valtionosuusjärjestelmään ei ole tehty leikkauksia ja kustannusten muutoksiakin otetaan huomioon.

Verotulojen kehitys on todella pientä. Vuoden 2019 talousarvioon arvioitu tuloverotuotto ei kuluvaan vuonna toteudu ja vasta 2020 saavutettaisiin vuodelle 2019 arvioitu verotulojen taso. Vuoden 2020 vuosikatteenä on budjetoitu 1 821 000 euroa ja vuositulo olisi sitä kautta niukasti ylijäämäinen.

1000 e	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2019-2020	
					euroa	%
Valtionosuudet	19 127	18 815	18 181	18 661	480	2,6 %
-peruspalvelujen valtionosuus	13 746	13 575	12 909	10 549	-2 360	-18,3 %
-verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 410	5 270	5 349	5 149	-200	-3,7 %
-opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet		-29	-30	35	112	-145,5 %
-veromenetysten kompensatiot				2 928	2 928	
Verotulot	15 304	15 115	15 720	15 572	-148	-0,9 %
-tulovero	13 142	12 950	13 450	13 254	-196	-1,5 %
-yhteisövero	854	865	970	1 006	36	3,7 %
-kiinteistövero	1 308	1 300	1 300	1 312	12	0,9 %
Yhteensä	34 431	33 930	33 901	34 233	332	1,0 %

Henkilöstö

Kunnan uusittu hallintosääntö sekä uusi kuntastrategia ohjaavat henkilöstöpolitiikkaa. Intran kautta henkilöstöpolitiikkaa tehdään avoimeksi ja vuorovaikutukselliseksi.

Henkilöstön määrässä ja rakenteessa on talousarvion suunnittelukaudella tapahduttava muutoksia ja luontaisia poistumia on hyödynnettävä henkilöstömäärän supistamisessa. Kunnassa on käynnissä vuosien 2019-2020 vaihteessa koko kunnan henkilöstöä koskeva YT-neuvottelu, jonka kuluessa on tarkoitus tehdä kolmivuotinen henkilöstösuunnitelma. Tavoitteena on saavuttaa vähintään 900 000 euron henkilökulusäästö, mikä merkitsee 25-28 henkilötyövuotta. Vuoden 2020 osalta henkilösäästä tavoite neuvotteluissa on vähintään 200 000 euroa.

Viimeistään helmikuussa 2020 kunnanvaltuustolle tuodaan käsittelyyn YT-neuvottelun tulos, jossa henkilöstöstä linjataan henkilöstösuunnitelman muodossa tarkemmin.

Investoinnit

Suunnitelmassa olevat investointihankkeet ovat muun muassa tilojen käyttöturvallisuuteen ja infran toiminnallisuuteen sekä vapaa-aikaan liittyviä parannuksia. Vuoden 2020 merkittävin ja taloussuunnitelmavuosien tärkein hanke on Kuuhanaveden koulu, joka ei kuitenkaan ole investointiohjelmassa, koska se toteutetaan leasingrahoituksena. Kyseisen investoinnin kustannusarvio on päiväkodin rakentamisen ja vanhan koulun purkamisen sisältäen noin 15,3 miljoonaa. Koulukeskuksen kalustamisen kustannukset ovat sen sijaan investointiohjelmassa.

Eräs merkittävä investointihanke on myös Aseman-Kirkonkylän välinen kevyen liikenteen väylä, joka toteutetaan loppuun vuoden 2020 kuluessa. Attendo rakentaa kuntaan kunnalle uutta terveystalosta ja omaan toimintaansa palvelutaltoa ja senioriasuntoja vuoden 2020 kuluessa.

Kunnan muiden omien investointien kohdalla on käytetty suurta harkintaa, jotta lainanhoitokulut ja poistot eivät kasvaisi turhan suuriksi kunnan käyttötalouden kannalta.

Tiehankeiden kohdalla kohteita priorisoidaan siten, että koko taloussuunnittelukauden ajan vuotuiset kulut ovat noin 200 000 euron tasolla. Vesihuoltoon tehdään välttämättömiä korjausinvestointeja.

Meneillään olevien YT-neuvottelujen tulos tuodaan kunnanvaltuuston käsittelyyn viimeistään helmikuussa 2020.

Vuoden 2020 merkittävimpiä investointeja on uusi Kuuhanaveden koulukeskus, joka rakennetaan leasingrahoituksella.

Kunnan investointisuunnitelman suurimpia kohteita ovat uuden koulukeskuksen kalustaminen, kevyen liikenteen väylä sekä perhekeskus.

KÄYTTÖTALOUS JA TOIMINTA

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä huolehtimalla vaalien valmistelutoimenpiteistä, ennakoäänestyksen järjestämisestä ja ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisesta. Varsinaisen äänestyspäivän äänestyksen järjestämisestä vastaavat vaalilautakunnat keskusvaalilautakunnan ohjauksesta. Kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi ehdokashakemusten vastaanotosta ja tarkastamisesta, ehdokaslistojen yhdistelmän

laatimisesta, ennakoäänten laskennasta ja kaikkien äänten tarkastuslaskennasta, vaalien tuloksen vahvistamisesta ja tiedottamisesta.

Äänestysaluejako ja vaalilautakuntien määrä säilyy ennallaan (Asema, Kirkonkylä, Niemisjärvi). Vuonna 2020 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2021 järjestetään kuntavaalit ja vuonna 2023 on eduskuntavaalit. Vuonna 2022 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset	9	27			
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT	9	27	0	0	0,0 %
Henkilöstökulut	13	24			
Palvelujen ostot	2	3			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		1			
Avustukset					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT	15	28	0	0	0,0 %
TOIMINTAKATE	-6	-1	0	0	0,0 %
Poistot					

Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHTT-tilintarkastaja/JHTT-yhteisö). Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastus-yhteisö TALVEA:lta. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii HT, JHT, HM Jukka Vuorio.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset tiedoksi kunnanvaltuustolle kokoukseen jossa valtuusto käsittelee talousarviota.

TARKASTUSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0 %
Henkilöstökulut	8	7	7	0	0,0 %
Palvelujen ostot	15	20	22	2	10,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT	23	27	29	2	7,4 %
TOIMINTAKATE	-23	-27	-29	-2	7,4 %
Poistot					

Kunnanhallitus

Vuonna 2020 kunnanhallitus vastaa kunnan muiden sääntöjen päivittämisestä hallintosäännön mukaisiksi sekä valmiussuunnitelman päivittämisen loppuun saattamisesta. Kunnanhallitus vastaa kunnan osalta Jyväskylän kaupunkiseudun mahdollisen MAL-sopimuksen toteuttamisesta.

Elinvoimatoimia tehdään yhdessä yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Yritysvaikutustyöryhmän

toimintaa kehitetään. Hankasalmi Kutsuu – hankkeen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä kuntamarkkinoinnin ja viestinnän kehittämisen kohdalla.

Työllisyyden hoidossa painopiste on strategian mukaisesti nuorten osallistamisessa. Tukityöllistämässä yritykset ovat keskeisenä painopisteenä.

KUNNANHALLITUS (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Myyntituotot	277	158	145	-13	-8,2 %
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset	323	262	275	13	5,0 %
Muut toimintatuotot	1 308	3	3	0	0,0 %
TOIMINTATUOTOT	1 908	423	423	0	0,0 %
Henkilöstökulut	1 402	1 378	1 356	-22	-1,6 %
Palvelujen ostot	761	783	793	10	1,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	45	28	27	-1	-3,6 %
Avustukset	215	259	186	-73	-28,2 %
Muut toimintakulut	134	114	111	-3	-2,6 %
TOIMINTAKULUT	2 557	2 562	2 473	-89	-3,5 %
TOIMINTAKATE	-649	-2 139	-2 050	89	-4,2 %
Poistot	38	53	44	-9	-17,0 %

Keskus- ja luottamushenkilöhallinto

Keskus- ja luottamushenkilöhallinnon tehtävä on kunnan johtamisesta vastaaminen. Kunnanjohtajan, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston ja elinkeinotoimen tehtävät ovat keskeisin osa toimintaa. Strategian kannalta vuoden 2020 osalta keskeisiä päämääriä ovat kunnan ja kunnan yritysten sekä yhdistysten yhteistyön aktivoiminen, kunnan

päätösten vaikutusten arvioinnin tehostaminen sekä sähköisen viestinnän kehittäminen ja vuorovaikutuksen lisääminen kunnassa. Talouden tasapainottamiseen liittyvien ratkaisujen täytäntöön paneminen yt-menettelyn päätyttyä ja talouden tasapainottamisohjelman valmistuttua ovat myös keskus- ja luottamushenkilöhallinnon vastuulla.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Kunnan yhteistyö yritysten ja yhdistysten kanssa				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Yritysvaikutustyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen	Kunnan ja yritysten yhteistyön aktivoiminen. Kunnan päätösten ennako- ja jälkiarviointi. Kunnan elinvoimapolitiikan kehittäminen yhdessä yritystemme kanssa.	Luodaan kunnan ja yritysten yhteydenpidosta säännöllistä sekä vuorovaikutuksellista ja huomioidaan kaikki yritysajat tässä työssä. Yritysvaikutustyöryhmää kuullen konkretisoidaan kuntastrategian muita elinkeinopoliittisia tavoitteita	Työryhmän kautta tulleiden aloitteiden määrä, tehtyjen vaikutusarviointien määrä, muiden yrittäjätalouksien määrä ja niihin osallistuneiden määrä. Uudet elinkeinopoliittiset tavoitteet vuoden 2020 kuluessa.	Kunnanjohtaja
Tapahtumien ja toimijoiden yhteensovittaminen ja yhteinen markkinointi	Synnyttää hyvä yhteishenki paikallisten toimijoiden keskuuteen sekä syventää yhteistyötä ja osallisuutta eri toimijoiden välillä. Olla yhdessä vahvempia!	Hankasalmi Kutsuu hanke, jossa on mukana niin yrittäjiä, yhdistyksiä kuin maaseudun kehittämisestä kiinnostuneita yksityishenkilöitä on yksi keskeinen osa tavoitetta. Lisäksi muut yhdistykset ja tapahtumat pyritään nivomaan mukaan tähän yhteistyöhön.	Tapahtumien määrä, tapahtumiin osallistuneiden määrä, tapahtumien saama julkisuus, yhdistysten ja matkailuyritysten tyytyväisyys kunnan toimintaan (selvitetään vuonna 2020 kyselyn avulla)	Kunnanjohtaja, hyvinvointipalveluiden viranhaltijat
Yritysten toimintaedellytykset				
Yritystoiminnan toimitilarapeisiin vastaaminen ja mahdollisuuksien luominen uudelle yritystoiminnalle.	Yritysten toimitila- tai tonttitarpeisiin löydetään ratkaisu. Kontaktoidaan mahdollisia uusia yrityksiä ja yrittäjiä. Ollaan aktiivisia olemassa olevien yritystemme tarpeille.	Eri tyyppisten toimitilavaihtoehtojen kartoitus ja päivitys. Kaavoituksen ohjaaminen huomioimaan yritysten tarpeet.	Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrä. Kunnassa olevien työpaikkojen määrä. Yritystapaamisten lukumäärä.	elinkeinopäällikkö
Yrityksen perustamisen ohjaaminen	Uusien yritysten perustamisessa ohjaaminen, liiketoimintasuunnitelman arvioiminen, tietojen ylläpito www-sivuilla opastamaan asiassa.	Kannustava ja analyysoiva alkuneuvonta kunnassa ja yrittäjien ohjaaminen Keski-Suomen Uusyrityskeskukseen. Uusyrityskeskuksen toiminnan ohjaaminen ja turvaaminen	Aloittaneiden yritysten määrä ja niistä toimintaa 3 vuoden päästä vielä jatkavien määrä, Uusyrityskeskuksessa asioineiden määrä	elinkeinopäällikkö, kunnanjohtaja
Viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen				
Sähköisen viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen	Kunnan viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen niin, että se mahdollisimman hyvin nivoutuu yhteen yritystemme ja yhdistystemme tarpeiden kanssa. Hankasalmen vahvuuksien ja kehittämistoimiemme esiin nostaminen	Facebook- ja www-sivujemme aktiivinen kehittäminen, aktiivisen Hankasalmi Youtube-kanavan luominen, vlogi- ja muu videoviestintä. Tätä tukevat mainostaulut ja esitteet	Sivulla vierailijoiden/katsojien määrä, vlogien ja päivitysten määrä, yritysten ja yhdistysten tyytyväisyys kunnan viestintään (kyselyn kautta selvitetään)	Kunnanjohtaja
Kunnan talouden tasapainottaminen				
Käyttötalouden tasapaino, lainakannan hallinta	Laadukkaiden palvelujen turvaaminen niin, että kunnan taloudelliset toimintaedellytykset säilyvät	Uuden Hankasalmi-ohjelman luominen helmikuuhun 2020 mennessä turvaamaan palvelut rahoituspohjan kehitys ja lainakannan kehitys huomioon ottaen	Tasapainossa oleva ja toteutuva taloussuunnitelma investointiohjelma huomioon ottaen vuoteen 2025 saakka	kunnanjohtaja, taloussihteeri, vastuualuejohtajat

Taloudelliset tavoitteet	TA 2017	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Väestömäärän kehityksen kääntäminen positiivisempaan suuntaan	5020	4939	4850	4800	4740	4675	4600

Taloudelliset tavoitteet	Toteuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017
Elinkeinotoiminnan tukeminen: Kunnan alueella sijaitsevien työpaikkojen määrä	1524 (-9)	1527 (+3)	1502 (-25)	1385 (-117)	1382 (-3)	1385 (+3)

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Vakituiset	1,9	1,9	1,9	0	0
Yhteensä	1,9	1,9	1,9	0	0

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Luottamushenkilöhallinto					
Tulot	1 482	61	61	0	0,0 %
Menot	857	861	802	-59	-6,9 %
Netto	625	-800	-741	59	-7,4 %
Elinkeinopalvelut					
Tulot					
Menot	90	124	123	-1	-0,8 %
Netto	-90	-124	-123	1	-0,8 %
Hankasalmi kutsuu-hanke					
Tulot					
Menot		7	7	0	0,0 %
Netto		-7	-7	0	0,0 %
Keskus- ja luottamushenkilöhallinto yhteensä					
Tulot	1 482	61	61	0	0,0 %
Menot	947	992	932	-60	-6,0 %
Netto	535	-931	-871	60	-6,4 %

Yleishallinto

Yleishallinto jakautuu hallinto- ja talouspalveluihin, atk-palveluihin sekä henkilöstöhallintoon. Yleishallinnon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on keskittyä laadukkaaseen palvelujen tarjontaan sekä henkilökunnan osaamisen kehittämiseen. Hallinto- ja talouspalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnalle hallinto- ja talouspalvelut. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla henkilöstön koulutukseen ja motivointiin sekä sähköisen asioinnin ylläpitoon ja kehittämiseen. Atk-palveluiden tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kunnan tieto- ja viestintäjärjestelmiä, laiteympäristöä sekä

huolehtia tietoturvasta. Atk-palvelut tuottavat myös työntekijöiden ja luottamushenkilöiden sovellus- ja laitetuen. Strategian mukaisen tavoitteen toteutumiseen tähdätään tietohallinnon asiakaspalvelun kehittämällä sähköisen Helpdeskin avulla. Henkilöstöhallinto vastaa kunnan virka- ja työsuhteasioiden hoidosta, työhyvinvoinnin tukemisesta ja työterveyshoidon järjestämisestä. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla koulutussuunnitelman toteutumiseen sekä esimiestyön kehittämiseen.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Hallinto- ja talouspalvelut	Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Tavoitteena on että koulutuspäiviä kertyy vähintään 2 kpl per henkilö.	Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin. Kouluttautumisen kautta myös henkilöstön motivaatio kasvaa.	Toteutuneet koulutuspäivät.	Kunnanjohtaja
Henkilöstöhallinto	Koulutussuunnitelman toteutuminen. Koulutussuunnitelma on vuosittain käsiteltävä harkittu ja toteutettava kokonaisuus.	Koulutussuunnitelman kautta turvataan henkilöstön osaaminen tehtävissään niin, että koulutuksen vaikutuksia myös arvioidaan ja sen kustannukset huomioidaan.	henkilöstökertomuksen koonti toteuneista koulutuksista	Palvelujohtaja
Henkilöstöhallinto	Esimiestyön kehittäminen. Esimiehillä on riittävä osaaminen ja motivaatio vuorovaikutukselliseen henkilöstöjohtamiseen	Henkilöstöjohtamisen koulutusta järjestetään vuoden 2020 aikana ja se on kantavana teemana mm. esimieskahveilla. Kunnan hyviä käytäntöjä jaetaan. Esimiesasemassa olevien virantäytöissä korotetaan johtamisosaamista valinnassa	Työtyytyväisyyskysely	Palvelujohtaja
Sähköisten palvelujen laadukas toteuttaminen				
Hallinto- ja talouspalvelut	Henkilöstön ja luottamushenkilöiden sähköisen asioinnin ylläpito ja kehittäminen laadukkaiden palveluiden ylläpitämiseksi. Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman valmiusaste 70% -> 100%.	Pyritään ajantasaiseen sähköiseen tiedottamiseen. Sähköisen asiakirjahallinnon kehittäminen.	Kunnan www-sivujen kautta saadun palautteen määrä/vuosi sekä henkilöstöltä saadun palautteen määrä. Arkistonmuodostussuunnitelman valmiusaste.	Keskushallinnon toimistosihteeri ja taloussihteeri
Atk-palvelut	Tietohallinnon asiakaspalvelun kehittäminen sähköisen Helpdeskin avulla koko henkilökunnan osalta.	Pyritään luomaan yhtenäiset käytännöt tukipyyntöihin ja ohjaamaan sähköisen Helpdeskin käyttöön. Intran sulauttaminen osaksi Hanttua.	Tukipyyntöjen määrä Helpdeskin kautta. Hantun käyttäjämäärä.	Atk-suunnittelija

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Vakituiset	11,45	10,5	11,9	1,4	13 %
Sijaiset	0,75	1		-1	-100 %
Muut määräaikaiset	1	1		-1	-100 %
Yhteensä	13,2	12,5	11,9	-0,6	-5 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Hallinto- ja talouspalvelut					
Tulot	20	20	4	-16	-80,0 %
Menot	394	452	430	-22	-4,9 %
Netto	-374	-432	-426	6	-1,4 %
Atk-palvelut					
Tulot	7	7	7	-1	-7,1 %
Menot	272	273	263	-10	-3,7 %
Netto	-265	-266	-257	10	-3,6 %
Henkilöstöhallinto					
Tulot	93	50	60	10	20,0 %
Menot	233	201	208	7	3,5 %
Netto	-140	-151	-148	3	-2,0 %
Yleishallinto yhteensä					
Tulot	120	77	71	-7	-8,4 %
Menot	899	926	901	-25	-2,7 %
Netto	-779	-849	-831	19	-2,2 %

Maaseutu- ja työllistämispalvelut

Maaseutu- ja työllisyyspalveluiden tavoitteena on kuntastrategian mukaisesti edistää ja luoda edellytyksiä yritystoiminnalle sekä edistää työllistymistä. Maaseutupalveluissa kunta kuuluu Laukaan maaseututoimen yhteistoiminta-alueeseen. Tehtävänä on edistää yritysten sijoittumista ja

investointeja Hankasalmelle; palvelua mahdollisimman hyvin kuntaan yhteyttäottavia yrittäjiä (maaseutu- ja muun toimialan yrittäjiä.) Tehtävänä on myös työmahdollisuuksien tarjoaminen työttömille työnhakijoille kuntaan ja kunnassa toimiviin yrityksiin.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Maatalouden huomioiminen kunnan päätöksenteossa				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Kunnan päätösten vaikutusten arviointi maatalouden kannalta ja vuorovaikutus maatalousyrittäjien kanssa	Maatalous otetaan huomioon esimerkiksi hankinnoissa, aluiden suunnittelussa ja kunnan vaikuttamistyössä sidosryhmiin päin	Paikallisen MTK:n edustajat otetaan mukaan kunnan yritysvaikutusryhmään, kunnan ja maatalousyrittäjien yhteydenpito	Maatilojen määrä, tilojen tulot, kunnan hankinnat lähiruuan suhteen, maatalousyrittäjien tyytyväisyys kunnan toimintaan	elinkeinopäällikkö, ja hänen ohellaan ympäristötoimen johtavat viranhaltijat sekä kunnanjohtaja

Taloudelliset tavoitteet		2000	2005	2010	2013	2014	2015	2017	2018
Maatilayritysten taloudellinen menestyminen maatilojen tuloilla mitattuna (milj. €)	Myyntitulot	4,6	4,4	5,4	6,0	6,0	5,7	5,7	5,6
	Tuet	4,6	5,1	5,6	5,2	5,2	4,6	5,0	4,9
	Metsätulot	3,9	3,0	2,7	3,3	4,0	2,8	3,9	4,9
	Sivuansiot	4,0	4,6	5,3	5,2	5,1	5,4	5,1	5,2
	Yhteensä	17,1	17,1	19,0	19,7	20,3	18,5	19,7	20,6

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Vakituiset	1,2	1,2	1,2	0	0 %
Työllistetyt, kunnallinen työllistäminen	18,59	19	18	-1	-5 %
Työllistetyt, yrityksiin työllistäminen	4,6	6	6	0	0 %
Muut määräaikaiset	0,6	0,5	0,5	0	0 %
Oppisopimus työllistetyissä		2	2	0	0 %
Yhteensä	24,99	28,7	27,7	-1	-3 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Maaseutupalvelut					
Tulot	3	0	1	1	
Menot	104	109	111	2	1,8 %
Netto	-101	-109	-110	-1	0,9 %
Työllistäminen					
Tulot	303	286	290	4	1,4 %
Menot	607	535	529	-6	-1,1 %
Netto	-304	-249	-239	10	-4,0 %
*Kunnallinen työllistäminen					
Tulot	182	155	155	0	0,0 %
Menot	490	403	396	-7	-1,7 %
Netto	-308	-248	-241	7	-2,8 %
*Tukityöllistäminen yrityksiin					
Tulot	121	131	135	4	3,1 %
Menot	117	132	133	1	0,8 %
Netto	4	-1	2	3	-300,0 %
Maaseutu- ja työllistämispalvelut yhteensä					
Tulot	306	286	291	5	1,7 %
Menot	711	644	640	-4	-0,6 %
Netto	-405	-358	-349	9	-2,5 %

Perusturvalautakunta

Vuosi 2020 on perusturvassa valmistautumista uusiin toimitiloihin ja toimintamalleihin niin terveysasemalla kuin lapsi- ja perhepalveluissakin. Sosiaalipalveluissa perhetyön tehostaminen alkaa hiljalleen tuottaa tulosta ja lastensuojelun kustannuskehitys näyttäisi vuoden 2020 aikana laskevan esim. sijoitusten osalta radikaalisti. Perusturvan talousarvio on laadittu siten, ettei se sisällä juurikaan ”sitomattomia” kulueriä, eli uudet yllättävät kustannuserät tuovat aina lisäpainetta ylityshkaan, erityisesti sosiaalipalveluissa. Tavoitteena on edelleen kehittää KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) laajasti kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

Perusturvan vuosi 2020 on valmistautumista uusiin toimitiloihin ja toimintamalleihin

PERUSTURVALAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2019-2020 euroa %	
Myyntituotot	124	21	40	19	90,5 %
Maksutuotot	1 573	1 412	1 432	20	1,4 %
Tuet ja Avustukset	171	60	220	160	266,7 %
Muut toimintatuotot	302	259	266	7	2,7 %
TOIMINTATUOTOT	2 170	1 752	1 958	206	11,8 %
Henkilöstökulut	6 162	5 669	6 110	441	7,8 %
Palvelujen ostot	16 119	16 002	15 668	-334	-2,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	356	266	297	31	11,7 %
Avustukset	1 106	1 079	1 085	6	0,6 %
Muut toimintakulut	547	486	478	-8	-1,6 %
TOIMINTAKULUT	24 290	23 502	23 638	136	0,6 %
TOIMINTAKATE	-22 120	-21 750	-21 680	70	-0,3 %
Poistot	48	42	45	3	7,1 %

Hallinto

Perusturvan hallinnossa on 2,5 henkilötyövuoden panos, sihteeritiimissä 2 htv ja palvelujohtajan 0,5 htv. Sihteeritiimiä on pitänyt vahvistaa puolella henkilötyövuodella ja vuoden 2020 osalta lisäys sihteerityössä kohdistuu kotihoidon esimiehen avustaviin tehtäviin sekä arkistointiin.

PERUSTURVAN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2019-2020 euroa %	
Perusturvan hallinto					
Tulot					
Menot	242	244	271	27	11,1 %
Netto	-242	-244	-271	-27	11,1 %

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden kuntastrategiaan pohjautuvat strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on korostaa ennaltaehkäisevää toimintaa ja yksilöllisiä, asiakkaiden tarpeisiin pohjautuvia palveluja. Toiminnan tarkoituksena on saada asiakas voimaantumaa siten, että hän pystyy elämään hyvää, omannäköistä arkea omassa toimintaympäristössään.

Sosiaalipalveluiden lähtökohtana on korostaa ennaltaehkäisevää toimintaa

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat sosiaalipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Ennaltaehkäisevä toiminta				
Perhekeskustoiminnan aloittaminen jo ennen yhteisiä tiloja	Kaikilla lapsen ja perheiden kanssa toimivilla on yhteinen ymmärrys lapsen elämäntilanteesta.	Eri toimijat arvioivat yhdessä lapsen ja perheen kanssa arjesta selvitymistä ja voimavaroja	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat	Kaikki lapsi ja perhepalvelun työntekijät Johtava sosiaalityöntekijä
Avoin kerho- ja kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen perheiden tarpeita vastaaviksi.	Vertaistuen ja matalan kynnyksen palvelun tarjoaminen lapsille ja perheille.	Järjestetään kahdella eri kylällä yhteistyössä seurakunnan, järjestöjen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Iltaryhmät työssäkäyville perheille?	Toteutuneet kerhot/vuosi	Perhetyöntekijät, Johtava sosiaalityöntekijä
Lapsiparkki toiminta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Tukiverkon rakentaminen perheille, jolla sitä ei luonnostaan ole.	Tuetaan lapsiperheiden arkea.	Toteutuneet lapsiparkkikerrat/vuosi	Perhetyöntekijät, Johtava sosiaalityöntekijä
Kotiin annettavat palvelut				
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yhteistyön edistäminen asiakasnäkökulmasta	Saumaton hoitopolku	Liikkuva arjen tuki kuntouttaa ja mahdollistaa mielekkään arjen.	Asiakkaita/vuosi	Lipa, Johtava sosiaalityöntekijä
Avohuollon ohjaus	Tavoitteena tukea erityistä tukea tarvitsevien omatoimista selviytymistä kotona.	Kehitetään erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja aikuisten avohuollon ohjausta.	Asiakkaita/vuosi	Kehitysvammaohjaaja, Johtava sosiaalityöntekijä
Mäkituvan vuokra-asuntojen toiminnan kehittäminen	Valmennuksen kautta itsenäiseen asumiseen.	Tarjotaan yksilö- ja ryhmämuotoista asumisvalmennusta.	Valmentavan asumisen asukkaita/vuosi	Johtava sosiaalityöntekijä

Sosiaalipalveluissa ei ehdoteta lisättäväksi resursseja vuodelle 2020 verrattuna vuoteen 2019, vaan kehitetään toimintaa jo olemassa olevilla resursseilla ja tiivistetään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Sosiaalipalvelujen ennaltaehkäisevien palvelujen kehittäminen keskittyy perhekeskustoimintamallin aloittamiseen jo ennen fyysisiä yhteisiä tiloja. Toiminnan aloittamiseen ei varata erillistä rahoitusta, vaan toimintaa aloitetaan jo olemassa olevilla resursseilla hyödyntäen sekä perusturvan että sivistyksen henkilöstöä ja kolmannen sektorin toimijoita.

Kotiin annettavat asumista tukevat palvelut edistävät ja turvaavat eri-ikäisten kuntalaisten hyvää arkea omassa kodissaan. Vuoden 2020 aikana jatketaan erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja

aikuisten palveluiden kehittämistä tarjoamalla ohjausta, yksilö- ja ryhmämuotoista asumisvalmennusta sekä yksilöllistä työ- ja päivätoimintaa. Kuntouttavassa työtoiminnassa panostetaan yksilöllisten kuntoutuspolkujen suunnitteluun ja toteutukseen sekä opinnollistamiseen.

Lapsiperhepalveluissa keskitytään tiimityöskentelyn kehittämiseen viime vuosina tapahtuneiden henkilöstölisäysten myötä. Lähtökohtana on lapsen ja perheen aito kuuleminen ja tavoitteellinen työskentely.

Asumisen esteettömyyttä ja viihtyisyyttä parannetaan yhteistyössä ympäristötoimen kanssa ja Asemankylän palveluja kehitetään kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Hyvää arkea tukevat palvelut	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Lapsiperhepalvelut	Perheestä ja lapsesta lähtevä tavoitteellinen työskentely	Lasten ja perheiden kanssa työskentelyllä on aina tavoite ja lapset ja perheet ovat itse mukana tavoitteen laadinnassa.	Palvelutarpeen arviot/vuosi, SHL- ja LS-asiakkuudet/vuosi	Sosiaalityöntekijät
Kelan ja TE-toimiston kanssa tehtävä yhteistyö	Pop up-päivien järjestäminen tarpeen mukaisesti.	Kelan ja TE-toimiston työntekijät jalkautuvat Hankasalmele neuvomaan Kela-asioissa.	Pop up-päiviä/vuosi	Johtava sosiaalityöntekijä/ Palveluohjaaja
Kuntouttava työtoiminta	Yksilöllinen kuntoutuspolku ja opinnollistaminen.	Työvalmennus ja sosiaalisen kuntoutuksen menetelmien kehittäminen. Paikko-osaamistodistusten laadinta.	Osaamistodistukset/vuosi Jatkopolkujen lukumäärä/vuosi	Työvalmentaja/ Palveluohjaaja
Ohjaamotoiminta nuorille	Autetaan nuorta löytämään kannustava tulevaisuudennäkymä.	Tarjotaan nuorille matalankynnyksen palveluna nopeaa ohjausta hänelle sopiviin palveluihin.	Ohjaamoasiakkaat/vuosi	Johtava sosiaalityöntekijä
Yksilöllinen työ- ja päivätoiminta kehitysvammaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville	Mielekästä tekemistä ja sosiaalista kanssakäymistä arkeen.	Järjestetään asiakkaiden tarpeista ja mielenkiinnosta lähtöisin olevaa toimintaa.	Toimintakerrat/vuosi	Johtava sosiaalityöntekijä
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Erytistä tukea tarvitsevien kuntalaisten asumisen kehittäminen	Turvallisen arjen mahdollistaminen siellä missä muutkin asuvat.	Tehdään yhteistyötä ympäristötoimen kanssa asumisympäristöjen kehittämisessä.	Kehittämiskohteet/vuosi	Johtava sosiaalityöntekijä
Voimaannuttava Hankasalmi				
Tuikku Ry:n kanssa yhteistyön syventäminen Aseman kylän monipalvelupisteen synnyttämiseksi ja kehittämiseksi	Hyvä arjen mahdollistaminen asuinpaikasta riippumatta.	Järjestetään kunnan palveluja eri puolilla Hankasalmea, jolla lisätään palvelujen saavutettavuutta.	Toimintakerrat/vuosi	Johtava sosiaalityöntekijä

Sosiaalipalveluiden nettokustannukset pyritään pitämään kurissa yhteistyötä tekemällä eri toimijoiden kanssa ja panostamalla ehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Lastensuojelun menot pienenevät sijoitettavien lasten lukumäärän vähentymisen myötä. Työmarkkinatuen kuntaosuutta seurataan kuukausittain ja työttömien aktivointitoimenpiteitä kehitetään jatkuvasti tarpeiden pohjalta. Vammaispalveluiden kustannusten nousua pyritään hillitsemään yhdenmukaisilla kriteereillä ja räätälöidyillä palveluilla sekä tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kesken sekä siirtämällä henkilökohtaisen avun palkanlaskenta kunnan omaksi toiminnaksi.

Koulutussuunnitelmat on laadittu henkilöstön oman ammatillisen mielenkiinnon ja työnantajan tarpeiden pohjalta. Koulutussuunnitelmissa huomioidaan perusturvan 3 K:n malli.

Kokonaisuutena sosiaalipalveluiden kulukehitys on laskeva, johtuen lastensuojelun kulujen pienentymisestä. Työmarkkinatuen kuntaosuutta on nostettu vain muutamalla tuhannella eurolla. Tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää työllistämisen saralla, etenkin alle 1000 päivää työttömänä olleiden osalta, entistä tehokkaampaa työllistymistä.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Sosiaalipalvelujen nettokustannukset (euroa/asukas) 4.952.800 €/4939	1089	1042	1003	-39	-4 %
Työmarkkinatuen kuntaosuus (euroa/asukas) 251.100 €/4939	48	48	51	3	6 %
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot (euroa/asukas) 927.000 / 4939	202	188	188	0	0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Ruokapalvelu	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	10,1	13,5	14,5	1	7 %
Sijaiset	1,15				
Työllistetyt	1	0	1	1	
Muut määräaikaiset	1,3				
Oppisopimus		2			
Yhteensä	13,55	15,5	15,5	0	0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Sosiaalipalvelut					
Tulot	123	99	84	-15	-15,2 %
Menot	1 872	1 867	1 518	-349	-18,7 %
Netto	-1 749	-1 768	-1 434	334	-18,9 %
Vammaispalvelut					
Tulot	27	0	18	18	
Menot	1 025	945	945	0	0,0 %
Netto	-998	-945	-927	18	-1,9 %
Toimeentuloturva					
Tulot					
Menot	285	310	306	-4	-1,3 %
Netto	-285	-310	-306	4	-1,3 %
Toimintakeskus-Asuntola					
Tulot	22	22	21	-1	-4,5 %
Menot	293	313	191	-122	-39,0 %
Netto	-271	-291	-170	121	-41,6 %
Omaishoito ja perhehoito					
Tulot	129	110	72	-38	-34,5 %
Menot	567	604	544	-60	-9,9 %
Netto	-438	-494	-472	22	-4,5 %
Muut sosiaalipalvelut					
Tulot	106	52	65	13	25,0 %
Menot	1 738	1 475	1 708	233	15,8 %
Netto	-1 632	-1 423	-1 643	-220	15,5 %
Sosiaalipalvelut yhteensä					
Tulot	407	283	259	-24	-8,5 %
Menot	5 780	5 514	5 212	-302	-5,5 %
Netto	-5 373	-5 231	-4 953	278	-5,3 %

Vanhuspalvelut

Vanhuspalveluissa pääpaino on ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa toimintakykyä ja terveyttä niin, että ikäihmiset pärjäävät mahdollisimman omatoimisesti ja elävät omannäköistään elämää omassa arkiympäristössään kuntastrategian mukaisesti. Kehittämistyössä hyödynnetään Kukoistava kotihoito -hankkeen juurruttamissuunnitelmia ja maakunnallisia luonnoksia myöntämisperusteiksi. Kotihoidon palveluja varaudutaan järjestämään noin 13 prosentille yli 75 -vuotiaista.

Keskitetyn palveluohjauksen tavoitteena on matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus, saavutettavuuden ja yhteydenottojen helppous niin, että asiakas ohjautuu oikeiden palvelujen piiriin.

Laitoshiitoa ei vanhuspalveluissa enää tuoteta Tammirannan lakkautuessa marraskuussa 2018. Metsätähden palvelutalon yhteydessä Tähtelässä toimii kuntouttavan, lyhytaikaisen hoivan seitsemän paikkainen yksikkö, jonka tavoitteena on tukea kotona asumista arkikuntoutuksen keinoin. Tähtelän henkilöstöä on vahvistettu pilottiluonteisesti toimintaterapeutilla toukokuun 2020 loppuun saakka. Tähtelän paikkalukua esitetään nostettavaksi kymmeneen, jolloin myös hoitajia Metsätähdessä olisi 18 + palveluvastaava.

Vuoden 2020 talousarvioehdotus sisältää taksojen korotuksia ateriapalveluissa sekä turvapalveluissa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Ikääntyneiden palvelujen on oltava laadukkaita mahdollistaen arvokas vanhuus				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Ennaltaehkäisevä toiminta				
Seniori neuvola	Kiireettömien lääkärin vastaanottopalvelujen järjestäminen vanhuspalvelujen riskiryhmille.	Tavoitteena on luoda toimintamalli matalan kynnyksen palvelusta, jossa järjestetään neuvontaa ja ohjausta ja terveystarkastuksia. Kohdennetun palvelun avulla tunnistetaan varhaisen vaiheen riskitekijöitä sekä tuetaan ikääntyviä huolehtimaan omasta terveydestään annetun ohjauksen avulla. Neuvolassa toimii lääkäri-hoitaja työpari.	Asiakaskäynnit/	Kotihoidon palveluvastaava / kotiutustiimi
Lyhytaikainen palveluasuminen	Lyhytaikaisella palveluasumisella tuetaan asiakkaan kotona pärjäämistä ja nopeutetaan sairaalasta kotiutumista.	Lyhytaikaisena hoitona voidaan toteuttaa arviointijaksoja, kuntouttavia lyhytaikaisjaksoja, omaishoidon vapaan aikaista hoitoa sekä satunnaista kriisihoitoa 1-2 viikon jaksoissa.	Hoitovrk	Metsätähden palveluvastaava
Seniorikeskustoiminta	Tavoitteena on järjestää ennaltaehkäisevänä toimintana mielekästä päivätoimintaa ikäihmisille	Seniorikeskus järjestää virikkeellistä, kuntouttavaa ja sosiaalista kanssakäymistä tukevaa toimintaa ikääntyville kuntalaisille hajautetusti kunnan alueella.	Asiakkaat/vrk, kerhot / kylä	Kotihoidon palveluvastaava / kotiutustiimi
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Kotiin annettavat palvelut				
Asiakasohjaus	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen (KAAPO) aloittaminen	Tavoitteena on toimivalla asiakasohjauksella ohjata asiakkaat tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin. Asiakkaat saavat tietoa erilaisista palveluvaihtoehdoista ja palveluja myönnetään hyväksytyjen kriteereiden mukaisesti.	Yhteydenotot	Vanhuspalvelupäällikkö/kotihoidon palveluvastaava
Hoidon jatkuvuus	Hoidon jatkuvuuden turvaaminen	Varmistetaan toiminnanohjauksella, riittävällä resurssoinnilla ja asiakasohjauksella hoidon jatkuvuus niin, että asiakkaan luona käy 7 hoitajan hoitorinki.	Hoitaja/asiakas /kk, NHG:n vertaisarviointi	Kotihoidon palveluvastaava
Aktiivisuussuunnitelmat	Henkilökohtainen aktiivisuussuunnitelma	Kaikille palvelujen piirissä oleville laaditaan henkilökohtainen aktiivisuussuunnitelma arkikuntoutuksen tueksi asiakkaalle.	Suunnitelmat/a siakasmäärät	Kotihoidon palveluvastaava

Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Palveluasuminen				
Aktiivisuus ja osallisuus asukkaiden toimintakyky ja voimavarat huomioiden	Toimivat tilat mahdollistaa aktivoivan hoivamallin	Palveluasumisessa on tavoitteena toiminnallinen ja aktiivinen arki. Asukkaita tuetaan säilyttämään yhteys talon ulkopuolelle ja harrastustoimintaan.	Toiminnan järjestäminen talon sisällä, viikottainen lista ohjelmasta. Talon ulkopuoliseen toimintaan osallistujien määrän seuranta	Palveluvastaavat
Asukastyytyväisyys lyhyt- ja pitkäaikaisessa palvelusumisessa	Asukkaiden ja omaisten mielipiteiden huomiointi	Palveluasumisessa haluamme huomioida asukkaiden ja omaisten mielipiteitä toiminnassamme.	Asiakas/omaisytyytyväisyys kysely (pisteetyt kysymykset sekä vapaamuotoinen sanallinen palaute)	Palveluvastaavat

Palveluasumisessa pääpaino on sisällön kehittämisessä ja normaalin arjen mahdollistaminen niille henkilöille, jotka toimintakykynsä, sairautensa, vammansa tai muun vastaavan syyn takia tarvitsevat ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon palveluja ja joiden kotiin annettavat palvelut eivät enää ole tarkoituksenmukaisia. Asumispalveluja varaudutaan järjestämään vähintään noin kahdeksalle prosentille yli 75 –vuotiaista.

Palveluasumisen päivähinta muodostuu laskennallisesti niin, että talousarvion nettokustannus on jaettu arvioitujen toteutuneiden hoitopäivien määrällä (asukkaatx365). Kotihoidon tuntihinnassa jakajana on arvioitujen välittömän työn kotihoidon tunnit. Huomioitavaa on, että Metsätähden tunnusluvut eivät ole vuosien välillä vertailukelpoisia toiminnallisten muutosten vuoksi.

Ostettujen asumispalvelujen määräraha ikäihmisten osalta on siirretty sosiaalipalveluista vanhuspalvelujen talousarvioon. Määrärahan suuruus on nettona 543 000 euroa.

Henkilöstö

Vanhuspalveluissa jatkaa hyväksi havaittu esimiestiimi, joka johtaa palveluasumisen ja kotihoidon yksiköjä tiimityön menetelmin. Vanhuspalveluiden varahenkilöstöön on varattu määräraha kuudelle henkilölle, joista neljä on palveluasumisessa ja kaksi kotihoidossa.

Henkilöstösijoittelulla varmistetaan riittävä resurssi hoitotyöhön. Henkilöstölle laaditaan koulutussuunnitelma, jossa pääpainona on asiakaslähtöinen työskentely, sekä hoitoyön kehittäminen hyödyntäen Kukoistava kotihoito -hankkeen aikana tehtyä osaamiskartoitusta.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Kotikäyntien yksikkökustannukset kotihoito					
€/tunti (brutto) 2.241.300/31.400	71	67	71	1	1 %
€/tunti (netto) 2.009.300/31.400	59	58	64	3	5 %
Päiväranta €/hoitopäivä/netto 1.232.500 e/ 11.680	108	99	105	6	6 %
Metsätähti €/hoitopäivä/netto 656.800 e/ 5840	125	105	112	7	6 %
Kotiranta €/hoitopäivä/netto 797.200 e/ 7300	104	93	109	16	15 %
Tähtelä €/hoitopäivä/netto 395.300 e/ 3650	0	0	108	108	100 %

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	86,4	97	97	0	0 %
Sijaiset	31,58	10	15	5	50 %
Työllistetyt	5,59	4	4	0	0 %
Yhteensä	123,57	111	116	5	5 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Kotihoito					
Tulot	384	240	232	-8	-3,3 %
Menot	2 141	2 130	2 241	111	5,2 %
Netto	-1 757	-1 890	-2 009	-119	6,3 %
Kotihoiton tukipalvelut					
Tulot	223	186	265	79	42,5 %
Menot	263	279	280	1	0,4 %
Netto	-40	-93	-15	78	-83,9 %
Seniorikeskus					
Tulot	47	40	20	-20	-50,0 %
Menot	135	177	57	-120	-67,8 %
Netto	-88	-137	-37	100	-73,0 %
Palveluasumisen varahenkilöstö					
Tulot					
Menot		158	140	-18	-11,4 %
Netto		-158	-140	18	-11,4 %
Palveluasunnot Metsätähti					
Tulot	242	315	250	-65	-20,6 %
Menot	1 055	1 196	906	-290	-24,2 %
Netto	-813	-881	-656	225	-25,5 %
Palveluasunnot Päiväranta					
Tulot	425	426	411	-15	-3,5 %
Menot	1 696	1 621	1 643	22	1,4 %
Netto	-1 271	-1 195	-1 232	-37	3,1 %
Palveluasunnot Kotiranta					
Tulot	254	262	252	-10	-3,8 %
Menot	999	941	1 049	108	11,5 %
Netto	-745	-679	-797	-118	17,4 %
Tähtelän lyhytaikainen palveluasuminen					
Tulot			104		
Menot			499	499	
Netto			-395	-395	
Ostetut asumispalvelut					
Tulot	3		44		
Menot	63	540	587	47	8,7 %
Netto	-60	-540	-543	-3	0,6 %
Veteraanipalvelut					
Tulot			120		
Menot			120	120	
Netto					
Vanhuspalvelut yhteensä					
Tulot	1 762	1 469	1 698	229	15,6 %
Menot	7 408	7 043	7 522	479	6,8 %
Netto	-5 646	-5 574	-5 825	-251	4,5 %

Terveyspalvelut

Hankasalmen perusterveydenhuollon palvelut järjestää Jyväskylän seudun yhteisterveyskeskus JYTE. Jyten toiminta on vakiintunutta ja sopimussuhteen hoito Hankasalmen kunnan ja Jyten välillä hyvää ja luottamuksellista.

JYEn sopimuskunnat, Jyväskylä, Hankasalmi ja Uurainen määrittelevät käytettävissä olevien resurssiensa puitteissa Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen järjestämien terveydenhuollon palvelujen sisällön ja laajuuden. Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan ja Uuraisten alueilla.

Vuoden 2020 suurimmat haasteet ovat edelleen riittävän lääkäriresurssin turvaaminen terveysasemalle ja hammaslääkäriin. Väistötiloissa toimitaan aina tammikuun 2021 loppuun saakka, jolloin uusi terveysasemarakennus valmistuu.

Hankasalmen röntgen ei siirtynyt väistötiloihin, vaan kuvantamisen palvelut keskeytyvät viideksitoista kuukaudeksi. Uuteen terveysasemaan rakennetaan tilat röntgenille. Fysioterapeutin suoravastaanotto toiminta on saatu alulle vuoden 2019 aikana, sen syventäminen ja vakiinnuttaminen on vuoden 2020 toiminnallinen tavoite. Toimintamalli tehostaa tuki- ja liikuntaelinvaijien arviointia ja hoitoa. Fysioterapeutin työpanos myös vapauttaa lääkäreiden työaikaa vastaanotolla.

Hammaslääkäripalveluissa on haastetta hammaslääkärien rekrytoinnissa, vajetta on paikattu ostolääkärillä ja tähän varmasti joudutaan turvautumaan myös tulevana vuonna.

Ikäihmisten neuvolaan ja kuntouttavaan työtoimintaan liittyvä lääkärityö on uudenlaista toimintaa terveyspalveluissa ja tämä tulee näkymään myös perusvastaanotto työssä mutta ennen kaikkea ennaltaehkäisevän työn resursoinnissa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Toimivien tilojen luominen tulevaisuuden terveystoimen tilatarpeisiin				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Terveyspalvelut väistötiloissa	Mahdollisimman normaali palvelutaso	Terveyspalveluiden saavutettavuudesta pidetään huoli	toteutuneet suoritemäärät: päivystysvastaanotot lkm	Palvelujohtaja/Jyte
Uusi terveysasema	Taloudelliset ja toimivat tilat perusterveydenhuollolle	Suunnittelussa pyritään saamaan terveystoimelle toimivat tilat max 800 m ²	vuokrakustannukset /vuosi	Palvelujohtaja/Jyte
Terveyspalveluiden turvaaminen lähipalveluina Hankasalmella				
Kuvantamispalvelut	Kuvantamispalveluiden tarjonnan säilyminen Hankasalmella	Uuteen terveysasemaan saadaan röntgen	röntgen max 60 m ²	Palvelujohtaja/Jyte
Avosairaanhoidon vastaanotto	Tavoitteena parantaa peruspalveluiden saatavuutta ja oikea-aikaisuutta	Hoitajan- ja lääkärin vastaanottoaikoja hyvin saatavilla.	Avosairaanhoidon T3-aika (laskennallisesti kolmas vapaa kiireetön vastaanottoaika) sairaanhoitajalle on seitsemän (7) päivää ja lääkärille 21 päivää.	Jyte
Fysioterapeutin suoravastaanotto	Tuki- ja liikuntaelinvaijien nopea arviointi ja hoito	Tule-asiakkaat pääsevät fysioterapeutin arvioon ja saavat asiakaskohtaiset ohjeet omaan hoitoon nykyisten Käypä hoito- ja fysioterapiasuositusten mukaisesti. Ohjaus tarvittaessa lääkärille.	Suoravastaanoton asiakasmäärä	Jyte
Lääkäriresurssin turvaaminen				
Lääkärivastaanotto	Terveysasemalla virat täytettyinä	vähintään 2 virkalääkäriä	täytettyjen vakanssien määrä	Jyte, Palvelujohtaja
Palvelusetelitoiminta lääkäri ja sairaanhoitaja työssä	Tuottaa lääkäri ja sairaanhoitaja palvelua taloudellisesti ja tehokkaasti.	vaihtoja palvelusetelituottajalle väh. 1000	vaihtaneiden määrä , tavoite vähintään 1000	Jyte, Palvelujohtaja
Hammaslääkäri	Hammaslääkärisä virat täytettyinä	Hammaslääkäripalveluiden saavutettavuus pysyy hyvänä	täytettyjen vakanssien määrä	Palvelujohtaja
Vanhuspalveluiden lääkäriresurssi	Tavoitteena saada lääkäri n. 12 h /vko vanhuspalveluiden, kuntouttavan työtoiminnan työtiimiin.	Palvelutalojen ja kotihoidon lääkäriresurssin säilyttäminen, Seniorineuvola-toiminnan aloitus ja kuntouttavan työtoiminnan lääkäriresurssin lisääminen	neuvola-asiakkuuksien määrä, saadut eläkkeet	vanhuspalvelupäällikkö, johtava sosiaalityöntekijä, Jyte

Taloudelliset tavoitteet

Tilakustannukset sisältyvät vanhan terveysaseman kustannustason mukaisesti perusterveydenhuollon kustannuksiin, ylimenevät väistöilojen kustannukset kirjautuvat ympäristötoimeen. Vuoden 2020 talousarviossa on varauduttu keskimäärin 13 sairaansijan käyttöön terveyskeskussairaaloissa. Perusterveydenhuollon talousarvio ei riitä kolmen ostopalvelulääkärin hankintaan. Jos rekrytoinnissa ei pian onnistuta ja jos palvelusetelimalli ei onnistu, on pikaisesti selvitettävä muut vaihtoehdot, esimerkiksi kokonaisulkoistus.

Erikoissairaanhoidon kiinteä laskutus takaa sen, että palvelusopimuksessa sovittu kustannus ei muutu, joten siltä osin vuoden 2020 ylitysriski pienenee.

Perusterveydenhuollon kuluihin sisältyy Jyten palveluosto 3 550 000 euroa, vanhoja eläkevastuita 119 200 euroa sekä perusterveydenhuollon ilmaisjakelutarvikkeiden ostoja 80 000 euroa. Vanhoja eläkevastuita erikoissairaanhoidossa on 67 100 euroa.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Perusterveydenhuollon (ml. suun terveydenhuolto) nettokustannukset (€/asukas) 3.758.000 € / netto/4939	748	734	761	27	4 %
Erikoissairaanhoidon nettokustannukset (€/asukas) 6.650.100 € / 4939	1413	1338	1346	8	1 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Perusterveydenhuolto (JYTE)					
Tulot					
Menot	3 690	3 483	3 758	275	7,9 %
Netto	-3 690	-3 483	-3 758	-275	7,9 %
Erikoissairaanhoido					
Tulot					
Menot	6 979	6 995	6 650	-345	-4,9 %
Netto	-6 979	-6 995	-6 650	345	-4,9 %
Ympäristöterveydenhuolto					
Tulot					
Menot	189	223	222	-1	-0,4 %
Netto	-189	-223	-222	1	-0,4 %
Terveyspalvelut yhteensä					
Tulot					
Menot	10 858	10 701	10 630	-71	-0,7 %
Netto	-10 858	-10 701	-10 630	71	-0,7 %

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan yhteisenä teemana ja toiminnan perustana on *Huomaa Hyvä*, jonka kautta tunnistetaan ja hyödynnetään ne voimavarat (niin resursseihin kuin osaamiseen liittyvät), mitä meillä jo on olemassa.

Sivistyslautakunnan vastualueen vuoden 2020 toimintaa raamittavat:

Uuden koulukeskuksen ja päiväkodin rakentaminen ja valmistuminen elokuussa 2020 sekä tiloihin liittyvät kaluste- ja AV-suunnittelut sekä koulujen ja päiväkotien toimintakulttuurin kehittäminen

Sivistyksen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kuntalaisten osallisuuden ja kumppanuuden aktivoiminen yhdessä eri toimijoiden kanssa

Varhaiskasvatuksessa tapahtuvat valtakunnalliset muutokset sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäminen

Sivistyslautakunnan yhteisenä teemana on Huomaa Hyvä

SIVISTYSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Myyntituotot	385	372	374	2	0,5 %
Maksutuotot	282	264	242	-22	-8,3 %
Tuet ja Avustukset	220	131	226	95	72,5 %
Muut toimintatuotot	42	26	36	10	38,5 %
TOIMINTATUOTOT	929	793	878	85	10,7 %
Henkilöstökulut	5 779	5 739	6 031	292	5,1 %
Palvelujen ostot	2 513	2 356	2 377	21	0,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	382	330	325	-5	-1,5 %
Avustukset	253	256	222	-34	-13,3 %
Muut toimintakulut	999	1 012	1 161	149	14,7 %
TOIMINTAKULUT	9 926	9 693	10 116	423	4,4 %
TOIMINTAKATE	-8 997	-8 900	-9 238	-338	3,8 %
Poistot	108	128	150	22	17,2 %

Hallinto

Sivistyspalvelujen toimisto- ja hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, kehittämis-, valmistelu- ja täytäntönnäpotehtävistä, sekä sivistyspalvelujen talous- ja henkilöstöpalveluista. Hallintopalveluiden henkilöstö 2 htv koostuu sivistystoimen toimialajohtajasta ja toimistosiihteeristä. Toimistosiihteeri toimii myös kunnan työsuojeluvaltuutettuna 9 tuntia per viikko ja häntä sijaistaa kunnan ostolaskuja hoitava työntekijä.

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Tulot					
Menot	188	197	199	2	1,0 %
Netto	-188	-197	-199	-2	1,0 %

Koulutuspalvelut

Kevätlukukauden 2020 loppuun asti Kuuhanaveden koulun alkuopetus on edelleen väistössä Aseman koululla. Lukiolaiset on sijoitettu monitoimitalolle ja jopolaiset Pollarille. Lisäksi lukuvuodelle 2019-2020 on muutettu yksi asunto opetustilaksi Toimintakeskukseen niille oppilaille, jotka eivät pysty olemaan koulun tiloissa sisäilmasyistä. Väistöt aiheuttavat ylimääräisiä järjestelyitä ja lisääntyneitä kuljetus-, siivous- ja vuokratustannuksia Kuuhanaveden koulun ja lukion budjettiin. Kalustesuunnittelu käynnistyy ja valmistellaan muuttoa uuteen koulukeskukseen osallistamalla henkilöstöä. Koulukeskus valmistuneen siten, että se otetaan käyttöön 17.8.2020. Loppusyksyn 2019 ja kevään 2020 aikana koulun henkilöstöä valmistetaan uuteen toimintakulttuuriin. Uusien tilojen myötä kehitetään koulun alkuopetuksen ja päiväkodin toimintakulttuuria sujuvammaksi ja taloudellisemmaksi.

Lukion kurssien toteutumista on pyritty turvaamaan kirjoitettavissa aineissa. Lukion toimintaa tullaan kehittämään edelleen liikuntalinjan näkökulmasta. Liikuntalinja on tuonut lisäkuluja, mutta myös uusia opiskelijoita. Lukiossa aloitti syksyllä 2019 36 ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa. Lukiossa toimii myös suunnistuslinja, johon kunta panostaa 55 000 euroa per vuosi laadukkaana valmennustoiminnan takaamiseksi. Suunnistuslukiolinjalla on tällä hetkellä 10 opiskelijaa, jotka ovat kaikki ulkopaikkakuntalaisia.

Opetushallitus uudistaa lukion opetussuunnitelman perusteita ja ne on tarkoitus ottaa käyttöön elokuussa 2021. Uudistuksen tavoitteena on kehittää lukion opetusta niin, että se tukee

opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. Vuonna 2020 tullaan laatimaan paikalliset lukion opetussuunnitelmat.

Ennaltaehkäiseviä palveluja kehitetään edelleen yhdessä sosiaalipalvelujen, seurakunnan ja eri järjestöjen kanssa siten, että perhekeskustoimintamalli toimii osittain avoimena toimintana jo ennen yhteisiä tiloja, jotka rakentuvat monitoimitalolle heti kun, kun lukio siirtyy väistöstä uuteen koulukeskukseen. Sivistyspalvelujen osalta opiskeluhuollon tilat ja toiminta sijoitetaan perhekeskukseen. Tämä edellyttää uudenlaista palveluiden yhteensovittamista ja johtamista – lapsi- ja nuorilähtöistä toimintakulttuuria.

Sivistyspalveluiden toimintaa rahoitetaan yhä enemmän erilaisilla perusopetuksen hankkeilla. Hallitus käynnistää muun muassa perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeet lasten oppimistulosten parantamiseksi ja hyvinvoinnin eriarvoistumisen vähentämiseksi. Koulupäivän yhteydessä tapahtuvaan harrastustoimintaan ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämiseen on myös tulossa haettavaksi hankerahoitusta. Vuodelle 2020 haetaan erilaisia hankkeita, joilla pystytään tukemaan lasten ja nuorten kasvua ja parantamaan kouluhyvinvointia.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat koulutuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Monikäyttöiset tilat ja toimintakulttuurin kehittäminen	Koulukeskuksen rakentaminen kirkonkylälle, Uudenlaiset toimintatavat koulun ja päiväkodin arkeen	Toimivat, monipuoliset ja muunneltavat tilat laajaan käyttöön, yhteistoimintojen sujuvuus	Tilan käyttöaste ja kävijämäärät, yhteistyötavat alkuopetuksessa, ip-toiminnassa ja varhaiskasvatuksessa	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat, varhaiskasvatuspäällikkö
Toisen asteen opetuksen kehittäminen	Laadukas ja kehittyvä lukiokoulutus yhdessä muiden lukioiden kanssa verkko-opetusta hyödyntäen	Liikuntalinjan ja verkko-opetuksen kehittäminen, paikallisen ops-työn aloittaminen	Opiskelijämäärä, verkko-kurssit, yhteistyötahot, paikallinen ops	Rehtori
Ennaltaehkäisevä toiminta: kaikilla lapsen ja perheen kanssa toimivilla on yhteinen ymmärrys lapsen/nuoren elämäntilanteesta	Perhekeskustoiminnan aloittaminen ennen yhteisiä tiloja	Eri toimijat arvioivat yhdessä lapsen ja perheen kanssa arjessa selviytymistä ja voimavaroja	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoinnin ylläpitäminen ja aktivoiminen ja riittävä täydennyskoulutus	Henkilöstö osallistaminen ja vastuuttaminen: Huomaa hyvässä	Sairauspoissaolojen määrä Toteutuneet koulutuspäivät Työtyytyväisyyskysely	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Oppilaan/opiskelijan osallistaminen	Koulussa toimii useita oppilaita osallistavia ryhmiä	Esim. oppilaskunta, tutorit jne	Ryhmiä tekemien tapahtumien määrä	Rehtori/koulunjohtaja
Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö:	Lasten ja nuorten kasvun tukeminen ja kouluhyvinvoinnin parantaminen	Oppilas/opsikelija tuntee kuuluvansa koulun ja luokan sosiaaliseen yhteisöön sekä kokee koulussa turvallisuutta ja luottamusta.	Pidetetyt kiva-tunnit Koulutapaturmat Yleisopetuksen ryhmäkoko Kouluterveyskysely Hyvinvointiprofiili	Kiva-vastaava Rehtori/koulunjohtaja Rehtori/koulunjohtaja Rehtori/koulunjohtaja Rehtori/koulunjohtaja

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Nettokustannukset/oppilas	9515	9128	9514	386	4 %
Nettokustannukset/opiskelija	9895	9934	9326	-608	-6 %
Nettokustannukset/aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi	1476	1602	1602	0	0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Koulutuspalvelut	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	59,6	62,81	55	-7,81	-12 %
Sijaiset	4,07	2,27	2,75	0,48	21 %
Työllistetyt	2,71	2,59	1,26	-1,33	-51 %
Muut määräaikaiset	6,55	3,57	6,29	2,72	76 %
Oppisopimus	0,69	0	0,33	0,33	
Yhteensä	73,62	71,24	65,63	-5,61	-8 %
Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Perusopetus					
Tulot	355	257	287	30	11,7 %
Menot	5 619	5 272	5 519	247	4,7 %
Netto	-5 264	-5 015	-5 232	-217	4,3 %
Lukio					
Tulot	28	25	36	11	44,0 %
Menot	770	750	810	60	8,0 %
Netto	-742	-725	-774	-49	6,8 %
Ammatillinen koulutus					
Tulot					
Menot	3	3	3	0	0,0 %
Netto	-3	-3	-3	0	0,0 %
Koulutuspalvelut yhteensä					
Tulot	383	282	323	41	14,5 %
Menot	6 392	6 025	6 332	307	5,1 %
Netto	-6 009	-5 743	-6 009	-266	4,6 %

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tavoittaa ja saada mahdollisimman moni kuntalainen osallistumaan tapahtumiin, käyttämään tuotettuja palveluja ja viihtymään Hankasalmella. Tapahtumia ja palveluja tuotetaan ja yhteiskehitetään järjestöjen, kunnan muiden hallintokuntien, yrittäjien sekä alueellisten ja valtakunnallisten verkostojen kanssa. Tapahtumatuotannon ja palvelujen suunnittelun pohjaksi kehitetään asiakaspalauteprosessia ja luodaan monipuolisia tapoja asiakaspalautteen keräämiseen eri-ikäisiltä kuntalaisilta ja yhteistyökumppaneilta.

Kunnan hyvinvointipalveluiden graafista ilmettä ja viestintää kehitetään monikanavaiseksi ja asiakaslähtöiseksi. Keskeistä on Hyvinvointipalveluiden tapahtumavuosisikellon rakentaminen ja järjestöjen sitouttaminen kunnan tapahtumakalenterissa tiedottamiseen.

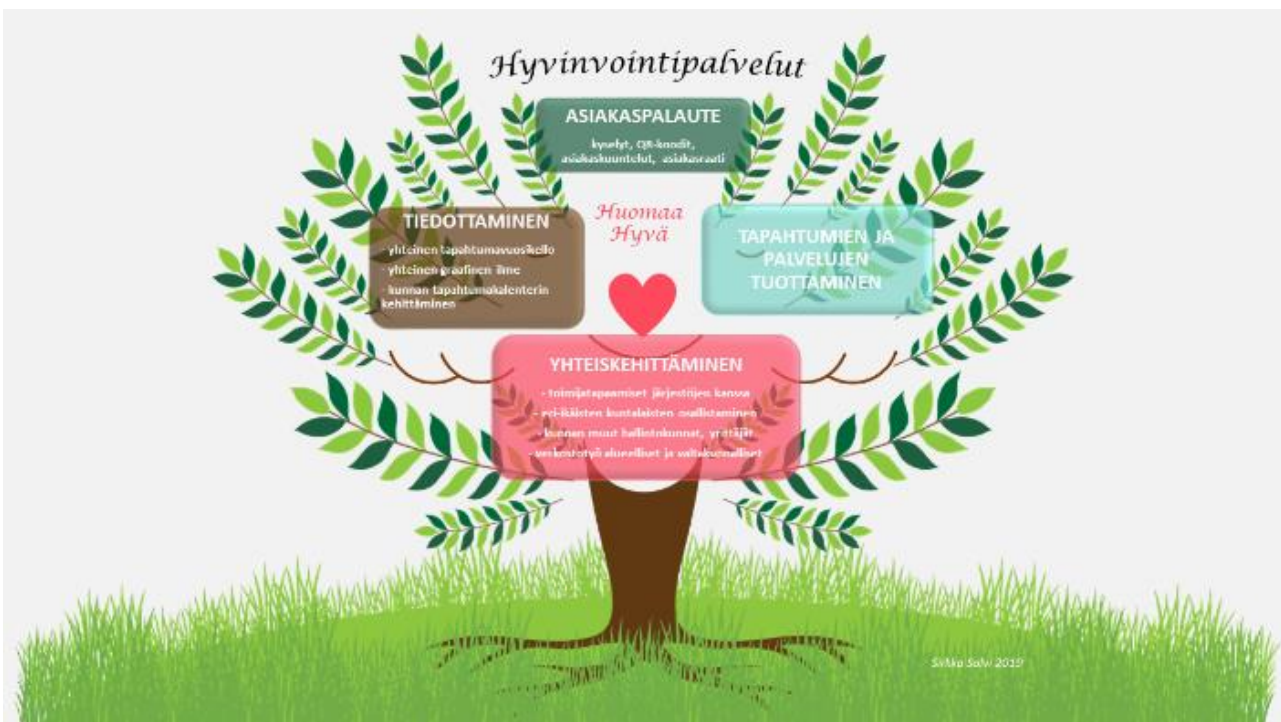
Toimimme aktiivisesti huoma Hyvä Hankasalmella –teeman esille nostamisessa yhteistyössä järjestöjen, yrittäjien, seurakunnan ja kylätoimikuntien kanssa. Huomaa Hyvä –teemaa tuotteistetaan yhteistyössä koko sivistystoimen kanssa. Tietoa siitä, mikä on kuntalaisten mielestä hyvin Hankasalmella, kootaan Weprobol -tiedostoksi kyselyin erilaisissa tapahtumissa ja kohtaamisissa. Tämä tieto hyödynnetään mm. kunnan hyvinvointikertomuksessa. Hyvän arjen

Hankasalmea kehitetään myös aktivoimalla vapaaehtoistoimintaa.

Hyvinvointipalveluiden henkilöstön yhteenkuuluvuuden, yhteisten tavoitteiden ja tilojen myötä päästään hyödyntämään henkilöstön osaamista, vahvuuksia ja julkista rahoitusta tehokkaammin. Hankerahoitusta haetaan aktiivisesti eri verkostojen kanssa.

Puolen henkilötyövuoden säästö kohdistuu nuorisotyöntekijän tehtävään. Nuorisopalveluiden tuottamisessa hyödynnetään alan opiskelijoita ja tiivistä yhteistyötä muiden hallintokuntien kanssa. Talouden tasapainotusta haetaan myös nostamalla kansalaisopiston maksuja ja kasvattamalla ryhmäkokojen minimimäärää.

Hyvinvointipalveluissa käynnistetään myös säästöjä tuova tilasuunnittelu. Uudella tilasuunnittelulla pyritään minimoimaan vuokratilojen käyttöä, tiivistämään tulosalueen sisäistä ja muiden hallintokuntien kanssa tehtävää yhteistyötä. Suunnittelu tehdään vuorovaikutuksessa eri käyttäjäryhmien kanssa. Suunnittelu kohdistuu Sillankorvan päiväkodin ja uuden koulun (Kohtaamon) tiloihin. Ulkoliikuntapaikkojen kunnossapito siirretään ympäristötoimen alaisuuteen. Tämä vapauttaa henkilöstön työaikaa esimerkiksi kehittämistyöhön.



Kuva: Hyvinvointipalveluiden keskeinen toiminta

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat hyvinvointipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Tapahtumatiedottaminen	Tavoitetaan ja saadaan mahdollisimman moni kuntalainen osallistumaan tapahtumiin.	Kunnan hyvinvointipalvelujen graafisen ilmeen ja viestinnän kehittäminen monikanavaiseksi ja asiakaslähtöiseksi. Tapahtumakalenteriprosessin kehittäminen (koulutus järjestöille, miten ilmoitetaan, minne jaetaan). Hyvinvointipalveluiden tapahtumavuosisikellon rakentaminen.	Uusia järjestäjiä tapahtumakalenteriin, kävijämäärät ja aukiolotunnit (tapahtumat, kirjasto, nuorisotilat jne.)	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Asiakaslähtöisyys Asiakaspalauteprosessi	Luodaan monipuolisia tapoja asiakaspalautteen keräämiseen eri ikäisiltä kuntalaisilta palveluiden kehittämisen tueksi.	Kehitetään asiakasraatitoimintaa, sähköisiä kyselyitä (webropol, QR-koodit), asiakaskuunteluita (tapahtumat, kohtaamiset). Kootaan, dokumentoidaan ja analysoidaan palaute toiminnan kehittämisen pohjaksi.	Asiakaspalaute järjestelmän tulokset	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Henkilöstö	Henkilöstön yhteenkuuluvuuden ja joustavuuden lisääminen niin, että palvelutarjonnassa hyödynnetään eri sektoreiden vahvuudet ja rahoituskanavat	Henkilöstön osallistaminen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen yli sektorirajojen. Riittävä täydennyskoulutus ja mahdollisuus työnkiertoon. Esimiestyön kehittäminen.	Toteutuneet koulutuspäivät, työnkierrot, työtyytyväisyyskyselyt, Tyhy-toimintaan osallistuminen. Kehittämishankkeiden rahoitus kokonaisbudjetista.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Kohtaamis- ja liikuntapaikat, niiden turvallisuus ja viihtyisyys	Kehitetään toimintatapoja yhteistyössä kunnan muiden hallintokuntien, järjestöjen, yrittäjien ja kyläkuntien kanssa kunnossapidon ja viihtyisyyden lisäämiseksi.	Vapautuvien kunnan tilojen hyödyntäminen esim. Hyvinvointitaloksi ja uuden koulun tilojen (mm. Kohtaamo) monipuolinen käyttö. Torin ja kirjaston puiston yhteiskehittäminen kohtaamispaikaksi. Liikuntapaikkojen käyttäjäpalautejärjestelmän kehittäminen. Tiedotetaan luonto- ja kulttuurikohteista.	Liikuntapaikkojen käyttäjäpalaute alueiden kunnosta. Liikuntapaikkasuunnitelman toteuttaminen. Tilojen käyttäjämäärät.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Osallistaminen	Ei jätetä ketään yksin. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen.	Kehitetään vapaaehtoistoimintaa yhteistyössä kunnan muiden toimialojen kanssa, aktivoidaan järjestöjä, yrittäjiä ja kuntalaisia toimimaan hyvän arjen Hankasalmen puolesta.	Vapaaehtoistoimijoiden määrä.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Huomaa hyvä	Aktivoidaan kansanliike huomaamaan Hyvä Hankasalmella yhteistyössä järjestöjen, yrittäjien, seurakunnan ja kylätoimikuntien kanssa.	Huomaa hyvä teeman tuotteistaminen: Huomaa Hyvä kyselyt, tuotteet, (pelikortit, paidat), kilpailut somessa jne.	Huomaa hyvä näkyvyys lehdissä, somessa, tapahtumissa, puheissa. Tuotteistamisprosessin onnistuminen.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Kirjastopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	67,33	63,91	67,04	3,13	5 %
Kulttuuripalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	16,62	17,29	16,76	-0,53	-3 %
Liikuntapalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	41,46	39,96	39,93	-0,03	0 %
Nuorisopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/alle 29-vuotiaat asukkaat	103,43	110,7	115,54	4,84	4 %
Kansalaisopiston käyttötalouden nettomenot, euroa/opetustunti	41,44	51,46	48,1	-3,36	-7 %
Opetustuntien lukumäärä	7109	7200	7200	0	0 %
Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	7,42	9,26	7,32	-1,94	-21 %
Sijaiset	1,08	0,58	0,58	0	0 %
Työllistetyt	0,54	0	0	0	
Muut määräaikaiset	15,38	15,2	16,4	1,2	8 %
Oppisopimus	0,66	1,2	0,85	-0,35	-29 %
Yhteensä	25,08	26,24	25,15	-1,09	-4 %
Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Kansalaisopisto					
Tulot	151	127	156	29	22,8 %
Menot	446	497	502	5	1,0 %
Netto	-295	-370	-346	24	-6,5 %
Kulttuuripalvelut					
Tulot	4	4	4	0	0,0 %
Menot	86	91	86	-5	-5,5 %
Netto	-82	-87	-82	5	-5,7 %
Kirjastopalvelut					
Tulot	16	7	6	-1	-14,3 %
Menot	348	328	337	9	2,7 %
Netto	-332	-321	-331	-10	3,1 %
Liikuntapalvelut					
Tulot	22	30	31	1	3,3 %
Menot	227	231	228	-3	-1,3 %
Netto	-205	-201	-197	4	-2,0 %
Nuorisopalvelut					
Tulot	183	176	171	-5	-2,8 %
Menot	317	326	317	-9	-2,8 %
Netto	-134	-150	-146	4	-2,7 %
Hyvinvointipalvelut yhteensä					
Tulot	376	344	368	24	7,0 %
Menot	1 424	1 473	1 470	-3	-0,2 %
Netto	-1 048	-1 129	-1 102	27	-2,4 %

Varhaiskasvatuspalvelut

Investointien myötä varhaiskasvatus saa jo vuoden 2019 puolella uudistetut tilat Metsätähden päiväkodin käyttöön ja elokuussa 2020 Sillankorvan päiväkotia pääsee muuttamaan täysin uusiin tiloihin koulukeskuksen yhteyteen, jonne siirtyy myös varhaiskasvatuspäällikkö samaan työtilaan päiväkodin hallinnollisen johtajan kanssa. Uusista investoinneista kertyy vuodelle 2020 lisämaksuja leasing- maksujen ja korotettujen vuokrien ja siivouskustannusten osalta. Sillankorvan kiinteistön jääminen pois varhaiskasvatuksen käytöstä ei tuo suuria muutoksia vielä vuodelle 2020.

Hallituksen esitykset ja investoinnit vaikuttavat henkilöstöjärjestelyihin, joita on mietitty harkiten, ottaen huomioon myös uuden varhaiskasvatuslain edellyttämät muutokset henkilöstön mitoituksiin ja kelpoisuusehtoihin. Jo vuoden 2020 puolivälissä henkilöstöä eläköityy varhaiskasvatuspalveluissa ja tämä on myös otettu huomioon talousarviovalmistelussa. Henkilöstömenoissa on jouduttu miettimään myös yöhoidon alkamisesta johtuvia henkilöstöresursseja. Ympäri vuorokautinen hoito on ollut kausittaista, mutta nyt ainakin kaksi asiakasperhettä tarvitsee yöhoitoa jo vuoden 2019 puolella. Vuorohoidon järjestäminen Metsätähden päiväkodissa on valtuuston päättämä linjaus. Yöhoidon järjestäminen edellyttää lupaa palo- ja pelastusviranomaisilta ja vain Metsätähdessä turvalliset puitteet toteutuvat.

Hankasalmelaisten lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on alhaista, vain noin puolet 0 – 6- vuotiaista on varhaiskasvatuksen piirissä. Varsinkin isompien lasten osallistumista yritetään tehostaa ja siinä työssä tehdään yhteistyötä neuvolan kanssa. Varhaiskasvatuspaikkoja on riittävästi uusien tilojen vuoksi ja sen vuoksi pystymme myös myymään ulkokuntalaisille paikkoja. Vuoden 2020 talousarviossa on otettu huomioon hoitopaikkojen myynnistä tulevia tuloja yhteensä 63 000€. Seutukunnallisen Rajat auki- sopimuksen mukaisesti myydään kaksi

vuorohoitopaikkaa, kaksi paikkaa seutukuntaan kuulumattomalle kunnalle ja yksi paikka muusta välttämättömästä syystä. Hankasalmi myös ostaa yhden vuorohoitopaikan seutukunnasta.

Asiakasmaksutuottoja on vaikea ennustaa, koska ne ovat sidoksissa perheiden tilanteeseen ja niitä onkin pienennetty Sillankorvan ja Metsätähden osalta huomattavasti. Kuluvan vuoden ennuste näyttää siltä, että tulot jäävät alle arvioidun.

Kotihoidon tuen määrä on myös ennuste ja lasten määrän vähenemisen myötä budjetissa esitettävä summa on huomattavasti pienempi kuin vuoden 2019 talousarviossa. Vuodelle 2019 tukea on varattu 240 000 euroa ja vuodelle 2020 31 000 euroa vähemmän. Kotihoidontukeen on oikeus, jos alle 3-vuotiaista lasta hoidetaan kotona. Muista alle kouluikäisistä sisaruksista voidaan myös maksaa kotihoidontukea. Etuuden maksaminen päättyy viimeistään, kun perheen nuorin lapsi täyttää 3 vuotta. Kotihoidontukeen kuuluu hoitoraha, johon eivät vaikuta perheen tulot sekä hoitolisä, johon vaikuttavat perheen yhteenlasketut tulot.

Perhepäivähoito säilytetään edelleen palvelutarjonnassa yhtenä vaihtoehtona varhaiskasvatuspalveluille. Yksi uusi määräaikainen hoitaja on palkattu syksystä 2019 Aseman seudulle, jossa ei ole tällä hetkellä ollut yhtään työssä olevaa hoitajaa. Kaksi Aseman seudun hoitajaa on ollut oppisopimuskoulutuksessa ja he valmistuvat lähihoitajiksi keväällä 2020. Yksi vakituinen hoitaja on jäämässä eläkkeelle kesällä 2020 ja hänen tilalleen ei samalle alueelle hoitajaa todennäköisimmin saada. Tavoite olisi ylläpitää perhepäivähoitoa päiväkotihoidon lisäksi eri kyläkunnilla edelleen vuonna 2020. Henkilöstömenoihin on varattu palkkamenot nykyiselle määrälle ja myös niille kolmelle hoitajalle, jotka tällä hetkellä eivät työskentele omassa kodissa, vaan ovat sijoitettuna päiväkoteihin. Heidän paluunsa työskentelemään kotona tai muissa tehtävissä käydään läpi keväällä 2020.

Strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Perhepäivähoito	Perhepäivähoidon turvaaminen palvelutarjonnassa	Perhepäivähoitoa on tarjolla kunnan eri alueella vaihtoehtona päiväkotihoidolle	Perhepäivähoitajien lukumäärä	Varhaiskasvatuspäällikkö
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstö toimii sensitiivisesti	Sensitiivisyys näkyy arjessa suhteessa asiakkaisiin, työyhteisöjen työntekijöihin ja yhteistyötahojen kanssa	Sairauspoissaolojen määrä, Työtyytyväisyys- ja asiakastytyytyväisyyskyselyjen vastaukset, VASU-arviointikeskustelut ja hoidonaloituskustelut	Esimiehet / Koko henkilöstö
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Turvallisen ja terveellisen oppimisympäristön luominen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	Yhdessä lasten, asiakasperheiden ja muiden toimijoiden kanssa luodaan turvallinen oppimisympäristö, jossa lapsi uskaltaa toimia ja kokee kuuluvansa eri sosiaalisiin yhteisöihin	Huoltajien, turvallisuusviranomaisten ja muiden toimijoiden vierailut. Turvallisuusvastaavan toiminta ja omavalvonta	Vierailijien toteutuminen / määrä. Turvallisuussuunnitelmien ajantasalla oleminen	Esimiehet / Koko henkilöstö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Asiakasperheiden verkostoituminen liikunnan avulla	Syrjäytymisen ehkäisy ja terveyden edistäminen liikunnan avulla	Järjestetään asiakasperheille ja henkilöstölle yhteisiä, toiminnallisia / liikunnallisia tapahtumia	Toteutuneiden tilaisuuksien määrä. Asiakaspalaute	Esimiehet / Koko henkilöstö

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Päivähoidon nettokustannukset/hoidossa olleet lapset/vuosi	10 153	10 740	11 591	851	8 %
Henkilöstön määrä (htv1) Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	30,15	30,2	32,17	1,97	7 %
Sijaiset	0,78	0,75	0,5	-0,25	-33 %
Työllistetyt	1,57	2	2	0	0 %
Muut määräaikaiset	2,84	0,58	2,4	1,82	314 %
Oppisopimus	1,32	2,85	1	-1,85	-65 %
Yhteensä	36,66	36,38	38,07	1,69	5 %
Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Päiväkoti Sillankorva					
Tulot	61	63	71	8	12,7 %
Menot	601	581	642	61	10,5 %
Netto	-540	-518	-571	-53	10,2 %
Päiväkoti Metsätähti					
Tulot	39	41	52	11	26,8 %
Menot	446	498	534	36	7,2 %
Netto	-407	-457	-482	-25	5,5 %
Päiväkoti Sinisiipi					
Tulot	35	43	43	0	0,0 %
Menot	283	308	325	17	5,5 %
Netto	-248	-265	-282	-17	6,4 %
Perhepäivähoito					
Tulot	35	20	21	1	5,0 %
Menot	363	380	414	34	8,9 %
Netto	-328	-360	-393	-33	9,2 %
Lasten kotihoidontuki					
Tulot					
Menot	230	232	200	-32	-13,8 %
Netto	-230	-232	-200	32	-13,8 %
Varhaiskasvatuspalvelut yhteensä					
Tulot	170	167	187	20	12,0 %
Menot	1 923	1 999	2 115	116	5,8 %
Netto	-1 753	-1 832	-1 928	-96	5,2 %

Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖTOIMI (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Ympäristölautakunta + rakennus- ja valvontalautakunta					
Myyntituotot	3 181	3 043	3 078	35	1,2 %
Maksutuotot	29	34	34	0	0,0 %
Tuet ja Avustukset	7	0	0	0	
Muut toimintatuotot	2 203	2 454	2 073	-381	-15,5 %
TOIMINTATUOTOT	5 420	5 531	5 185	-346	-6,3 %
Henkilöstökulut	2 415	2 397	2 301	-96	-4,0 %
Palvelujen ostot	1 586	1 383	1 334	-49	-3,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 509	1 256	1 249	-7	-0,6 %
Avustukset	85	114	99	-15	-13,2 %
Muut toimintakulut	389	482	382	-100	-20,7 %
TOIMINTAKULUT	5 984	5 632	5 365	-267	-4,7 %
TOIMINTAKATE	-564	-101	-180	-79	78,2 %
Poistot	1 467	1 430	1 483	53	3,7 %

Vuonna 2020 ympäristölautakunnan ohjattavana on kaksi suurta rakennushanketta: koulukeskuksen, sekä kirkonkylän ja asemankylän välisen kevyenliikenteen väylän rakentaminen. Talon palveluissa muutoksia on tuonut terveysaseman siirtyminen väistötilaan ja Metsätähden palvelutalon valmistuskeittiön muuttuminen jakelukeittiöksi. Infran kunnossapitotoimintaa osaltaan ohjaavat vesijohtoverkon uusimistarpeet. Selvästi tiukkeneva talous näkyy kaikilla toimialoilla ydintehtävään keskittymisenä. Uuden strategian mukaisesti KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) jalkautetaan kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

Vuonna 2020
ympäristölautakunnan
ohjattavana on kaksi
suurta rakennushanketta

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Koko ympäristötoimea koskettava kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden lähtökohta on motivoitunut ja koulutettu henkilöstö. Strategian mukaisia tavoitteita ovat muun muassa esimiestoiminnan kehittäminen ja työssäjaksamiseen panostaminen.

Laadukkaat palvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Motivoitunut ja koulutettu henkilöstö	Tarpeisiin perustuva koulutussuunnitelma, jota tullaan toteuttamaan.	Osallistutaan sisäisiin ja ulkoisiin koulutuksiin.	3 pv/hlö/vuosi	esimiehet
	Esimiestoiminnan kehittäminen.	Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskysely	
	Kiinnitetään työssä jaksamiseen erityistä huomiota.	Tyhy-toiminta	2 iltapäivää/vuosi Kunnossa kaiken ikää -ryhmät.	

Talon palvelut

Talon palveluissa muutoksia on tuonut terveysaseman siirtyminen väistötilaan ja Metsätähden palvelutalon valmistuskeittiön muuttuminen jakelukeittiöksi. Tiukkeneva talous näkyy toimialoittain ydintehtävään keskittymisenä. Uuden strategian mukaisesti KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) jalkautetaan kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Talon palvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähdekohta on tuottaa kunnan toimitiloihin taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua palveluja. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle on tuottaa puhtauspalvelu sopimusten mukaisesti sekä työntekijöiden työssä

jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Ruokapalvelun toimitiloissa toimitaan elinkaariajattelulla ja tuotetaan laadukkaita ruokapalveluita. Yksi strategian mukaisista tavoitteista on myös kartoittaa lähiruokaan liittyviä mahdollisuuksia. Kiinteistönhoidon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähdekohta on tuottaa kunnan toimitiloihin sekä kiinteistöyhtiö Hakalle taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua kiinteistönhoitoa. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle on varmistaa toiminnalla käyttäjille turvallinen toimintaympäristö sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Laadukkaat talonpalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Työtapojen kehittäminen	Uusien toimintamallien sisäistäminen päivittäisessä työssä. Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa toteutetaan aidosti. Esimiestoimintaa kehitetään ja vuorovaikutus sekä avoimuus nostetaan henkilöstön keskuudessa voimavaraksi. Työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.	Kiinteistöjen siivousmitoitukset ovat ajan tasalla. Uusien järjestelmien ja ohjelmistojen käyttöönotto-opastus Ruokapalvelun sisäiset mitoitukset ajantasaistetaan. Reseptiikkaa päivitetään tarvittavasti. Sisäistä ja ulkoista ammatilliskoulutusta järjestetään. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistönhoidon ajantasakoulutuksin. Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta Tyhy-toiminta	Siivottavat neliöt Kehityskeskustelut Ohjelmisto Jamix 2 pv/hlö/vuosi 3 pv/hlö/vuosi Kehityskeskustelut 2 iltapäivää/vuosi. Kunnossa kaiken ikää-ryhmä	Siivoustyönjohtaja Ravitsemustyönjohtaja Kiinteistönhoidon esimies
Tehokas laitoshuolto	Kunnan toimitilojen laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen taloudellisesti, tehokkaasti, asiakaslähtöisesti ja ekologisesti.	Luotettavasti tuotettua puhtauspalvelua. Toiminta on taloudellista ja tehokasta.	Talouden toteuman seuranta. m ² /hlö Asiakastyytyväisyyskyselyt	Siivoustyönjohtaja
Elinkaariajattelu osaksi talonpalveluja	Palvelut tuotetaan elinkaariajattelun mukaisesti.	Tunnistetaan pintamateriaalit ja hoidetaan niitä ohjeistuksen mukaisesti. Tarkkaillaan valoja, lämpötiloja ja mahdollisia laiterikkoja.	Laatukierrokset Omavalvonta	Siivoustyönjohtaja Ravitsemustyönjohtaja Kiinteistönhoidon esimies
Turvalliset ja terveelliset kiinteistöt	Kiinteistöhoito ylläpitää kiinteistötekniisin- ja huollollisin keinoin turvalliset ja terveelliset olosuhteet kiinteistöissä. Suunnitelmakaudella tavoitteena tehdä palvelukuvaukset eri kiinteistöihin. Omaa sähköistä huoltokirjaa kehitetään edelleen.	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Toiminta vastaa palvelukuvausta, huomioiden asiakaskeskeisen palvelun tilauksittain täydennettävät palvelut.	Asiakaspalautteet Huoltojen ja päivystystyskorjausten suhde / seuranta Palvelupyynnöiden vasteajat	Kiinteistönhoidon esimies
Kunnossapidon tehostaminen	Tärkeimänä prioriteettinä pidetään Hakan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Asuinkiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Kunnan kiinteistöissä omavalvonta	Kiinteistökatselmuksot	Kiinteistönhoidon esimies
Yhteistyön mahdollisuudet	Yhteistyö kiinteistöhoitoon ja kunnossapitoon liittyvien lähiyritysten välillä	Ensisijaisesti vuosikorjauksissa käytetään sopimuskumppaneita.	Yhteenveto käytetyistä yhteistyökumppaneista; sopimuskumppani/muu yrittäjä	Kiinteistönhoidon esimies

Taloudelliset tavoitteet Laitoshuolto	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen tehokkaasti/ Talouden toteuman seuranta m ² /hlö	1 252	1 252	1 252	0	0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Laitoshuolto	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	18	16	16	0	0 %
Sijaiset		tarvitaan	tarvitaan		
Työllistetyt	2	2	2	0	0 %
Yhteensä	20	18	18	0	0 %
Taloudelliset tavoitteet Kiinteistönhuolto	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Kiinteistönhoidon taso/ Seuranta m ² /hlö	8 200	8 200	8 200	0	0 %
Täydennyskoulutukseen osallistuminen pv/hlö/v	2	2	2	0	0 %
Veden kuluksen seuranta m ³ /v	24 000	23 200	22 700	500	2 %
Energian kulutuksen seuranta		5 000	4 800	200	4 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistönhuolto	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	7,3	7	6	-1	-14 %
Työllistetyt	2	3		-3	-100 %
Muut määräaikaiset			0,9	0,9	
Yhteensä	9,3	10	6,9	-3,1	-31 %
Taloudelliset tavoitteet Ruokapalvelu	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Ruokapalvelu toimii tuottaen laadukkaan ruokapalvelut/ talouden toteuman seuranta. Suorite/hlö	20732	20732	23540	2808	14 %
Henkilöstön määrä (htv1) Ruokapalvelu	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	14	14	13	-1	-7 %
Sijaiset	1,5	tarvitaan	tarvitaan		
Työllistetyt	2	2	2	0	0 %
Yhteensä	17,5	16	15	-1	-6 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Talon palvelut, hallinto					
Tulot				0	0,0 %
Menot	11			0	0,0 %
Netto	-11			0	0,0 %
Laitoshuolto					
Tulot	674	574	567	-7	-1,2 %
Menot	544	572	565	-7	-1,2 %
Netto	130	2	2	0	0,0 %
Kiinteistönhuolto					
Tulot	1 517	1 502	1 280	-222	-14,8 %
Menot	1 007	826	696	-130	-15,7 %
Netto	510	676	584	-92	-13,6 %
Ruokapalvelu					
Tulot	1 276	1 230	1 175	-55	-4,5 %
Menot	1 297	1 225	1 148	-77	-6,3 %
Netto	-21	5	27	22	440,0 %
Talon palvelut yhteensä					
Tulot	3 467	3 306	3 022	-284	-8,6 %
Menot	2 859	2 623	2 409	-214	-8,2 %
Netto	608	683	613	-70	-10,2 %

Konsernin kiinteistöhallinto

Konsernin kiinteistöhallintopalvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on parantaa elinympäristön viihtyisyyttä ja siisteyttä. Toiminnan tarkoituksena on hallinnoida kiinteistökantaa kuntataloutta tukevalla tavalla.

Asuntotoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille ja yrityksille monipuolisia, kohtuuhintaisia ja sopivia huoneistoja ja tiloja asumiseen ja liiketoimintaan. Asuntotoimen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on luoda

asukkaille viihtyisiä ja turvallinen asuinympäristö panostamalla kunnan omistamien kiinteistöjen hoitamiseen. Asuntotoimessa tullaan myös jatkossa tehostamaan osakehuoneistojen sekä käyttämättömien kiinteistöjen myyntiä eli osakkeiden vapautuessa huoneistoa ei jälleenvuokrata vaan se pyritään ensisijaisesti myymään. Asuntotoimen haasteena on vanhojen ja huonokuntoisten kiinteistöjen myynti sekä alhainen hintataso.

Konsernin kiinteistöhallinto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Konsernin kiinteistöhallinto	Huonokuntoiset ja/tai käytöstä poistetut kiinteistöt/rakennelmat puretaan tai kunnostetaan.	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluna. Konsernin yhtiöiden toimintaa ohjataan maan ja tilankäyttöä tehostavin toimin parantamaan asuinympäristön siisteyttä.	Kiinteistöjen ulkoiseen siisteyteen käytetään vähintään 10 % kiinteistöhoitokuluista. Vuokrausaste toimitilakiinteistöissä vähintään 90 %. Osakehuoneistojen tuotto vähintään 5 %/v.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Päiväkotien piha-alueita parannetaan aidoiksi liikkumis- ja oppimisympäristöiksi Kirkonkylään rakennetaan uusi koulukeskus ja päiväkotito. Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa aidosti toteutetaan. Esimiestyötä kehitetään ja vuorovaikutus ja avoimuus nostetaan henkilöstömme sisällä voimavaraksi.	Kiinteistöhallinnon keinoin varmistetaan koulujen ja päiväkotien toimivat tilat. Pääpaino tila-asioissa on koulukeskuksen rakennuttamisessa. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistöhallinnon, kiinteistönpidon ja rakennusalan ajantasakoulutuksin. Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta, ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Toimivuus, käytännöllisyys ja turvallisuus. Rakennuttamisen valvonta, laatu ja aikataulussa pysyminen. Henkilöstön koulutuspäivien määrä koulutussuunnitelman mukaisesti vähintään 3 pv/hlö/v. Työntekijöiden vuosittaisissa kehityskeskusteluissa esille nousseisiin asioihin vastataan 3 kk kuluessa. Toteutetaan työtyytyväisyyskysely.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Metsäomaisuuden kohdalla tähdätään arvon nousuun huomioimalla luonto ja ympäristö vastuullisesti metsien hoidossa. Hakan asuntokohteiden peruskorjauksissa edetään suunnitelman mukaisesti ja kunnalle turhasta asuntokannasta sekä muista turhista kiinteistöistä luovutaan. Hakan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa ja kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluna. Konsernin kiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Hoidetaan metsäomaisuutta suunnitelmallisesti.	Ei-käytössä olevien kiinteistöjen aktiivinen myynti vuosittain. Konsernin kiinteistöjen peruskorjaussuunnitelmaa tarkennetaan töiden edetessä.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Palvelualan ja hoivapalvelujen toimialojen toimintamahdollisuudet turvataan. Vaikutusten arviointi tulee aidosti osaksi päätöksentekoa ja kunnassa hankitaan vastuullisesti.	Yhteistyö Hankasalmaisten yritysten kanssa. Hankinnoissa otetaan käyttöön yritysvaikutusten arviointimenettely. Sähköisen tarjouskanavan kautta parannetaan yrittäjien mahdollisuutta aktivoitua tuottamaan palveluja kunnalle.	Hankintalain kansallisen kynnysarvon alittavista kilpailutuksista 90 %:ssa tehdään yritysvaikutusarviointi. Sähköisessä tarjouskanavassa ilmoitettujen tarjouspyyntöjen määrä.	Kiinteistöjohtaja

Konsernin kiinteistöhallinnossa on 2,3 henkilötyövuoden panos: kokoaikainen kiinteistöjohtaja ja rakennustöiden valvoja, sekä toimistosihteerin työpanosta 0,3 htv. Toimistosihteerin toimi on vakinaistettu vuoden 2019 alussa. Rakennustyön valvojan tehtävä on määräaikainen, ja päättyy vuonna 2020 koulukeskuksen valmistuttua. Rakennustöiden valvojan kustannukset kouluhankkeen osalta

siirretään investoinnin rahoitusjärjestelyyn vuonna 2020, kun kohde valmistuu ja rakennustöiden valvojan määräaikainen työsuhde päättyy. Rakennustöiden valvojan kustannukset jakautuvat TA 2020 vuoden työajasta seuraavasti: kouluhanke 80 %, saneeraus monitoimitalolla perheneuvolaksi 10 %, kouluhankkeen ulkopuoliset työt 5 % ja muut investointikohteisiin kuulumattomat työt 5 %.

Henkilöstön määrä (htv1) Konsernin kiinteistöhallinto	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	1	1,4	1,3	-0,1	-7 %
Muut määräaikaiset	0,91	1	1	0	0 %
Yhteensä	1,91	2,4	2,3	-0,1	-4 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistön hallinta, kunnan kiinteistöt ja asuntotoimi	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	2	1	1	0	0 %
Sijaiset		0,1	0,1	0	0 %
Muut määräaikaiset	0,91	1	1	0	0 %
Yhteensä	2,91	2,1	2,1	0	0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Konsernin kiinteistöhallinto					
Tulot	40	116	45	-71	-61,2 %
Menot	165	182	119	-63	-34,6 %
Netto	-125	-66	-74	-8	12,1 %
Asuntotoimi					
Tulot	782	764	897	133	17,4 %
Menot	982	781	695	-86	-11,0 %
Netto	-200	-17	202	219	1288,2 %
Pelastustoimi					
Tulot					
Menot	395	416	431	15	3,6 %
Netto	-395	-416	-431	-15	3,6 %
Konsernin kiinteistöhallinto yhteensä					
Tulot	822	881	942	61	6,9 %
Menot	1 542	1 379	1 245	-134	-9,7 %
Netto	-720	-498	-303	195	-39,2 %

Infrapalvelut

Ympäristöpalvelut (vihertoimi, jätehuolto, maa- ja metsätilat sekä löytöeläimet) siirretään tammikuussa 2020 osaksi infrapalveluita.

Jätehuollon palveluajatuksena on viihtyisän, turvallisen ja terveellisen ympäristön turvaaminen tuottamalla kunnan lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät. Vuonna 2018 aloitettiin neuvottelut Sammakkokangas Oy:n kanssa kunnan jätehuollon järjestämiseen liittyen. Vuodesta 2020 alkaen Sammakkokangas aloittaa kunnan vastuulle määriteltujen jätehuollon palvelutehtävien tuottamisen ja kunta puolestaan liittyy osaksi Sydän-Suomen jätelautakuntaa.

Infrapalveluissa huolehditaan kunnan liikenneväylien ja muiden infratoimintojen kunnossapidosta, saneerauksesta ja rakentamisesta turvallisuus ja ympäristö huomioiden. Kuntastategian linjauksen mukaisesti tie- ja kevyenliikenteen väylät tullaan pitämään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla. Vuonna 2020 valmistuu aseman ja kirkonkylän välinen kevyen liikenteen väylä. Katuverkoston

saneerausta jatketaan investointiohjelman mukaisesti.

Viheralueiden hoidolla luodaan viihtyisä, toimiva ja turvallinen ympäristö. Kuntastategian mukaisesti tullaan erityisesti panostamaan kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistojen hoitoon sekä muihin infrapalveluille kuuluvien puisto- ja viheralueiden siisteyteen.

Kaavoituksen avulla luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle ympäristölle asumisen ja elinkeinojen tarpeisiin sekä palveluiden saatavuudelle ja liikennejärjestelyille. Niemisjärven Pienmäen asemakaavan muutostyö jatkuu.

Infrapalveluissa on 11 henkilötyövuoden panos: kokoaikaiset 3 yhdyskuntarakentajaa ja 2 ympäristöhoitajaa, teknisen päällikön työpanoksesta 0,9 htv sekä toimistosihteerin ja kanslistin työpanosta yht. 0,6 htv. Lisäksi Infrapalveluihin kuuluu 0,5 htv puutarhurin työpanoksesta sekä 0,5 htv varikon työnjohtajan työajasta. Puistojen kausityöntekijöitä on työllistettyinä 2 htv ja määräaikaisina 1,5 htv.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Jätehuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Kattavat jätehuollon palvelut	Estetään roskaantumista ja asiattomasta jätteiden käsittelystä aiheutuvia terveys- ja viihtyisyshaittoja.	Kattavat jätehuollon palvelut kuntalaisille.	Kotitalouksien jätehuollon laillisuus ja toimivuus: järjestetyn jätehuollon piirissä on > 98 % kiinteistöistä.	Puutarhuri, ympäristönsuojelusihteeri
	Vastuullinen omistajaohjaus kunnallisessa jätehuoltoyhtiössä	Liitytään kunnalliseen jätehuoltoyhtiöön.	Päätöksen toimeenpano	
	Yhteistyö	Tehdään yhteistyötä alan toimijoiden kanssa.	Yhteiset palaverit	

Infrapalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Asuinympäristön viihtyisyys	Hyvin hoidetut viheralueet	Erlaisia puisto- ja viheralueita sekä kunnan kiinteistöjen, että kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistoja, hoidetaan niin että ne lisäävät asukasviihtyvyyttä.	Käyttäjäpalautte alueiden kunnosta.	Puutarhuri
	Kevyen liikenteen väylän rakentaminen Asema-Kirkonkylä välille.	Turvallinen kulkuyhteys kevyelle liikenteelle aseman ja kirkonkylän välille	Käyttäjäpalautte alueiden kunnosta.	Tekninen päällikkö
	Tie- ja kevyenliikenteen –väylät pidetään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla.	Pyritään varmistamaan liikenneturvallisuus teiden hoidon keinoin	Käyttäjäpalautte alueiden kunnosta.	Tekninen päällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Kaavoituksella luodaan puitteet	Pienmäen asuinalue rakentuu Niemisjärvelle.	Käynnistetään Pienmäen alueen asemakaavan muutostyö.	Toteutuneet rakennukset kaava-alueella strategiakauden kuluessa, asukasmäärä	Tekninen päällikkö

Henkilöstön määrä (htv1) Infrapalvelut	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Vakituiset	6,12	8,22	7,82	-0,4	-5 %
Työllistetyt	2	2	1,5	-0,5	
Muut määräaikaiset	2,9	1,5	1	-0,5	0 %
Yhteensä	11,02	11,72	10,32	-1,4	-12 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019 euroa %	
Infrapalvelut, hallinto					
Tulot					
Menot	39	38	44	6	15,8 %
Netto	-39	-38	-44	-6	15,8 %
Vihertoimi					
Tulot	161	336	169	-167	-49,7 %
Menot	186	103	152	49	47,6 %
Netto	-25	233	17	-216	-92,7 %
Puistot					
Tulot	13	41	12	-29	-70,7 %
Menot	62	100	86	-14	-14,0 %
Netto	-49	-59	-74	-15	25,4 %
Kaavoitus					
Tulot	0	4		-4	-100,0 %
Menot	61	68	53	-15	-22,1 %
Netto	-61	-64	-53	11	-17,2 %
Hulevesien käsittely					
Tulot	39	38	38	0	0,0 %
Menot	11	38	38	0	0,0 %
Netto	28	0	0	0	0,0 %
Liikennealueet					
Tulot	1				
Menot	244	313	287	-26	-8,3 %
Netto	-243	-313	-287	26	-8,3 %
Varikko					
Tulot	120	124	112	-12	-9,7 %
Menot	218	228	266	38	16,7 %
Netto	-98	-104	-154	-50	48,1 %
Infrapalvelut yhteensä					
Tulot	334	543	331	-212	-39,0 %
Menot	821	888	926	38	4,3 %
Netto	-487	-345	-595	-250	72,5 %

Vesihuoltolaitos – kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

Vesihuoltolain (681/2014) mukaan kunnan tuli kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Hankasalmen kunnan vesi- ja viemärlaitoksesta on muodostettu kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö 1.1.2015 alkaen, kunnanvaltuuston päätös 14.12.2015 § 46.

Taseyksikön talousarvion laadinnassa ja talousarviokäsittelyssä noudatetaan kuntalain 110 §:n talousarvion ja –suunnitelman laadintaa koskevia säännöksiä. Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen talousarvio on sisällytetty ympäristölautakunnan ja koko kunnan talousarvioon.

Vesihuoltolaitoksen talousarvio laaditaan kalenterivuodeksi ja taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi eteenpäin.

Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi. Menot budjetoidaan suoriteperusteisesti tai niitä vastaavalla tavalla ja tulot budjetoidaan suunnitteluvuodelle, jolloin niiden saanto on lopullinen.

Hankasalmen kunnan vesihuolto toimittaa asiakkailleen laatuvaatimukset täyttävää talousvettä sekä vastaanottaa ja käsittelee jätevettä.

Vesihuollossa on 2,7 henkilötyövuoden panos: kokoaikainen vesihuoltolaitoksen vastaava hoitaja sekä vesihuoltolaitoksen hoitajan työpanosta 0,7 htv, varikon työnjohtajan työpanosta 0,5 htv, teknisen päällikön työpanosta 0,1 htv sekä toimistosihteerin työpanosta 0,4 htv.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Vesihuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Toimiva vesihuolto	Toimiva vesihuolto	Pyritään turvaamaan vesihuollon toimintavarmuus kaikissa tilanteissa	Häiriöprosentti	Tekninen päällikkö

Henkilöstön määrä (htv1) Vesihuoltolaitos	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Vakituiset	2,1	2,7	2,7	0	0 %
Yhteensä	2,1	2,7	2,7	0	0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Vesilaitos					
Tulot	294	295	359	64	21,7 %
Menot	162	157	178	21	13,4 %
Netto	132	138	181	43	31,2 %
Viemärlaitos					
Tulot	465	471	493	22	4,7 %
Menot	368	364	407	43	11,8 %
Netto	97	107	86	-21	-19,6 %
Vesihuoltolaitos yhteensä					
Tulot	759	766	852	86	11,2 %
Menot	530	521	585	64	12,3 %
Netto	229	245	267	22	9,0 %

Taseyksikön tulosbudjetti

Vesihuoltolaitos (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Toimintatulot	759	766	852	86	11 %
Toimintamenot	-530	-521	-585	-64	12 %
Toimintakate	229	245	267	22	9 %
Rahoitustulot ja -menot	-53	-48	-29	19	-40 %
Korkotulot (sisäiset)					
Muut rahoitustulot ja -menot	-34	-29	-16	13	-45 %
Korkomenot (sisäiset)					
Korvaus peruspääomasta	-19	-19	-13	6	-33 %
Muut rahoitusmenot					
Vuosikate	176	197	238	41	21 %
Poistot ja arvonalentumiset	252	253	252	-1	0 %
Satunnaiset tulot ja -menot					
Tilikauden tulos	-76	-56	-14	42	-75 %

Rakennus- ja valvontalautakunta

Ympäristönsuojelutoimen tehtävänä on ympäristönsuojelun valvomiseksi ja edistämiseksi huolehtia laissa ja muissa säännöksissä määrättyistä tehtävistä, ympäristönsuojelun kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta sekä neuvonnasta ja tiedottamisesta.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa rakennustoimintaa kunnan alueella yleisen edun kannalta ja huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Rakennusvalvonnan tavoitteena on edistää hyvää rakennustapaa ja huolehtia siitä, että rakennettu ympäristö toteutetaan ja ylläpidetään turvallisena, terveellisenä ja viihtyisänä voimassa olevia määräyksiä ja kunnan asettamia tavoitteita noudattaen.

Neuvonnan, ohjauksen, lupakäsittelyn sekä valvonnan avulla edistetään turvallista, terveellistä ja ympäristöön sopeutuvaa rakentamista ja ylläpitää rakennetun ympäristön hyvää laatua.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun toimialan keskeisiä lakisääteisiä tehtäviä ovat ympäristönsuojelulain, sen nojalla annettujen säädösten ja maa-aineslain toimeenpano. Lupahakemukset, rekisteröinnit ja ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti ja asiakasta palvellen. Poikkeamishakemuksia jätevesien käsittelyvaatimuksista ranta- ja pohjavesialueilla on odotettavissa runsaasti. Ympäristönsuojelun valvonnan painopiste on valvontaohjelman mukaisessa toiminnassa. Uusien tietojärjestelmien käyttöönotto jatkuu.

Kehittämistehtävistä vesistöjen ja luontoretkeilykohteiden hoito ovat toiminnan painopisteitä.

Selvitetään mahdollisuuksia tehdä viranomaispalveluissa yhteistyötä lähikuntien kanssa.

Rakennusvalvonta

Rakentamisen laatua parannetaan, neuvontaa ja ennakoivaa laadunohjausta lisätään ja keskeneräisiä rakennushankkeita saatetaan ajan tasalle resurssien puitteissa. Sähköistä asiointipalvelua hyödynnetään rakennetun ympäristön lupa-asioinnissa. Rakennusvalvonnan alueellisen yhteistyön mahdollisuuksia/vaihtoehtoja selvitetään Ympäristöministeriön ja Kuntaliiton tavoitteiden mukaisesti.

Ympäristönsuojelun merkittävimmät riskit tavoitteiden toteutumislle

Hajakuormitus on merkittävin vesistöjen veden laatuun vaikuttava tekijä Hankasalmen kunnan alueella. Myös ilmastonmuutos vaikuttaa vesistöjen veden laatuun. Huomattava osa vesistöjä kuormittavista toiminnoista ei kuulu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan piiriin. Vaikutetaan niihin tekijöihin, joihin voidaan vaikuttaa, ja pyritään edistämään hyödyllisiä vesistöjen hoitohankkeita Järvien ja lampien hoitoluokituksen mukaisesti.

Rakennusvalvonnan merkittävimmät riskit tavoitteiden toteutumislle

Pienen valvontaorganisaation henkilöstöresurssit asettavat omat rajansa em. tavoitteiden toteutumisessa, huomioiden rakentamiseen liittyvän lainsäädännön laajuus ja nopea/jatkuva muuttuminen sekä toimintaympäristön laajuus. Riskeihin reagoidaan aktiivisella alan kouluttautumisella ja tekemällä alueellista yhteistyötä, esim. luomalla yhteisiä rakennusvalvontaan liittyviä käytäntöjä. Henkilöstöön on laskettu rakennustarkastaja, 80 % ympäristönsuojelusihteeri, 40 % toimistos sihteeri.

Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Viihtyisä asuinympäristö	Huonokuntoiset ja/tai käytöstä poistetut kiinteistöt/rakennelmat puretaan tai kunnostetaan.	Erityisesti taajamien huonokuntoiset ja/tai käytöstä poistetut kiinteistöt/rakennelmat puretaan tai kunnostetaan. Tämä edellyttää yhteistyötä kohteiden omistajien kanssa. Kohteet kartoitetaan ja priorisoidaan rakennus- ja valvontalautakunnan kanssa.	Purettujen tai kunnostettujen rakennusten määrä	Rakennustarkastaja ja ympäristönsuojelusihteeri
	Puhtaat vesistöt turvataan.	Vesistöjen kuormitusta rajoitetaan lupa- ja valvontamenettelyiden kautta. Osallistutaan vesistöjen hoitoon Järvien ja lampien hoitoluokitusta soveltaen. Merkittävempien vesistöjen kemiallisen tilan seuranta joka 2. vuosi, tavoitteena parantuva suuntaus 10 vuoden aikavälillä.	Päätösten ja valvonnan määrä. Hoitotoimenpiteiden määrä. Vesistöseurannan näytteenotto ja analyysi 10 vuoden tuloksista toteutetaan vuonna 2020.	
	Luonnon erityispiirteiden ja kiinnostavien luonto- ja kulttuuriympäristökohteiden vetovoima säilytetään ja hyödynnetään.	Liikunnan, virkistykseen ja vapaa-ajan suunnitelman toimenpiteitä toteutetaan. Luontoretkeilykohteita kehitetään ja ylläpidetään, tavoitteena turvalliset ja hyvät luontopolut.	Hyvässä kunnossa olevien luontopolkujen km-määrä	
Joustava lupakäsittely	Asiakaslähtöisyys lupakäsittelyssä. Rakennuslupakäsittely alle 2 kuukautta edellytysten täytyessä.	Yritysten ja muiden toimijoiden rakennus-, ympäristö- ja muut lupahakemukset ja ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti ja mahdollisimman nopeasti. Neuvotaan aktiivisesti toiminnanharjoittajia.	Lupien käsittelyyn kulunut aika	Rakennustarkastaja ja ympäristönsuojelusihteeri

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Vakituiset	2,4	2,6	2,2	-0,4	-15 %
Muut määräaikaiset	0,2				
Yhteensä	2,6	2,6	2,2	-0,4	-15 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2018	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos 2018-2019	
				euroa	%
Rakennus- ja valvontalautakunta					
Tulot					
Menot	4	5	6	1	20,0 %
Netto	-4	-5	-6	-1	20,0 %
Ympäristönsuojelu					
Tulot	8	5	6	1	20,0 %
Menot	94	84	73	-11	-13,1 %
Netto	-86	-79	-67	12	-15,2 %
Rakennustarkastus					
Tulot	29	31	31	0	0,0 %
Menot	121	116	110	-6	-5,2 %
Netto	-92	-85	-79	6	-7,1 %
Rakennus- ja valvontalautakunta yhteensä					
Tulot	37	36	37	1	2,8 %
Menot	219	205	189	-16	-7,8 %
Netto	-182	-169	-152	17	-10,1 %

Toimenpideohjelma taseen alijäämän kattamiseksi

Kumulatiivista alijäämää oli vuoden 2015 tilinpäätöksessä kunnan taseessa 2 447 823 euroa, kun sitä vuoden 2016 talousarvion laatimisvaiheessa ennakoitiin pahimmillaan olevan jopa lähemmäs 3,5 miljoonaa euroa, eli selkeästi yli 500 euroa kuntalaista kohden. Summaksi 31.12.2015 muodostui noin 470 euroa kuntalaista kohden. Tilanteen koheneminen johti siihen, ettei Hankasalmella voimaan tulleen uuden kuntalain taloutta koskevia määräyksiä tulkiten olekaan aikaa taseessa olevan alijäämän kattamiseen vuoteen 2022 saakka, kuten talouden tasapainotusta on aiemmin suunniteltu. Talouden tasapaino on saavutettava vuoteen 2020 mennessä.

Vuoden 2016 toteuma oli selkeästi ylijäämäinen, vaikka metsämaanmyyntituotto 300 000 euroa jäikin pääsääntöisesti toteutumatta ja testamenttivarallisuuden kohdentamista vanhuspalvelujen muutosten rahoittamiseen siirrettiin isolta osin vuoteen 2017, jolloin sen kautta toteutetaan seniorikeskushanke huolimatta kunnan talouden kireästä tilanteesta. Ylijäämä oli 1,5 miljoonaa euroa ja kattamatonta alijäämää 31.12.2016 jäljellä taseessa oli noin 900 000 euroa

Vuoden 2017 tulos oli ylijäämäinen 732 000 euroa, jolloin kattamatonta alijäämää jäi taseeseen hieman yli 165 000 euroa. Taloussuunnitelmavuoden 2018 aikana on

toteutettu Suur-Savon Sähkön osakkeiden myynti 1,4 miljoonaa euroa, josta lähes koko myyntisumma kirjautuu myyntivoitoksi. Kauppa toteutui joulukuussa 2018.

Vuoden 2018 tulos painui negatiiviseksi ollen -486 000. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä korjattiin myös edelliseen tilikauteen kohdistuva lomapalkkavelan määrän laskennassa tapahtunut virhe, joka kohdistettiin edellisten tilikausien alijäämään. Vuoden 2018 tilinpäätöksen jälkeen taseeseen kertynyt alijäämä on 872 000. Vuoden 2019 tilinpäätösennusteen mukaan kuluvan vuoden alijäämä tulee olemaan noin 1,5 miljoonaa, jonka jälkeen taseeseen kertynyt alijäämä painuu jopa 2,4 miljoonaan euroon. Taseeseen kertynyt alijäämä on katettava vuoden 2020 tilinpäätökseen mennessä.

Talousarvion 2020 rinnalla laaditaan kuntaan talouden tasapainotusohjelmaa, jonka yhtenä osana ovat koko kunnan henkilöstöä koskevat YT-neuvottelut. Niiden kautta haetaan vuodelle 2020 noin 200 000 euron henkilöstösäästöjä, jotka eivät vielä sisälly talousarvioon. Neuvottelujen ollessa kesken ei kyseisiä henkilöstösäästöjä voida kohdentaa eikä niistä vielä ole mahdollista esittää toimenpiteitä, joilla kyseinen säästö voidaan saavuttaa. YT-neuvottelujen tulos ja varsinainen talouden tasapainotussuunnitelma julkaistaan viimeistään helmikuussa 2020.

TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Kunnan tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot (1 000 e)	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
TOIMINTATUOTOT	10 437	8 525	9 094	7 507	7 457	7 407
Myyntituotot	3 967	3 594	4 289			
Maksutuotot	1 885	1 710	1 707			
Tuet ja avustukset	729	480	721			
Muut toimintatuotot	3 856	2 741	2 377			
TOIMINTAKULUT	-42 794	-42 305	-41 556	-40 985	-41 157	-41 532
Henkilöstökulut	-15 779	-16 076	-15 736			
Palvelujen ostot	-20 995	-20 548	-20 205			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 292	-1 881	-1 898			
Avustukset	-1 660	-1 707	-1 593			
Muut toimintakulut	-2 068	-2 093	-2 124			
TOIMINTAKATE	-32 357	-33 780	-32 462	-33 478	-33 700	-34 125
VEROTULOT*	14 586	15 307	15 572	16 549	16 875	17 297
Kunnan tulovero	12 406	13 034	13 254			
Kiinteistövero	1 307	1 312	1 312			
Osuus yhteisöveron tuotosta	873	961	1 006			
VALTIONOSUUDET*	18 812	18 484	18 661	18 785	18 832	18 931
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT*	113	101	50	41	37	15
Korkotuotot	0	0	1			
Muut rahoitustuotot	202	162	118			
Korkokulut	-61	-48	-58			
Muut rahoituskulut	-28	-13	-11			
VUOSIKATE	1 154	112	1 821	1 897	2 044	2 118
Suunnitelman mukaiset poistot*	-1 661	-1 658	-1 721	-3 035	-1 828	-1 788
TILIKAUDEN TULOS	-508	-1 546	100	-1 138	216	330
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	22	22				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-486	-1 524	100	-1 138	216	330

*Verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä suunnitelman mukaiset poistot on päivitetty tilinpäätösennusteen 2019 mukaiseksi

Kunnan rahoituslaskelma

1000 e	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	-154	-138	1 821	1 897	2 044	2 118
Vuosikate	1 153	112	1 821	1 897	2 044	2 118
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	-1 307	-250				
Investointien rahavirta	-10	-1 783	-1 540	-710	-720	-760
Investointimenot	-1 445	-2 543	-2 040	-800	-800	-800
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	650	500			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 435	110		90	80	40
Toiminnan ja investointien rahavirta	-164	-1 921	281	1 187	1 324	1 358
Rahoituksen rahavirta	1 104	812	-431	244	-81	-81
Antolainauksen muutokset	0	38				
Antolainasaamisten lisäykset	0	60				
Antolainasaamisten vähennykset	0	-22				
Lainakannan muutokset	314	774	-431	244	-81	-81
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	4 000	0	4 000	2 500	500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-686	-726	-931	-756	-581	-581
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 000	-2 500	500	-3 000	-2 000	
Oman pääoman muutokset	-221					
Muut maksuvalmuiden muutokset	1 011					
Rahavarojen muutos	941	-1 109	-150	1 431	1 243	1 277
Vaikutus maksuvalmiuteen	941	-1 109	-150	1 431	1 243	1 277
Rahavarojen muutos	941	-1 109	-150	1 431	1 243	1 277
Rahavarat 31.12.	4 114	3 005	2 855	4 286	5 529	6 806
Rahavarat 1.1.	3 173	4 114	3 005	2 855	4 286	5 529

Investointisuunnitelma 2020-2024

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais- kustannusarvio	Kokonais- kustannusarvio 2020-2024	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
AINEETOMAT HYÖDYKKEET							
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	638 383	583 383	164 063	134 540	42 726	219 780	22 274
Muut	134 000	114 000	114 000				
Kunnanhallitus	134 000	114 000	114 000				
Palvelinjärjestelmän uusiminen	45 000	25 000	25 000				
Sammakkokangas Oy osakkeiden hankinta	89 000	89 000	89 000				
Muut	504 383	469 383	50 063	134 540	42 726	219 780	22 274
Perusturvalautakunta	412 383	412 383	50 063	87 540	42 726	209 780	22 274
LifeCare ohjelman päivitys	35 000	35 000	35 000				
KSSHP Asiakas- ja potilastietojärjestelmä	377 383	377 383	15 063	87 540	42 726	209 780	22 274
Sivistyslautakunta	37 000	37 000		37 000			
Kulttuuripalvelut	37 000	37 000					
Hankasalmen historia 2	37 000	37 000		37 000			
Ympäristölautakunta	55 000	20 000		10 000		10 000	
Kameravalvonnan ajanmukaistaminen	55 000	20 000		10 000		10 000	
AINEETOMAT HYÖDYKKEET							
Menot	638 383	583 383	164 063	134 540	42 726	219 780	22 274
Nettomenot	638 383	583 383	164 063	134 540	42 726	219 780	22 274
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Ympäristölautakunta	572 500	512 500	389 500	123 000			
Perusturva	160 500	160 500	37 500	123 000			
Vanhuspalvelut	160 500	160 500	37 500	123 000			
Kotirannan pyykkivarasto	22 500	22 500	22 500				
Metsätähden ja Tähtelän uusi ulkoverhous	35 000	35 000		35 000			
Tähtelän uusi salaojitus ja sadevesijärjestelmä	15 000	15 000	15 000				
Metsätähden huonesaneeraus 11 kpl	88 000	88 000		88 000			
Sivistystoimi	412 000	352 000	352 000				
Koulut	12 000	12 000	12 000				
Aseman koulun keittiön ramppi	12 000	12 000	12 000				
Monitoimitalo	310 000	310 000	310 000				
Perhekeskuksen muutostyöt	310 000	310 000	310 000				
Hyvinvointipalvelut	75 000	15 000	15 000				
Kivikoulun muutostyöt	75 000	15 000	15 000				
Työpajat	15 000	15 000	15 000				
Sillankorvan muutostyöt	15 000	15 000	15 000				
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Menot	572 500	512 500	389 500	123 000			
Nettomenot	572 500	512 500	389 500	123 000			

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais- kustannusarvio	Kokonais- kustannusarvio 2020-2024	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Ympäristölautakunta	1 110 000	1 512 500	465 000	412 500	268 000	252 000	10 000
<i>Liikennealueet</i>	<i>685 000</i>	<i>872 500</i>	<i>335 000</i>	<i>262 500</i>	<i>133 000</i>	<i>142 000</i>	
Kaavateiden vuotuinen perusparannus	55 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Kaavateiden päällysteiden uusiminen	50 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Katuvalaistuksen saneerausohjelma	35 000	30 000		15 000		15 000	
Näkinniementien peruskorjaus	15 000	80 000	50 000	30 000			
Rantakalliontien peruskorjaus	70 000	15 000	15 000				
Anterontien peruskorjaus	70 000	85 000		60 000	25 000		
Kääköntie peruskorjaus	85 000	102 500		87 500	15 000		
Kirkonkylän ja Asemankylän välinen kevyenliikenteen väylä	75 000	250 000	250 000				
Osuuskuntatien peruskorjaus	88 000	88 000			73 000	15 000	
Ruokoniementien peruskorjaus	60 000	60 000				60 000	
Elsankujan peruskorjaus	32 000	32 000				32 000	
Suotien-Rinnetien päällystäminen (495m)	30 000	30 000		30 000			
Laitalantien päällystäminen (300m)	20 000	20 000		20 000			
<i>Puistot, ulkoilu- ja urheilualueet, yleiset alueet</i>	<i>220 000</i>	<i>220 000</i>	<i>55 000</i>	<i>55 000</i>	<i>55 000</i>	<i>45 000</i>	<i>10 000</i>
Puistokalusteiden ja leikkivälineiden uusiminen	50 000	50 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Puistot ja leikkialueet	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Latupohjien perusparannus	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Venevalkamien peruskorjaus	20 000	20 000		10 000	10 000		
Pellisenrantapolku (tie pumppaamolle)	10 000	10 000	10 000				
Niemisjärven leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000	15 000				
Aallonkankaan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000		15 000			
Elsankujan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000			15 000		
Kirkonkylän uimarannan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000				15 000	
VESIHUOLTOLAITOS - TASEYKSIKÖ	205 000	420 000	75 000	95 000	80 000	65 000	
<i>Vesihuoltolaitos</i>	<i>205 000</i>	<i>315 000</i>	<i>75 000</i>	<i>95 000</i>	<i>80 000</i>	<i>65 000</i>	
Talojohdot ja uudet linjat	60 000	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	
Viemäriverkosto, vuotovesien vähentäminen	105 000	105 000	30 000	30 000	25 000	20 000	
Viemäripumppaamojen uusiminen	40 000	40 000		20 000	10 000	10 000	
Vesimittareiden uusiminen		110 000	30 000	30 000	30 000	20 000	
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Menot	1 110 000	1 512 500	465 000	412 500	268 000	252 000	10 000
Nettomenot	1 110 000	1 512 500	465 000	412 500	268 000	252 000	10 000

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais-		TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
	kustannusarvio	kustannusarvio 2020-2024					
KONEET JA KALUSTO							
Perusturvalautakunta	65 000	65 000	65 000				
Tietokoneiden päivitys	25 000	25 000	25 000				
Perhekeskuksen kalusteet	40 000	40 000	40 000				
Sivistyslautakunta	1 135 000	1 107 000	911 000	83 000	35 000	43 000	35 000
Koulutuspalvelut	916 000	916 000	816 000	40 000	20 000	20 000	20 000
Uuden koulukeskuksen sisäkalusteet	424 000	424 000	424 000				
Uuden koulukeskuksen AV-laitteet	374 000	374 000	374 000				
Uuden koulukeskuksen ulkokalusteet	20 000	20 000		20 000			
Lukion ykkösten kannettavat tietokoneet	98 000	98 000	18 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Kirjastopalvelut	68 000	40 000	20 000	20 000			
Kirjastoautomaatio, laite-, ohjelmisto-kalustehankinnat	68 000	40 000	20 000	20 000			
Liikuntapalvelut	91 000	91 000	15 000	23 000	15 000	23 000	15 000
Liikuntavälineitä liikuntapaikoille	75 000	75 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Suunnistuskartat	16 000	16 000		8 000		8 000	
Lasten päivähoitopalvelut	60 000	60 000	60 000				
Uuden päiväkodin sisäkalusteet	50 000	50 000	50 000				
Metsätähden päiväkodin piha	10 000	10 000	10 000				
Ympäristölautakunta	125 000	125 000	45 000	20 000	45 000	15 000	
Konekeskuksen kalustohankinnat	70 000	70 000	20 000	20 000	15 000	15 000	
Ruokapalvelun kalustohankinnat	20 000	20 000	10 000		10 000		
Siivoustoimen kone- ja kalustohankinnat	25 000	25 000	15 000		10 000		
Kiinteistönhoidon konehankinnat	10 000	10 000			10 000		
KONEET JA KALUSTO							
Menot	1 325 000	1 297 000	1 021 000	103 000	80 000	58 000	35 000
Nettomenot	1 325 000	1 297 000	1 021 000	103 000	80 000	58 000	35 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
Menot	3 645 883	3 905 383	2 039 563	773 040	390 726	529 780	67 274
Nettomenot	3 645 883	3 905 383	2 039 563	773 040	390 726	529 780	67 274

Henkilöstösuunnitelma 2020

KUNNANHALLITUS	TA 2019	TA 2020	MUUTOS	%
Luottamushenkilö- ja henkilöstöhallinto				
Kunnanjohtaja	1	1		
Palvelujohtaja	0,5	0,5		
Päälouottamusmies	0,4	0,4		
Työsuojelupäällikkö	0,16	0,16		
Työsuojeluvaltuutettu	0,24	0,24		
Yhteensä	2,3	2,3		
Maaseutu- ja elinkeinopalvelut				
Elinkeinopäällikkö	0,4	0,4		
Kanslisti	0,8	0,8		
Yhteensä	1,2	1,2		
Kuljetussuunnittelu				
Kuljetussuunnittelija	0,5	0,5		
Yhteensä	0,5	0,5		
Yleis- ja taloushallinto				
Toimistosihtööri	1	1		
Kanslisti	1,2	1,2		
Taloussihtööri	1	1		
Ostolaskusihtööri	0,7	0,5	-0,2	-29 %
Kirjanpitäjä	1,5	1,5		
Palkanlaskija	2	2		
Yhteensä	7,4	7,2	-0,2	-3 %
Atk-palvelut				
Atk suunnittelija	1	1		
Atk-tukihenkilö	2,5	2,5		
Yhteensä	3,5	3,5		
KUNNANHALLITUS	14,9	14,7	-0,2	-1 %
PERUSTURVALAUTAKUNTA	TA 2019	TA 2020	MUUTOS	%
Hallinto ja toimisto				
Palvelujohtaja	0,5	0,5		
Vanhuspalvelupäällikkö	1,0	1,0		
Toimistosihtööri	1,5	2,0	0,5	33 %
Yhteensä	3,0	3,5	0,5	17 %
Sosiaalipalvelut				
Johtava sosiaalityöntekijä	1	1		
Sosiaalityöntekijä	2	2		
Liikkuva asumisen tuki	1	1		
Avohuollon ohjaaja	1	1		
Palveluohjaaja	1	1		
Ohjaajat Pollari	2	2		
Sosiaalipalvelusihtööri	0,5	0,5		
Ohjaajat toimintakeskus	2	2		
Perhetyöntekijä	2	2		
Yhteensä	12,5	12,5	0	0 %

Kotihoito				
Sairaanhoitaja	8	8		
Lähihoitaja	15	19,5		
Kodinhoitaja	4	4		
Palveluvastaava	1	1		
Asiakasohjaaja	1	1		
Fysioterapeutti	2	2		
Seniorikeskus	1	0,5		
Varahenkilöstö, lähihoitaja	2	2		
Yhteensä	34	38	38	0
Päiväranta				
Palveluvastaava	1	1		
Sairaanhoitaja	2	2		
Perus/lähihoitaja	17	17	0	0 %
Hoitoapulainen	2	2	0	0 %
Yhteensä	22	22	22	0
Palvelutalo Kotiranta				
Palveluvastaava	1	1		
Sairaanhoitaja	1	2	1	100 %
Lähihoitaja	10	11	1	10 %
Yhteensä	12	14	2	17 %
Palvelutalo Metsätähti				
Palveluvastaava	1	0,5		
Sairaanhoitaja	2	1		
Lähi/perushoitaja	14	10	-4	-29 %
Yhteensä	17	11,5	-5,5	-32 %
Tähtelä				
Palveluvastaava		0,5	0,5	
Sairaanhoitaja		1	1	
Lähi- ja perushoitaja		6	6	
Yhteensä		7,5	7,5	
Vanhuspalveluiden varahenkilöstö	6	4		
YHTEENSÄ PERUSTURVALAUTAKUNTA	106,5	113,0	7	6 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA	TA 2019	TA 2020	MUUTOS	%
Sivistystoimen hallinto				
Sivistystoimenjohtaja	1	1		
Toimistos sihteeri (hallinto)	1	1		
Yhteensä	2	2		
Koulutuspalvelut				
Peruskoulun rehtori	0,75	0,75		
Apulaisrehtori	0,75	0,75		
Lehtori	10	10		
Luokanopettaja	17	17		
Erityisluokanopettaja	1	0	-1	-100 %
Erityisopettaja	5	5		
Päätoiminen tuntiopettaja (sis. 3 pt. esiopettajaa)	18	18		
Sivutoiminen tuntiopettaja	1	0	-1	-100 %
Koulukuraattori	1	1		
Lukion rehtori	0,5	0,5		

Lehtori	6	6		
Sivutoiminen tuntiopettaja	1	0	-1	-100 %
Koulusihteeri	1	1		
Kasvatusohjaaja	1	0	-1	-100 %
Koulun nuorisotyöntekijä	0	0,5	0,5	
Koulunkäynninohjaaja	13	9,7	-3,3	-25 %
Koulunkäynninohjaaja/-avustaja, ma	2,5	5,4	2,9	116 %
Yhteensä	79,5	75,6	-3,9	-5 %
Hyvinvointipalvelut				
Hyvinvointipäällikkö/kansalaisopiston rehtori	1	1		
Suunnittelijaopettaja (kansalaisopisto)	1,3	1,3		
Opistosihiteeri (90 % kans.opisto, 10 % varhaiskasv.laskutus)	1	1		
Kulttuurituottaja	0,35	0,35		
Kirjastonjohtaja	1	1		
Kirjastonhoitaja	1	1		
Kirjastovirkailija	1	1		
Kirjastovirkailija/sivukirjastot	1	1		
Liikuntasihiteeri	0,35	0,35		
Vastaava nuorisotyöntekijä	1	1		
Nuoristotyöntekijä	1	0,5	-0,5	-50 %
Vastaava työpajaohjaaja	1	1		
Työpajaohjaaja	1	1		
Yhteensä	12	11,5	-0,5	-4 %
Varhaiskasvatuspalvelut				
Varhaiskasvatuspäällikkö	1	1		
Päiväkodin johtaja	2	1	-1	-50 %
Päiväkodin johtaja (josta 14 % apip-koordinointia)	1	1		
Varhaiskasvatuksen kiertävä erityisopettaja	1	1		
Varhaiskasvatuksen opettaja	5,2	6,3	1,1	21 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	8	11	3	38 %
Lastenhoitajana toimiva pph	0	3	3	
Perhepäivähoitaja	11	7	-4	-36 %
Perhepäivähoitaja, päiväkot	0,5	0	-0,5	-100 %
Ryhmäavustaja	1	0	-1	-100 %
Varahenkilö	1	0	-1	-100 %
Yhteensä	31,7	31,3	-0,4	-1 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA				
	125,2	120,4	-4,8	-4 %
Kansalaisopiston tuntiopettajat*	10,9	10,9		
*Esitetään muusta henkilöstötaulukosta erillisenä henkilöstötyö- vuosien poikkeavan laskennan vuoksi: Henkilötyövuodet on laskettu seuraavasti: kansalaisopiston kokonaisopetusmäärä-suunnittelijaopettajien opetusvelvollisuudet / 580 t				

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TA 2019	TA 2020	MUUTOS	%
Konsernin kiinteistöhallinto				
Kiinteistöjohtaja	1	1		
Kanslisti	1	1		
Toimistosihtööri	1	1		
Asuntosihtööri	1	1		
Valvoja	1	1		
Yhteensä	5	5		
Infrapalvelut				
Tekninen päällikkö	1	1		
Varikon työnjohtaja	1	1		
Yhdyskuntarakentaja	3	3		
Ympäristönhoitaja	2	2		
Puutarhuri	0,84	0,84		
Yhteensä	7,84	7,84		
Vesihuolto				
Vesi- ja viemärlaitoksen vastaava hoitaja	1	1		
Vesi- ja viemärlaitoksen hoitaja	0,7	0,7		
Yhteensä	1,7	1,7		
Siivouspalvelut				
Siivoustyönjohtaja	1	1		
Laitoshuoltaja	15	15		
Yhteensä	16	16		
Kiinteistöhuolto				
Kiinteistöhuollon työnjohtaja	1	1		
Kiinteistöhoitaja	5	5		
Maalari, vanhempi	1	1		
Yhteensä	7	7		
Ruokapalvelu				
Ravitsemistyönjohtaja	1	0,5		
Emäntä	1	1		
Ravitsemistyöntekijä, ruoka-autonkuljettaja	1	1		
Ravitsemistyöntekijä	11	11		
Yhteensä	14	13,5		
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	51,54	51,04	-0,5	-1 %
RAKENNUS- JA VALVONTALAUTAKUNTA				
Ympäristönsuojelusihtööri	0,8	0,8		
Rakennustarkastaja	1	1		
Yhteensä	1,8	1,8		
YMPÄRISTÖTOIMI YHTEENSÄ	53,34	52,84	-0,5	-1 %

Talousarvion henkilöstösuunnitelmassa ei ole otettu huomioon käynnissä olevien YT-neuvottelujen vaikutusta.

Kunnan tuki yritystoiminnalle

Muut yritykset

Tuki myönnetään arvonlisäveron sisältäville kustannuksille. Seuraavia tukia voivat saada ne hankasalmelaiset yritykset, jotka toimivat Hankasalmella ja työllistävät työvoimaa Hankasalmen kunnan alueella. Yrityksen kotipaikkakuntamerkintä Hankasalmelle ei siis yksin oikeuta näihin yritystukiin, vaan yrityksen on toimittava ja työllistettävä Hankasalmella, jotta on näihin oikeutettu.

- Oppisopimustuki
Hankasalmelaiselle yritykselle, joka tekee oppisopimuksen hankasalmelaisen työttömän kanssa. Tuki on 170 € kuukaudessa korkeintaan 12 kuukauden ajalta.
- Koulutustuki
Yrittäjän toimialaan liittyvistä kurssimaksuista korvataan 50 %, enintään 400 €/v.
- Yrityksen kehittämistuki
Konsultointikustannuksista tai niihin rinnastettavista toimista, jotka kohdistuvat yrityksen kehittämiseen, korvataan 50 %, enintään 400€/vuosi, mikäli rahoitusta ei ole mahdollista saada/saatu muista lähteistä.
- Messu/näyttelypaikkatuki
50 % enint. 300 €/näyttelykerta. Tuki voidaan myöntää kahteen tapahtumaan/yritys/vuosi. (Tuki koskee näyttelypaikan vuokraa.)
- Teollisuusmaan myynti
Teollisuusmaata myytessä peritään valtuuston kulloinkin vahvistama hinta ja vesihuollon liittymismaksu.

Maksatus

Avustuksia on haettava kirjallisesti. Avustus maksetaan jälkikäteen ja hakemukseen on liitettävä kuittijäljennökset suoritetuista maksuista tai muu selvitys toimenpiteen toteutumisesta. Avustuksia laitetaan maksuun kolme kertaa vuodessa: huhtikuussa, elokuussa ja joulukuussa.

Maatilayritykset

Maaseudun yritysکوhtaisen koulutus-, neuvonta- ja suunnittelutuen maksuperusteet vuonna 2019. Tuki myönnetään arvonlisäveron sisältäville kustannuksille.

- Tilakohtaiset suunnitelmat
Salaojitussuunnitelma 50 % enintään 300 €/suunnitelma
- Erikoistuotantosuunnitelma
Perustamis-, tuotanto-, markkinointi-, yms. suunnitelma 70 %, enintään 350 €/tuotannonala
- Tuotantorakennussuunnitelma
50 %, enintään 1500 €/suunnitelma
- Metsätaloussuunnitelma 20 %, enintään 250 € / suunnitelma.
Tuettavaan osuuteen voi sisällyttää neuvojan matkakorvaukset, postimaksut ja vastaavat palvelun saamisen edellytyksenä olevat kustannukset.

Avustukset talousarviossa 2020

	Määräraha Ta 2019	Määräraha Ta 2020	Muutos 2019-2020 euroa	%
KUNNANHALLITUS	244 500	189 900	-54 600	-22 %
<i>Luottamushenkilöhallinto:</i>				
Yleisavustus 4H:lle	12 500	12 500		
4H, toimistohuoneen vuokra	1 000	1 000		
9-luokkalaisten kesätyöllistämiseen 4H:lle	3 000	3 000		
Stipendit ensimmäisen tutkinnon suorittaneille hankasalmelaisille	22 000	22 000		
Seurantalojen ylläpitoavustukset	3 500	3 500		
Haja-asutusalueen vesihuolto	54 000	27 000	-27 000	-50 %
Suurtahtumien tuki (mm. Kihveli Soikoon)	15 000	15 000		
Joukkoliikenteen tukeminen (linja-autolla tehtävä ostoliikenne)	80 000	55 000	-25 000	-31 %
Kotiseutuyhdistys museokylän ylläpito	5 000	5 000		
<i>Elinkeinopalvelut:</i>				
Tuet yrityksille	15 000	13 000	-2 000	-13 %
<i>Maaseutupalvelut:</i>				
Kylätoimikuntien avustukset	500	500		
4H, toimistohuoneen siivous ja vuokra	4 000	3 400	-600	-15 %
Tuet maatilayrityksille	2 000	2 000		
Tuettujen maksullisten lomapäivien tuki	7 000	7 000		
<i>Kunnallinen työllistäminen:</i>				
Hankasalmelaisten nuorten työllistämiseen (4H)	16 000	16 000		
Kuntalisä 200 €/kk järjestöille				
työttömän (ensisijaisesti pitkäaikaistyötön) työllistämistä - tai 300 €/kk				
yritykset/yhdistykset/ järjestöt, jos työllistävät pitkäaikaistyöttömän				
ilman palkkatukea väh. 80% työajalla	4 000	4 000		
PERUSTURVALAUTAKUNTA	160 600	172 900	12 300	8 %
<i>Perusturvan hallinto:</i>				
Mielenterveysyhdistys Tuikku	50 400	50 400		
Avustukset yhteisöille	2 500	2 500		
Avustukset MLL	5 000	0	-5 000	-100 %
Veteraanien kuntoutus	102 700	120 000	17 300	17 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA	23 900	21 000	-2 900	-12 %
<i>Kulttuuripalvelut:</i>				
Avustukset yhteisöille ja yksityisille	13 000	12 000	-1 000	-8 %
<i>Liikuntapalvelut:</i>				
Avustukset seuroille	7 000	6 000	-1 000	-14 %
<i>Nuorisopalvelut:</i>				
Avustukset nuorisjärjestöille	3 900	3 000	-900	-23 %
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	114 000	99 000	-15 000	-13 %
<i>Liikennealueet:</i>				
Yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustukset	114 000	99 000	-15 000	-13 %
KAIKKI YHTEENSÄ	543 000	482 800	-60 200	-11 %

Talousarviossa on muitakin avustuksia kuin tässä luettelossa mainitut sekä avustuksia, jotka ovat lakisääteisiä, esim. sosiaalipalvelut/toimeentulotuki.

Kuljetuskustannukset 2020

Kuljetuskustannukset sisältyvät eri hallintokuntien talousarvioihin

Kuljetuskustannukset (euroa)	TA 2017	TA 2018	TA 2019	TA 2020
Joukkoliikenne	140 000	90 000	80 000	55 000
Toimintakeskus	40 000	53 000	53 000	10 000
VPL-kuljetukset (vammaispalvelulaki)	260 000	280 000	280 000	350 000
Sosiaalilainsäädännön mukaiset kuljetukset	57 700	57 700	57 000	70 000
ateriat	42 700	42 700	42 000	60 000
SHL	0	0	0	0
Seniorikeskus	15 000	15 000	15 000	10 000
Koulukuljetukset	600 000	737 000	700 700	700 700
11-vuotinen oppivelvollisuus	75 000	63 000	63 000	63 000
perusopetus	500 000	650 000	613 000	613 000
lukio	25 000	24 000	24 700	24 700
yhteensä	1 097 700	1 217 700	1 170 700	1 185 700

Konsernin tytäryhtiöt

Kunnan tytäryhtiöt

Yhtiö:

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo

Kiinteistö Oy Vuokrahanka

Osakkeiden tuottama
määräysvalta:

100 %

100 %

68,54 %

58,20 %

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistökannan korjausvelan vähentäminen	Kiinteistöjä kunnostetaan erillisen korjausohjelman mukaisesti	Korjausohjelma
Vuokrausasteen nostaminen	Vuokrausastetta nostetaan luopumalla tyhjiksi jääneistä ja merkittävällä vajaakäytöllä olevista rakennuksista.	Vuokrausaste
Vuokrien kohtuullinen hintataso.	Vertailu ympäryskuntien vuokra-asuntotarjonnan hintatasoon	Vertailu aikaisempien vuosien ja ympäristökuntien vuokratason

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Rahoituksen saamisen ongelmat
- Lainojen korkojen nousu
- Vuokrasaatavien luottoriskit
- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Heikko käyttöaste
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Luottokelpoisuuden tarkastus asuntoa haattaessa ja tehokas perintä varmistamaan vuokrasaatavia
- Kokonaistaloudellisessa tarkastelussa vertaillaan eri energiamuotojen käytön vaikutuksia ja pyritään löytämään edullisin lämmitystapa
- Käyttöastetta nostetaan kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla, sekä korjausrakentamisella.
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä:

Perustehtävänä on tuottaa ja ylläpitää Hankasalmen kunnassa kohtuuhintaista vuokra-asuntotoimintaa. Kiinteistöjä ylläpidetään teknistaloudellisesti järkevällä tavalla. Yhtiön taloudenpidossa noudatetaan omistajan ohjausta.

Toiminnan lyhyt kuvaus (palveluajatus):

Tarjoamme kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Taloudelliset tavoitteet

Vuoden 2020 tavoitteena on nostaa vuokrausastetta, kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla.

Merkittävimmät investoinnit 2020

- Korjausohjelman mukaista kunnostusta jatketaan kolmella kiinteistöllä
- Vuokrausasteen nostaminen purkamalla kaksi tai jopa kolme rakennusta

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Vuokrausaste		78 %	75 %	76%	> 90 %	> 85 %	> 90 %

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvo säilyy ja omistaja saa kohtuullisen tuoton	Kiinteistöä ylläpidetään siten, että tavoite täyttyy. Tarvittaessa vuokrasopimukset neuvotellaan uudelleen.	Kiinteistö tuottaa omistajalle kohtuullista voittoa (1 – 5 % vuokratulosta)

Tehtävä:

Omistaa ja hallita Hankasalmen kunnan Hankaveden kylässä sijaitsevaa liikekiinteistöä (077-404-4-24).

Toiminnan lyhyt kuvaus /palveluajatus:

Kiinteistön liike- ja asuutilojen käyttöaste pyritään pitämään korkeana, alueellisesti kilpailukykyisillä mutta kannattavilla vuokratasoilla.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvon ylläpito	Suunnitelmallisten ylläpitokorjausten avulla estetään kiinteistön arvon lasku	Hoitovastikkeen taso Kiinteistöarvion tulos

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiseksi:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Lainojen korkojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet
- Kiinteistön käyttöaste mahdollisen SoTe-uudistuksen toimeenpanon yhteydessä

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Käyttöaste pyritään pitämään korkeana
- Kiinteistön vetovoimaisuus ylläpidetään
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Merkittävimmät Investoinnit 2018-2021

- Ei tehtyjä investointeja.

Merkittävimmät Investoinnit 2020-2023

- Hallituksen/yhtiökokouksen korjaussuunnitelmassa ei ole esitetty investointeja 2018-2022.

Tehtävä:

Tarjota nykyaikaiset ja tarpeenmukaiset toimitilat kiinteistön käyttäjille, ja täyttää kiinteistön omistajien tuotto-odotukset.

Toiminnan kuvaus/palveluajatus:

- Tarjotaan käyttäjille terveelliset ja toimivat tilat
- Järjestetään käyttäjille toimitilapalvelut sopimusten mukaisesti

Taloudelliset tavoitteet

- Tiloja ylläpitämällä säilytetään kilpailukyky, vetovoimaisuus, käyttäjille kohtuulliset menot ja omistajille odotusten mukainen tuotto.

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2017	TP 2018	TS2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Hoitovastike	€/osake	4,38	4,58	4,58	4,62	4,65	4,68
Rahoitusvastike	€/osake	2,73	3,08	3,08	1,62/1,42	1,52/1,32	1,52/1,32

Kiinteistö Oy Vuokrahanka

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Käyttöaste Asukastyytyväisyys	Huoneistojen käyttöaste 97 % Huoneistojen kunnossapito	% Kysely

Yhtiö pidetään itsenäisenä, ellei sen myynti onnistu taloudellisesti järkevästi.

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiseksi:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Yhtiön maineen ylläpitäminen kohtuuhintaisena ja huoneistojen kunnosta huolehdittavana yhtiönä
- Luottokelpoisuuden ja elämäntapojen tarkastus asuntoa haettaessa
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä:

- Omistaa ja hallita vuokra-asuntoja

Toiminnan kuvaus/palveluajatus:

- Vuokra-asuntojen vuokraus ja ylläpito

Merkittävimmät Investoinnit 2020

- tehdään keittiöremontit, missä vaihdetaan keittiökalusteet, sähköliedet, jääkaapit, liesituulettimet ja allashanat

Taloudelliset tavoitteet

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020
Käyttöaste	%	97,0	97,0	97,0